

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

4

динара

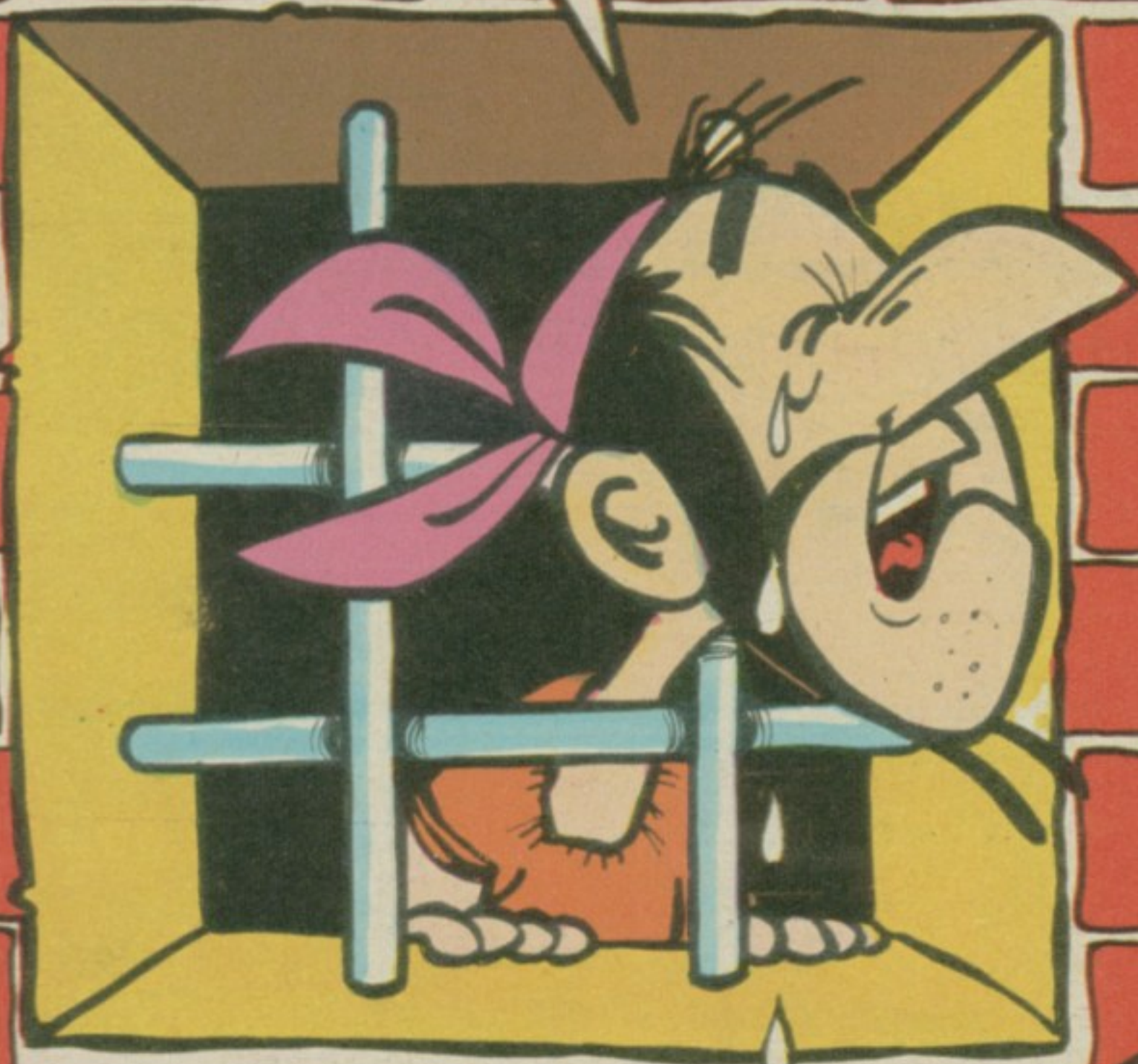
КОМПЛЕТАН
СТРИП
ЦРНА
БРАДА

БРОЈ
1234

22. 8. 1975. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXVI

ЖИВОТ МИ ЈЕ ГОРАК
ПЕЛЕН, ВЕНЕМ ОВДЕ
МЛАД И ЗЕЛЕН!
ДЕДИЦЕ, 'ОКУ КУКИ,
СРЦЕ ЋЕ МИ ПУКИ!

МНОГО ЈЕ
ДОСАДАН!
СУТРА СЕ
СЕЛИМ У
АЛКАТРАЗ
!

ГУСАРЧИКУ,
К'О ДА НИСИ
ТРЕЗАН, ТАМНИ-
ЦА ТИ СПАДА
У СТАЖ ОБА-
ВЕЗАН!

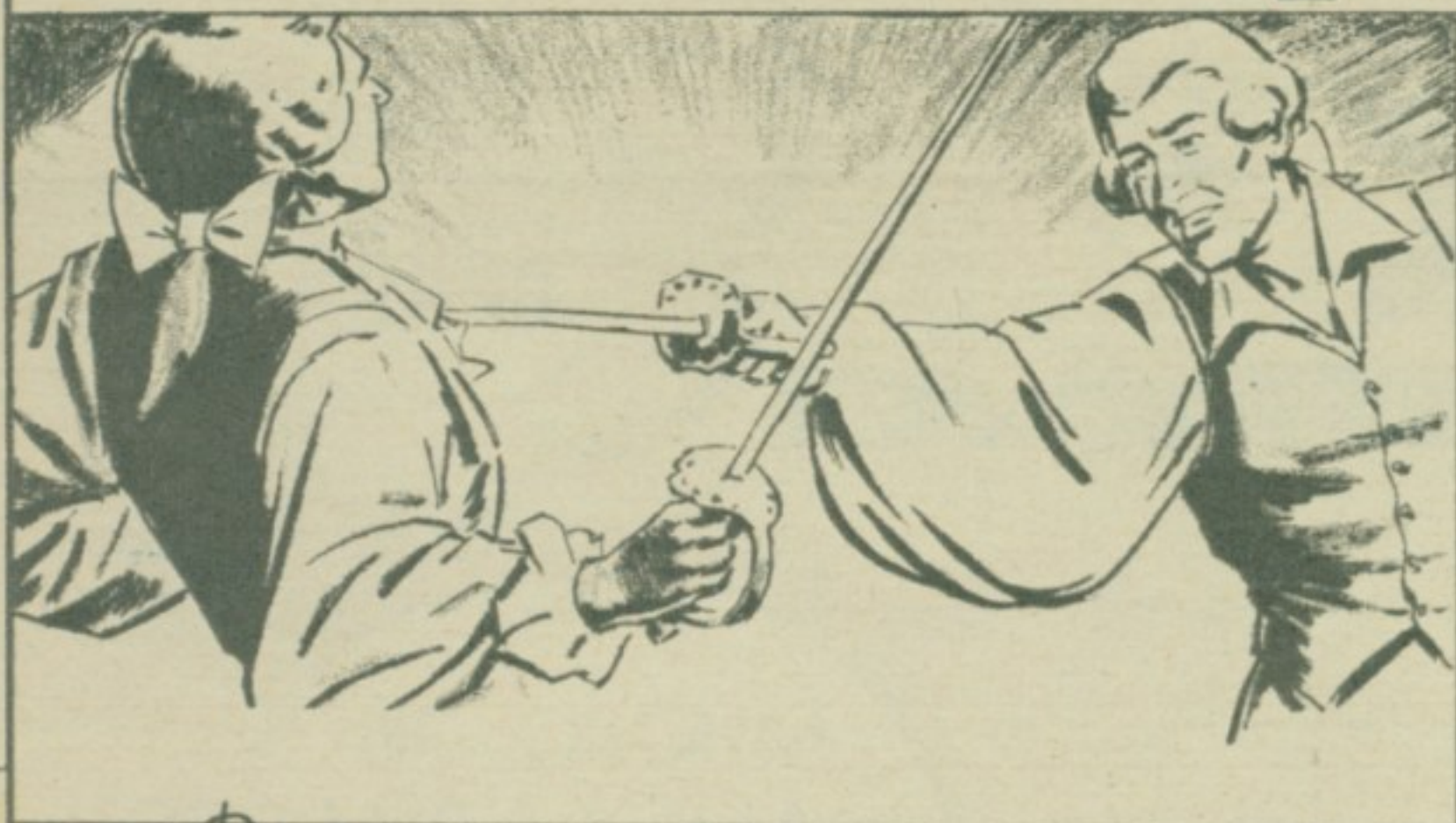
ВЕНЕМ
И
ЈА-А-А!

ОДОХ ЈА
У ВРЊАЧКУ
БАЊУ
!

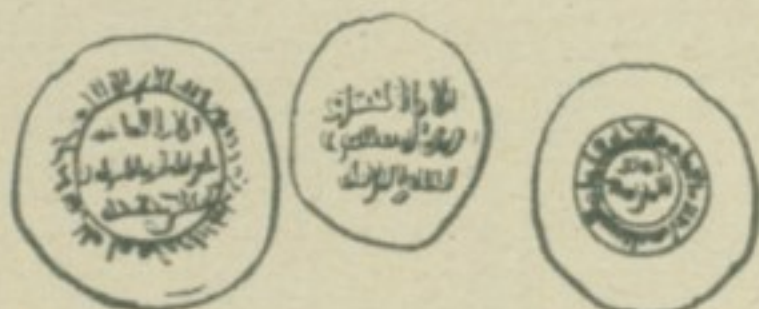
Ripley

Веровати или не!

Витез КАЗИМИР ЕГМОН (1727-1783)

БОРИО СЕ У 43 ДВОБОЈА
МАЧЕВИМА
И У СВАКОМ ОД ЊИХ
ПРОТИВНИК МУ ЈЕ МАЧЕМ
ПРОБО ЛЕВУ МИШИЦУ.

Стаклени новчићи

РАЗЛИЧИТИХ БОЈА
(ЗА СВАКУ ВРЕДНОСТ
НОВЧИЋА ДРУГА)
БИЛИ СУ У ОПТИЦАЈУ
У ЕГИПТУ ОД 908. ДО 1171.
ГОДИНЕ
— МОГЛИ СУ СЕ МЕНЈАТИ ЗА
ЗЛАТО.

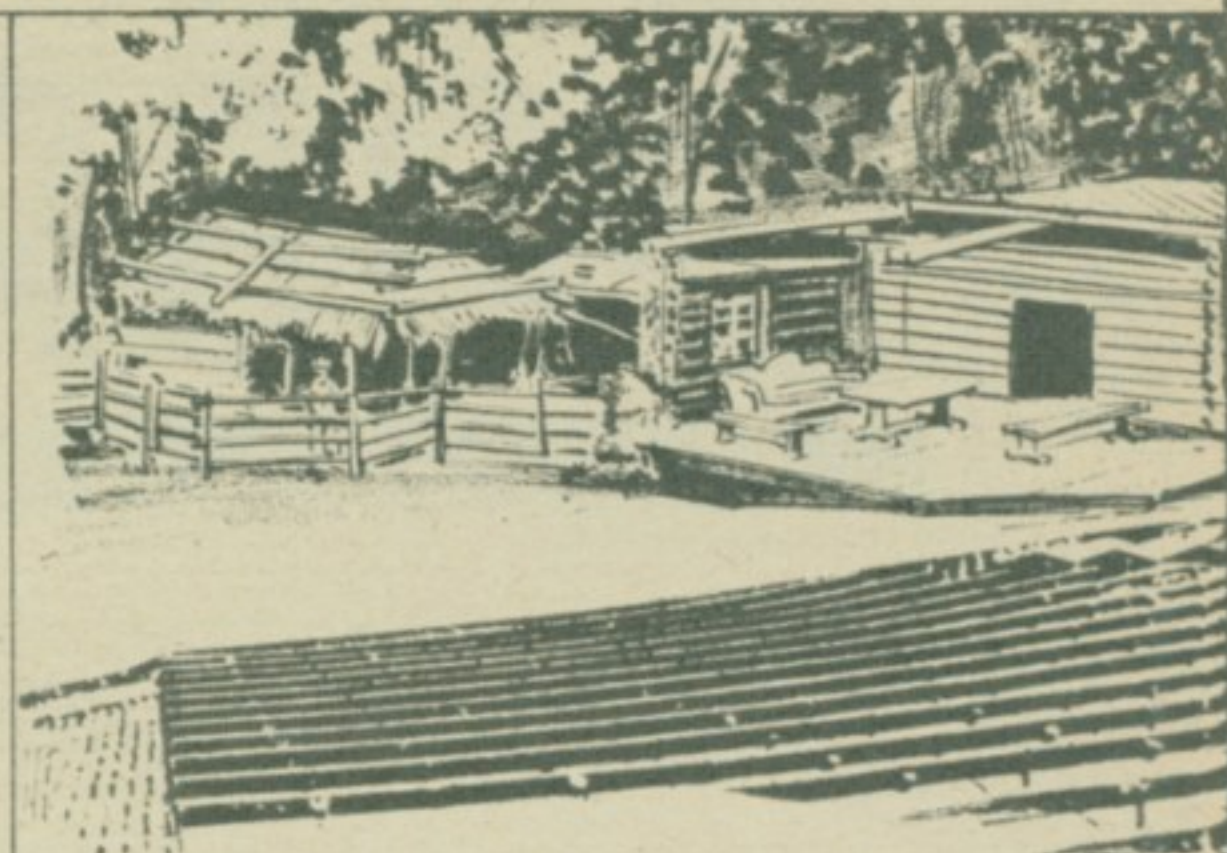
Жена

ИЗ АФРИЧКОГ ПЛЕМЕНА
БАНГОНГО
СМЕ ДА ИМА ОВАКВУ
ОРИЗУРУ С „РОГОВИМА“ —
ШТО ЈЕ ИНАЧЕ ПРАВО
САМО ПОГЛАВИЦЕ —
КАО ЗНАК ДА ОЧЕКУЈЕ
СВОЈЕ ПРВО ДЕТЕ.

БАНКА ПОСЛАНА ПОШТОМ

БАНКА У ВЕРНЕЛУ (САД) САГРАЂЕНА
ЈЕ ОД ЦИГАЛА КОЈЕ СУ У ПАКЕТИМА
ОД ПО 25 КИЛОГРАМА БИЛЕ ПОСЛАНЕ
ПОШТОМ ИЗ СОЛТ ЛЕЈК СИТИЈА
УДАЉЕНОГ ОКО 690 КИЛОМЕТРА.

ПОЗОРИШТЕ ПИНИКИ

У ТЕМПЕРЕУ,
У ФИНСКОЈ, ИМА
СЦЕНЕ ПОД ОТВОРЕНИМ
НЕБОМ
И ЗА ВРЕМЕ ПРЕДСТАВЕ
ПУБЛИКА СЕ
ПРЕМЕШТА ОД СЦЕНЕ
ДО СЦЕНЕ.

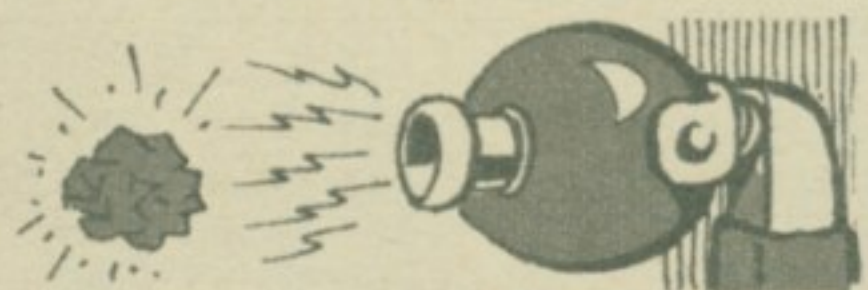

ЕПИТАФ

НА ЈЕДНОМ
ГРОВУ У РЕКСЕМУ
(ЕНГЛЕСКА)

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● многи кристали промене боју
кад се изложе дуготрајном нук-
леарном зрачењу. Стакло, на
пример, постаје мрко, љубичасто
или плаво, што зависи од врсте
стакла и зрачења.

● једна врста галеба (Fulmarus)
понекад страда због претераног
купања. Од веома дугог бавље-
ња на води он се толико натопа
и отежа да се и удави.

● степска овца је једина раса
оваца са мешаном вуном: има и
горње и доње руно.

● прве јавне концерте на које
је имао приступ свако ко је пла-
тио улазницу организовао је
виолиниста Банистер у Лондону
1672. до 1678.

● да би умањили кризу елек-
тричне енергије стручњаци из
савезне америчке државе Ок-
лахоме, убудуће ће користити
годишње 90.000 тона стајског ђу
брива. Ова количина биће до-

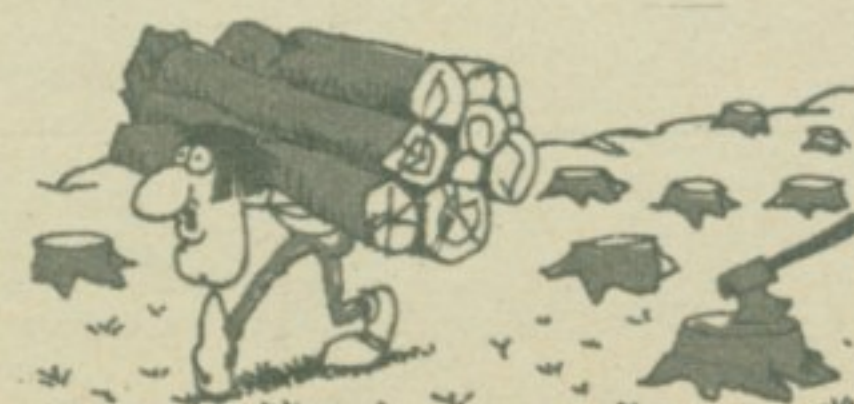

вољна да се добије гас помоћу
којег ће моћи да се загрева
3500 зграда.

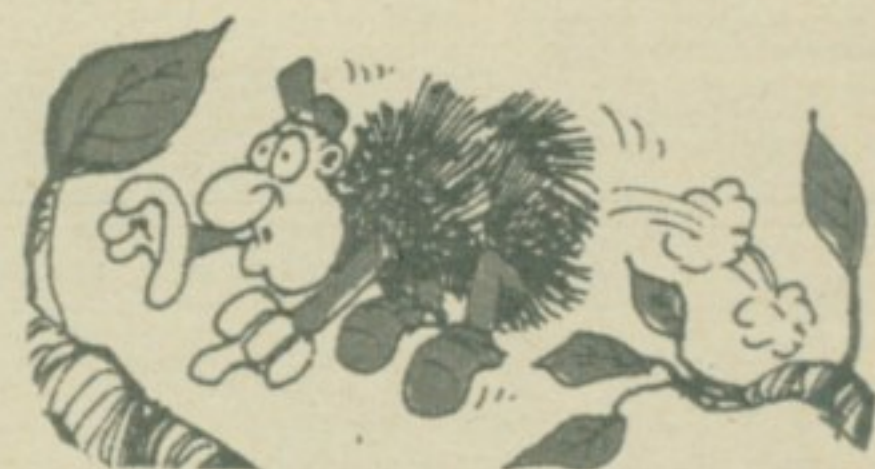

● најстарији парламент на све-
ту, за који се зна, основан је
930. године на Исланду.

● име острва Мадере, које ле-
жи западно од Африке, наста-
ло је од латинске речи »mate-

ria», што значи грађа, сировина
— јер је на острву било добре
дрвене грађе. Ово острво било
је добро познато још античким
морепловцима.

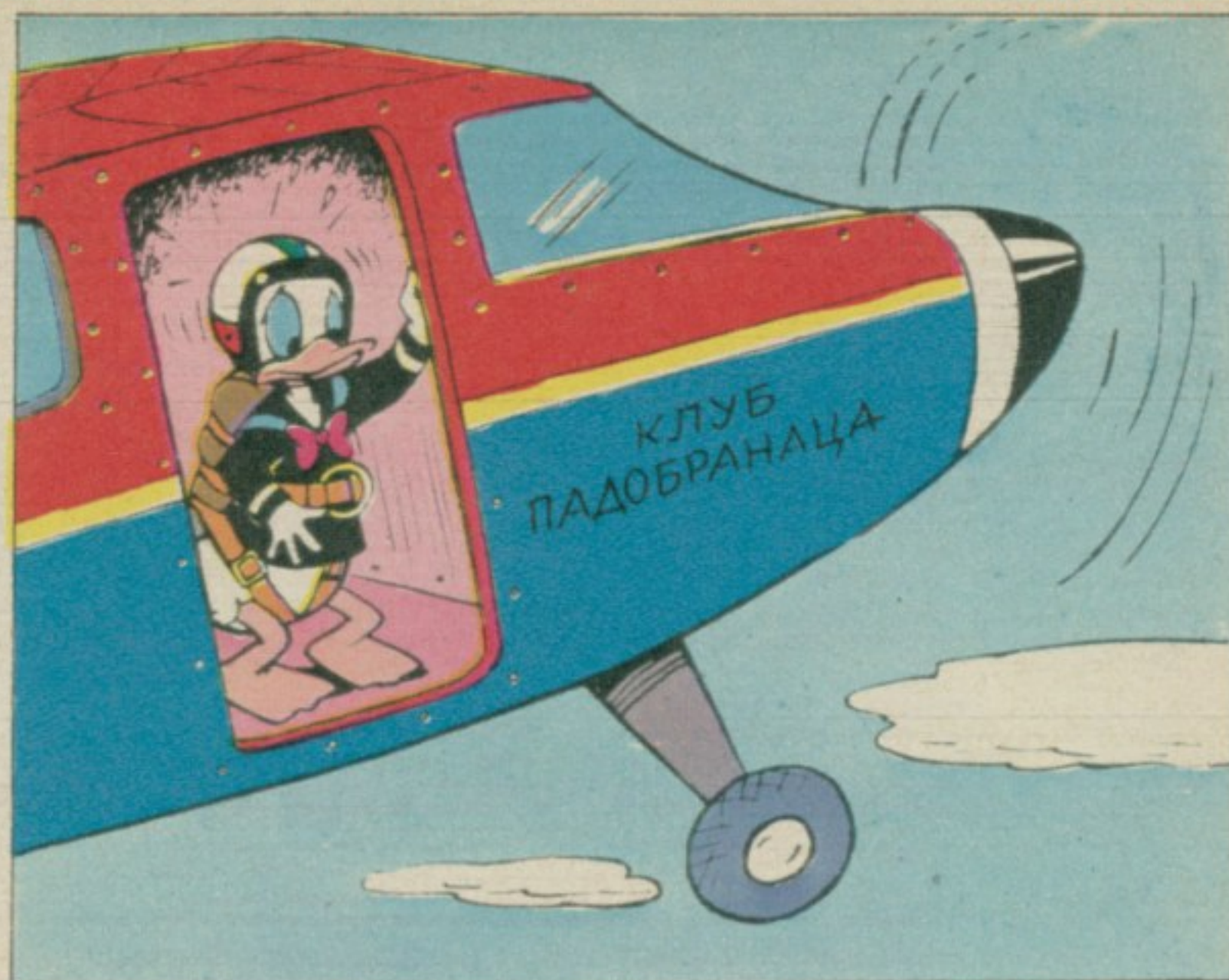
● афричка циноуска буба „го-
лијат“, дугачка нешто преко 12
сантиметара, може да се пре-
бацује са гране на грану готово
као мајмун.

● иако је Нептун откривен још
у септембру 1846. године он до
дан-данас није обавио своје
прво путовање око Сунца. То
ће се догодити тек 2011. годи-
не.

WALT
DISNEY

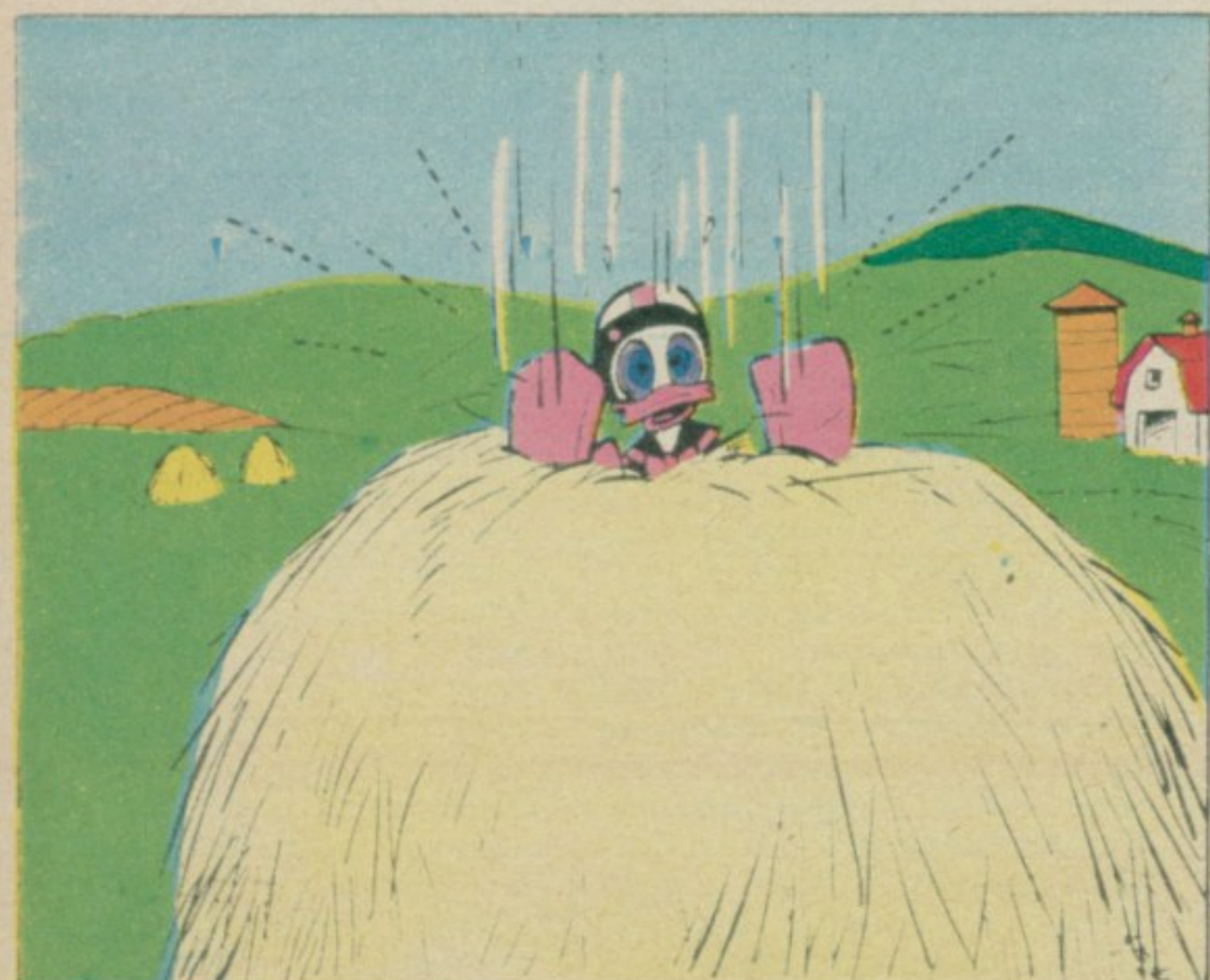
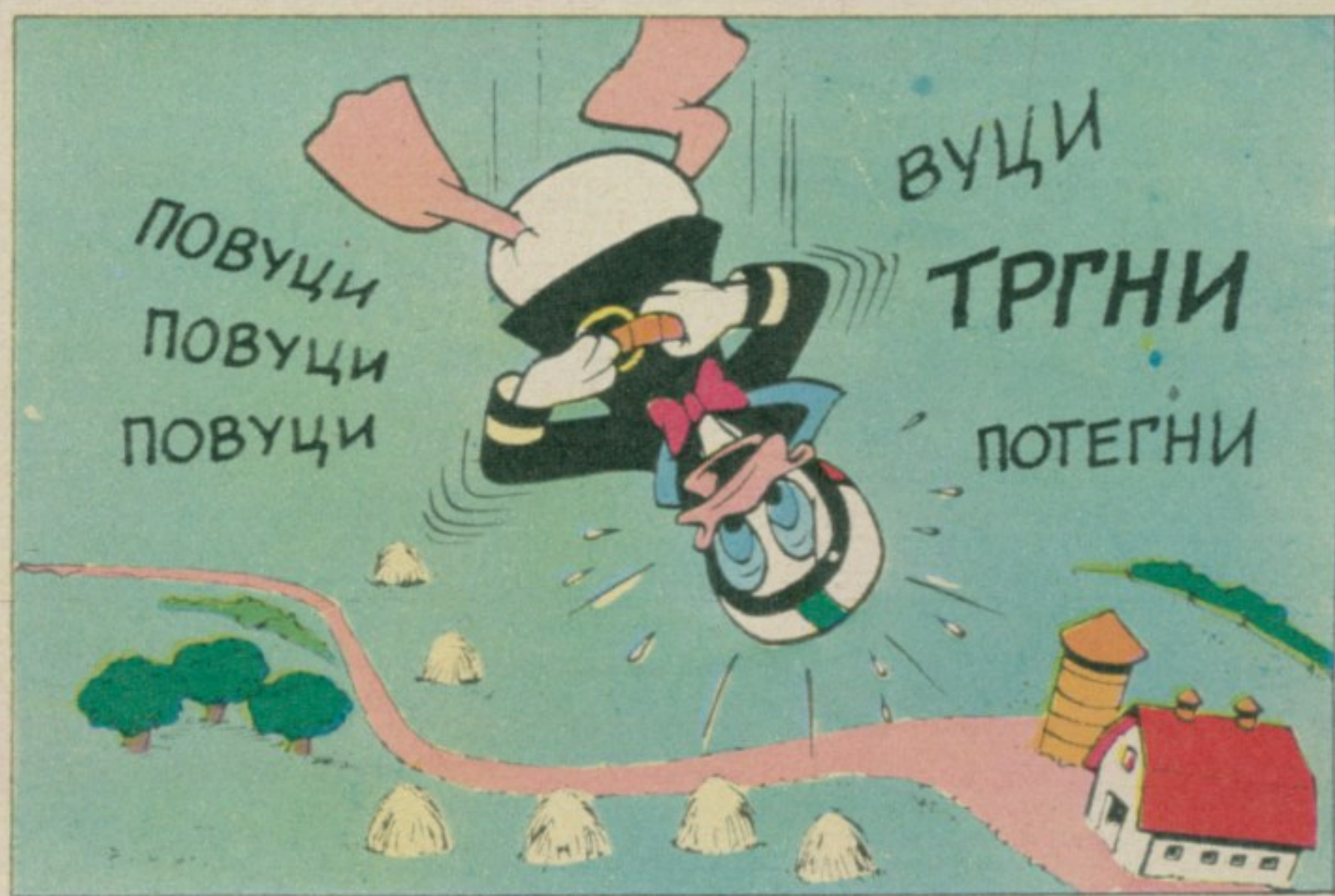
ПАПА ПАТАК

Copyright © 1975
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

Distributed by King Features Syndicate.

СМРТ ЧЕ

— ЗНАМ ГДЕ ЈЕ СКЛОЊЕНО ХИТЛЕРОВО БЛАГО — РЕКАО ЈЕ ЈЕДНОМ ПРИЛИКОМ БИВШИ НАЦИСТА ФРАНЦ ГОТЛИХ. И НЕ СЛУТЕЋИ ШТА ИХ ЧЕКА, МНОГИ ТУРИСТИ КРЕНУЛИ СУ У ПОТРАГУ ЗА ТИМ БОГАТСТВОМ.

Средином 1963. године атлетски грађан младић по имену Алфред Егнер пошао је са двојицом немачких туриста на језеро Топлице које се налази у области Салцкамергут у Аустрији. Познат као врстан спортиста и добар ронилац прихватио је примамљиву понуду да испита дно језера. Како се говорило, ту су се налазили сандуци с новцем и највећим драгоценостима, које су пред крај другог светског рата сакрили нацисти верујући да ће тако обезбедити материјалну подлогу за следећи рат.

Тек када је стигао у тај планински и ненасељени део Аустрије, младић је са знао да су двојица „обичних и радозналих туриста“ бивши есесовци. Откриће га је запрепастило, али је било касно да одустане од посла.

Неколико дана правили су сплав и најзад 5. октобра по лепом и сунчаном времену поринули га у воду. Алфред је потиснуо страх од бивших есесоваца јер је сума коју су му понудили била позамашна. Приврстио је на леђа боце са кисеоником и спустио се у воду. Неколико пута враћао се на површину и обавештавао послодавце о ономе што је открио на дну. А онда је поново заронио. Прошло је пола сата, Алфред се није враћао.

Два дана касније непознати глас јавио је преко телефона његовом опу да се Алфред удавио у језеру Топлице. Очајан старац одмах је посумњао да су непознати људи пскварили боце с кисеоником. Убили су Алфреда који је пронашао нацистичко благо да не би о томе другима причао.

ЗА ТРЕЋИ СВЕТСКИ РАТ

— Изгубили смо овај рат — бесно је говорио Хитлер када је крајем 1944. године схватио да је дошао крај нацистичком царству. — Али следећи ће представљати потпуно пскорављење Еврпе. Ако сада наш јадни народ успе да се спасе, остаће му велика обавеза да касније поново упали пламен наше цивилизаци-

је. Зато желим да створим добро снабдевен трезор у коме ће бити највеће драгоцености данашњег света. Залиха блага касније ће добро доћи великом Трећем Рајху.

Трезор је већ постојао, само је требало да се склопи на неко боље и сигурније место. Чуван је у „Вучјој јами“, тајном скровишту нацистичких вођа, које се налазило близу града Кантжина у некадашњој источној Пруској, данас у Пољској.

Хиљаде радника из организације ТОТ поубијано је после завршених радова на том скровишту. Невероватном „игром случаја“ сви инжењери и архитекте који су изводили радове и знали распоред просторија, улаза, експлозивних замки и 80 утврђења који су спречавали улазак непознатих посетилаца, погинули су у једној авионској несрећи.

Нацисти су хтели да буду сигурни да добро чувана тајна о постојању скровишта неће dospети у јавност.

НАЈВЕЋА ПЉАЧКА У ИСТОРИЈИ

У тој страшној „јами“ која је била на дубини од 20 до 50 метара налазио се лабиринт ходника, са салонима, библиотекама, архивама, гимнастичким салама и болницом. А горе, у шуми, железничка станица и pista за авионе само су употпуњавали изглед тог малог подземног града. Фабрика лажног новца у којој су штампани амерички долари и енглеске фунте требало је да омогући Трећем Рајху да никад „не осиромашни“.

На највећој дубини „Вучје јаме“ налазило се благо, тоне златних полуга и највећих светских драгоцености које су чувале његове најверније присталице. Ти незасити и похлепни људи претресли су сваки кутак Еврпе, испразнили државне касе и опљачкали ремек-дела старих мајстора из приватних колекција и музеја.

Крајем априла 1945. године, остаци немачких трупа безнадежно су се борили у име сулудих Хитле-

рових идеја. И тада, када им је сваки камион био преко потребан, на стотине ових возила претоварених пленом највеће пљачке за коју је историја знала, ишло је заобилазним путевима далеко од бојишта и фронтана.

Операција је названа „Златносна Рајна“. Један део тог нацистичког баснословног богатства прошао је кроз Француску и Шпанију и стигао до Кадијског залива одакле је подморницама пребачен у Аргентину. У строго поверљивом немачком извештају напомиње се како је америчка војска успела да сазна за тај плен. То се потврдило када је тајна америчка служба објавила име официра који је командовао подморницама. То је био Дитрих Нибурн, лични Хитлеров пријатељ.

Том приликом неке нацистичке вође успеле су да побегну у Јужну Америку. Тамо су променили имена надајући се да ће тако избећи казну за своје злочине. А новац који је према Хитлеровој жељи требало да се сачува за „будућност великог Рајха“ употребљивали су да би себи улепшали живот. Саградили су луксузне виле и купили огромна имања. Њихове верне присталице даноноћно чувају стражу око тих скровишта верујући да ће ипак доћи час када ће нацисти завладати светом.

ДРЖАВНИ ФАЛСИФИКАТОР БРОЈ 1

Неки од њих као што је Адолф Ајхман, одговоран за смрт шест милиона људи, ухваћен је 1960. године у Јужној Америци и тајно пребачен у Израел. Тамо је осуђен на смрт вешањем. Признао је да је поред Бла-

Алма закопао 19 милиона долара.

На имању шефа СС трупа Калтенбрунера пронађено је милион долара који су били закопани на великој дубини. Сто милиона долара откривено је у напуштеном руднику соли близу града Бад Ауса у Аустрији. У једном другом руднику Гота нађено је ништа мање него сто тона злата у полугама. А да се не говори о богатству барона фон Химела, заменика Мартина Бормана, које је било закопано у подруму једне зграде у Салцбургу.

Маршал Геринг домогао се уметничких слика огромне вредности и зазидао их у подруму свог дворца у Валденштајну. Поред њих „тај сладокусац уметности“ заштитио је од пропадања тридесет шест масивних златних чирака, једну каду од сребра за купање и гомиле најфиније израђеног накита.

То је само мањи део богатства из нацистичког трезора. Највећи део остао је још сакривен негде у Пољској и у околини језера Топлице у Аустрији. То благо процењује се на неколико десетина милијарди долара. Ипак се поуздано зна да половину од те суме представљају фалсификоване новчанице, док други део сачињавају златне полуге, уметнички предмети највеће вредности: слике и скулптуре великих мајстора, накит и драго камење.

Према Хајдриховом наговору још 1940. године Хитлер је наредио да почне производња фалсификованог новца. Хтео је да лажним банкнотама преплави Енглеску и Америку и тако изазове инфлацију и пометњу у привреди непријатељских држава.

Поред „Вучје јаме“, још један „погон“ те фабрике налазио се у концентрационом логору у Оријанбургу. Најсавршеније фалсификате правио је неки заробљеник Смољанов, који је добио званичну функцију

— државни фалсификатор број један. Тек по завршетку рата стручњаци Енглеске банке утврдили су после осам недеља детаљног испитивања да су новчанице фалсификоване! Разлику између правих и лажних банкнота једва су успели да уоче, и то само захваљујући најсавременијим апаратима и анализама псмому микроскопа и кварцне лампе.

У подне 16. маја 1945. године изненада су се на површину језера Траун у области Салцкамергут појавиле нсвчанице од пет, десет и двадесет пет фунти стерлинга. Људи су почели да се ожимају, грабе и туку око њих, трудећи се да их што више сакупе.

Убрзо је интервенисала америчка војна полиција. Откривено је да је на оштрој окуци пута који је водио дуж језера пукла осовина једном немачком камиону. Нацисти су побегли остављајући оштећено возило из чијег задњег дела је испало неколико сандука с новцем и упало у воду.

Тек касније, после нирнбершког процеса утврђено је да је поручник Валтер Хаген, према наређењима Калтенбрунера кренуо са конвојем камиона натоварених опљачканим благом у правцу Салцкамергута и да је дошло до несреће код Траунског језера.

Хаген је затим рекао да је, плашећи се напада Американаца, остатак конвоја у највећој журби наставио према планинском језеру Топлице где је потопљено 92 сандука са благом. Један мали део закопан је у његовој околини.

Одмах је наређено да се дно језера детаљно претражи. Али сви покушаји остали су без успеха. Осим тога, тешко је поверовати да су Немци успели да се пробију до висине од 2.400 метара, тим пре што су тај тешко проходан предео добро чували савезнички војници.

ЕКА НА ЈЕЗЕРУ

Савезници су с разлогом посумњали у истинитост изјаве немачког поручника. Веровали су да је намерно желео да скрене истрагу са правог пута.

ЗАШТО СУ НЕСТАЛИ?

Можда би све остало на томе и читав предмет био „стављен ад акта“ да неколико година после рата бивши нацистички вођа Франц Готлих није једном непресишљено рекао:

— Руски заробљеници за трпали су по нашем наређењу у земљу поред језера Топлиц тридесет сандука пуних злата и драгог камења. То сигурно знам јер сам и сам био тамо.

Неколико дана касније Готлих је изненада нестао. После тога његовог брата позвао је неки човек који није хтео да каже своје име и „пријатељски“ га саветовао да не обавештава полицију. Предложио му је да одустане од истраге, иначе га очекују многе непријатности.

Исте године два младића решила су да расветле мистерију око језера Топлиц. Свима су причали да су по нели мапу на којој је означено место где је закопано благо. Ускоро су их пронашли мртве, а према ранама на телу било је очигледно да су убијени. Никаква мапа није пронађена у њиховом пртљагу!

У августу 1950. године хамбуршки инжењер Геренс погинуо је у близини језера Топлиц стрмоглавивши се са једне стене. Неки доктор Келер који је био са њим имао је неспорив алиби. Док је спасавао свога друга, и сам је задобио фрактуру лобање. После неког времена нестао је и више се није чуло за њега. Каснијом истрагом утврђено је да је припадао групи немачких војника који су били упознати са операцијом „Златоносна Рајна“.

Подводни риболовац Алберт Ланте удавио се у језеру средином 1957. године: неко је намерно покварио његове апарате за довод кисеоника. Бивши есесовски официр који је финансирао тај подухват нестао је без трага.

Загонетна смрт Алфреда Егнера није била последња на тој страшној листи. После њега настрадао је седамнаестогодишњи Валтер Нигел.

Ни то није спречило радознале туристе жељне авантуре да крену у потрагу за богатством. Многи од њих пронађени су мртви или су на чудан начин нестали.

После толиких загонетних смрти људи су били спремни да поверују како чудовишта, слична онима из античких легенди, верно чувају благо скривено у језеру или његовој околини. Те „аждаје одмах прождиру“ сваког ко покуша да открије тајну несталих богатства.

Без сумње та тајанствена рука нацистичке организације, која изгледа да

још постоји, чува ту област и убија сваког ко се приближи језеру. А његова црна и дубока вода застрашује људе због тајне коју у себи крије.

ШКРИЊЕ НА ДНУ

Последњих година створене су многе организације које се интересују за благо. Али сви њихови напори остали су без успеха.

С најсавременијом опремом Американци су кренули да испитају дно језера. Понели су разне сонде за испитивање дубине, апарате за регистровање ултразвука и камере за подводно снимање. Сва та помоћна средства била су врхун-

ска достигнућа савремене технике.

На четрдесетак метара дубине језера открили су неку врсту платформе направљене од испреплетених грана полутрулог дрвећа. Она је направила у језеру природну преграду нагнуту на једну страну. На том подводном „сплаву“, који се простира целом његовом ширином, приметили су неколико шкриња које само што нису пропале кроз труле гране на дно.

ЛАЖНЕ ФУНТЕ

Успели су да извуку петнаест сандука. Нимало нису скривали узбуђење док су их стварали... Али пронашли су неколико милио-

на лажних фунти стерлинга — ремек-дело „државног фалсификатора“!... Сем новчаница ту је била и читава збирка матрица од бакра које су служиле за фалсификовање новца.

А остали сандуци? Без сумње су пропали кроз гране и вероватно леже на самом дну језера. Испитивања ултразвуком показала су да се дно састоји од муља чија дебљина достиже и десет метара. Тај слој представља „мртвачки покров“ у коме су нестали бачени трезори.

Можда ће се у будућности наћи неко ко ће пристати да финансира исушивање језера Топлиц. До данас на то нико није пристао, јер остаје питање како ће се покрити губици ако се после толиког труда не пронађе благо.

Б. Ј.

Алфред је потиснуо страх од бивших есесоваца, причврстио на леђа боце с кисеоником и спустио се у воду.

Л. СРЕДАНОВИК

ДИКАН И СТАРИ СЛОВЕНИ

Б. ЂУРИЦА

МАРИЈАН БАДЕЛ, ПОЛИТИЧКИ КОМЕСАР ДРУГОГ БАТАЉОНА ТУРОПОЉСКО-ПОСАВСКОГ ОДРЕДА

У седам увече 15. децембра 1943. године у селу Букљову негде између Сиска и Загреба сви су спавали. Само се кроз прозор једне куће пробијала слаба светлост лампе. У соби за столом седели су команданти и политички комесари Другог и Трећег батаљона Туропољско-Посавског одреда који се тог дана задржао у селу. Одржавао се састанак који је водио двадесет трогодишњи Маријан Бадел, политички комесар Другог батаљона.

Под заштитом мрака пред кућом је шетао стражар.

Бадел је изненада прекинуо другове у разговору.

— Чули сте за Сопницу, зар не?

Окупљени су са чуђењем погледали младог политичког комесара. Питање је било сувишно. То село, удаљено око осам километара од Загреба, знао је готово сваки партизан у Посавини. У њему се налазило домобранско складиште авионских бомби, противавионских граната и другог експлозива, арсенал довољан да уздрма читаву околину, чак и периферију Загреба.

УНИШТИЋЕ НАС!

Не чекајући одговор, младих је наставио:

— Дићи ћемо складиште у ваздух! И то ових дана! Наравно, ако се сложите.

Чланови штаба били су прекаљени борци али ово што је Бадел предложио учинило им се неостварљиво. На први испаљени метак било с које стране, из домобранског гарнизона ће позвати телефоном у помоћ Немце из Загреба који ће камионима стићи за петнаестак минута. Али пре него што они и крену, у Сопници ће већ бити домобрани из околних гарнизона: километар и по удаље них Сесвета, око два километра удаљеног Чулинца, затим Јеликовца, Вукомерца...

— Збрисаће нас као од шале! И то пре него што и поставимо експлозив! — прекинуо је неко тишину настану после Баделовог предлога.

— Неће! — мирно је од-

ОПЕРАЦИЈА СОПНИЦА

ЗА ВРЕМЕ АКЦИЈЕ У КОЈОЈ ЈЕ ТРЕБАЛО УНИШТИТИ ДОБРО ЧУВАНО НЕПРИЈАТЕЉСКО СКЛАДИШТЕ ЕКСПЛОЗИВА, ГРУПА ПАРТИЗАНА НИЈЕ СМЕЛА ДА ИСПАЛИ НИЈЕДАН МЕТАК.

говорио политички комесар. И поред тога што се око гарнизона налази ограда од бодљикаве жице ви сока два метра и читав низ бункера, а у гарнизону 72 војника и 3 официра, сигуран сам да нико од њих неће стићи ни да подигне телефонску слушалицу. Проблем је само у томе што за време акције нико од нас не сме испалити ни један метак!

УДАРНА ТРОЈКА

Бадел је затим објаснио штабу план напада. Операција је била једноставна, али је захтевала потпуну дисциплину, храброст и окретност у акцији. Сада, пошто су чули детаље, чланови штаба без речи су га прихватили.

Била је већ дубока ноћ када су кренули на спавање.

Хладан и тмуран дан 18. децембра ближио се крају. Око четири по подне већ је почео да се хвата сумрак. У Сопници, Сесветама, Загребу и другим местима палила су се прва светла.

Гацајући кроз житко благо измешано са снегом, Сопници се тихо приближавало неколико група партизана Туропољско-Посавског одреда. Ишле су једна иза друге на одстојању од неколико десетина метара. На челу је била ударна тројка, пратио ју је вод, док су се у заштитници кретале две чете са штабом батаљона. Ту је био и Маријан Бадел. Пред самим селом Трећа чета се нечујно одвојила и пошла према северу да заобиђе домобрански гарнизон и спречи повлачење његових војника ако искрене нешто непредвиђено.

У пола шест по подне тројка је избила на пут пред касарном. Стражар са пушком о рамену шетао је испред улаза. Иако је био густ мрак добро се видео сваки његов покрет јер га је осветљавала сијалица изнад улаза.

ДОБРО ОБАВЕШТЕН

Тројица партизана притајила су се на рубу пута. Осматрали су положај зграда у касарни. Нарочито им је привлачила пажњу зграда од три просторије недалеко од улаза. У сред-

њој просторији била је трпезарија, десно и лево налазиле су се спаваонице и канцеларија са телефоном. Простор у кругу касарне заузимају су четири магацина крцата бомбама и другим експлозивом. Сваки је био осветљен сијалицом која је висила изнад улазних врата пред којима је шетао по један стражар.

С места са којег је тројка осматрала добро се видела унутрашњост трпезарије у којој су војници весело разговарали у очекивању вечере.

— Бадел је заиста добро обавештен! — закључио је вођа ударне тројке. — Сви домобрани су на вечери, чак и посаде бункера. Је дино обезбеђење гарнизона су пет стражара: овај пред главним улазом и четворица пред магацинима. Пазите, нико од нас не сме ни гласа да пусти! Од тога зависи успех целе акције! Починемо!

На знак вође партизани су полако устали и у неколико скокова се нашли пред улазом у касарну. Стражар им је био окренут леђима. Када су га снажне руке шчепале, а једна му

се нашла на устима, запањено је заколутао очима. Ударац тешког војничког пиштоља по глави онесвестио га је. Брзо му је стављена марамица у уста, а затим је везан и склоњен у мрак. Са шмајсерима и бомбама тројка је упала у трпезарију, спаваоницу и канцеларију. Свако је узео на себе по једну просторију.

ИПАК, ГРЕШКА

Двојица официра у канцеларији, домобрани у трпезарији и неколико њих у спаваоници запрепашћено су гледали у нападаче. Нису веровали својим очима да су тог тренутка гарнизон заузела само тројица партизана. Схватили су да је сваки отпор узалудан, нарочито када је овима у помоћ пристигао вод и две чете из заштитнице.

Стражари пред магацинима ликвидирани су на исти начин као и онај пред главним улазом. Баделов план се одвијао без грешке. Али нико није рачунао

да ће у току акције када зазвони телефон и домобрански официр подигне слушалицу претварајући се да се ништа не дешава, не ко од партизана пресећи напољу телефонске жице. А то се догодило баш кад се јављао официр из гарнизона у Сесветама са убицајеним питањем о новостима. Одговор није могао добити.

Баделу је било јасно да ће то изазвати сумњу оних у Сесветама и да ће сигурно алармирати остале домобранске гарнизоне. Сада је акција могла да успе само ако се ради брзо и темпирне бомбе поставе пре доласка непријатеља.

Ипак, све се срећно завршило, партизани су добили трку са временом и заједно са становницима села повукли се преко Саве. Око један час после пола ноћи страховита експлозија потресла је цео крај. У ваздух је одлетео само главни магацин, а тек сутрадан још два. Четврти су Немци уништили топовима јер ни су знали када ће експлодирати.

Операција Сопница је успела.

С. Ђ.

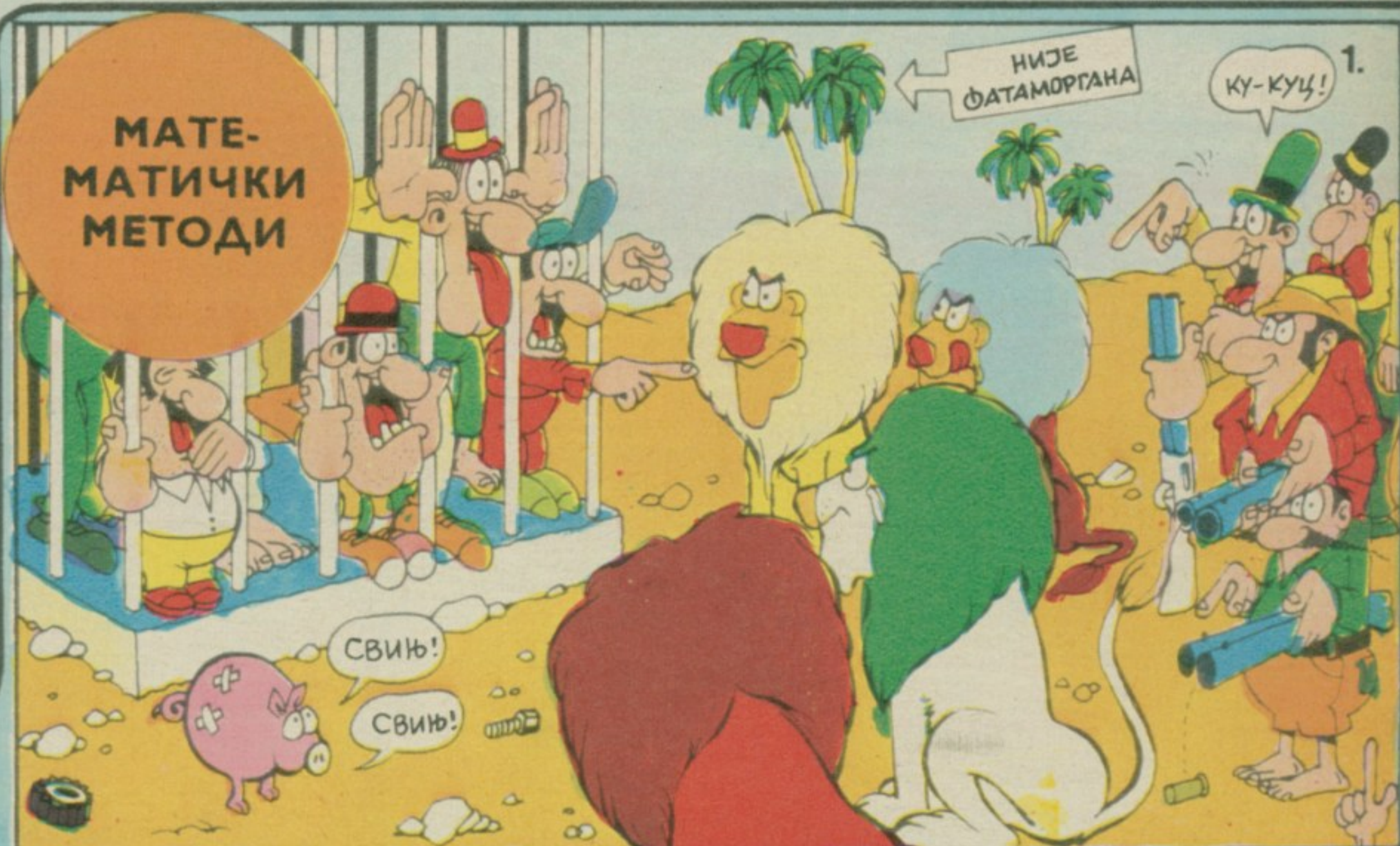
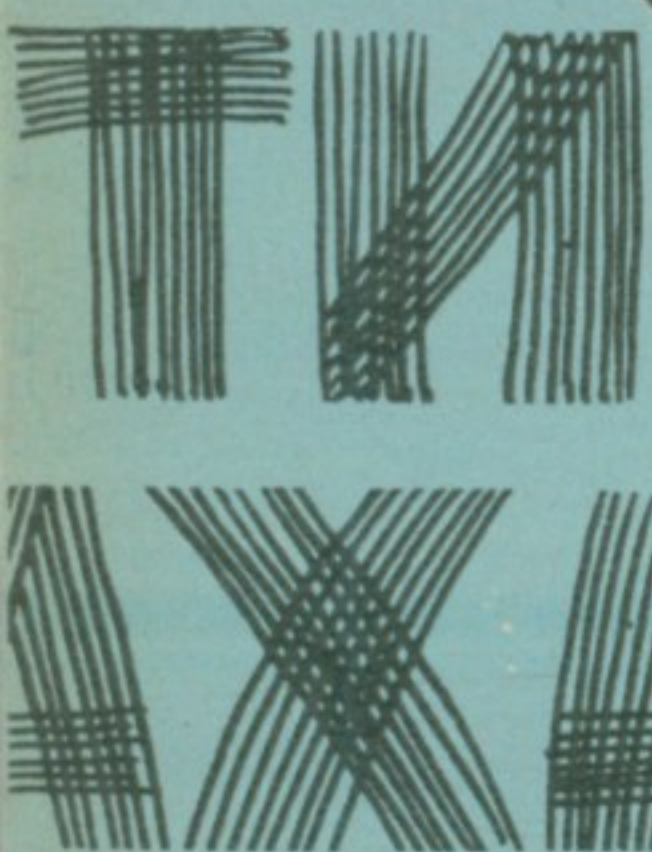
Ударац тешког војничког пиштоља по глави онесвестио је стражара.

Термодинамички метод. Узме се једна полупропустљива мембрана, пропустљива за све осим за лавове и разапне, око пустиње. Затим се сужава ограђени део без ометања фауне и флоре јер њих мембрана пропушта. Најзад „у мрежи“ остају само лавови. Метод није препоручљив иако је ефикасан јер може да доведе до истребљења лавова.

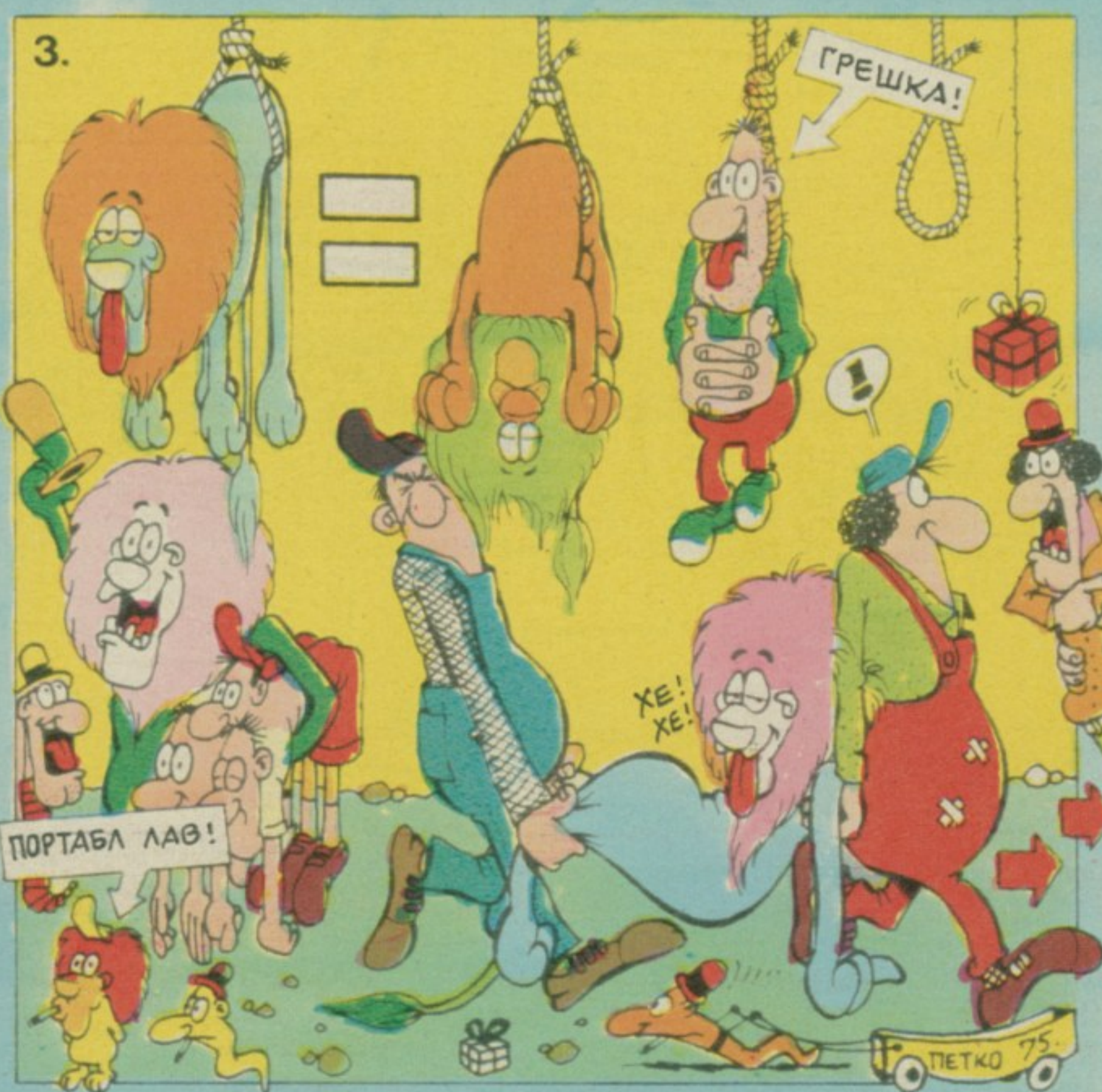

Оптичко-магнетски метод. Површи на у облику конкавног сочива засади се „мачјом травом“ (*Narpetia sataria*). У њеној жижи, постави се челични кавез, али се при том пази да сочиваста површина има правац управан на хоризонталну компоненту магнетског поља Земље. Затим се засади већа област у пустињи слатким спанаћем (*Spanacia oleracea*), који, као што се зна, садржи у себи велике количине гвожђа. Пустињски биљоједи се наједе овог спанаћа. Сахарски лавови, опет, наједе се биљоједа који су јели спанаћ и, с обзиром на повећану садржину гвожђа у телу, постају оријентисани паралелно са магнетним пољем Земље. Сочиваста површина поља засађеног „мачјом травом“ усмерава затим колону лавова ка жижи у којој се налази кавез!

Метод инверзије. Поставимо сферични кавез у пустињу и уђемо у њега. Затим, извршимо инверзију у односу на кавез. На тај начин добијамо лава у кавезу, а ми смо ван кавеза.

Метод нацртне геометрије. Претпостављамо да је Сахара једна равна. Извршимо пројектовање равни у праву. Пошто смо то обавили, извршимо пројектовање те праве у тачку у унутрашњости кавеза. Лав се, у том случају, такође пројектовао у исту тачку.

Аритметички метод. Претпоставка: Полужив лав = полумртав лав. Одатле следи: лав жив = лав мртав

Поделитемо ли обе стране једначине са $\frac{1}{2}$, добијамо жив лав = мртав лав. У том случају, лава треба само покупити.

Јасно је да се, уз мање модификације, овде изложени системи могу користити за лов на било које месождере у Сахари. Биљождери и у Сахари и ван ње, наравно, захтевају другачији научни приступ и замену кавеза погоднијим математичким средствима.

Наравно, све ово је шала, то сте досад видели, зар не? Група озбиљних научника, у часовима доколице смислила је ових неколико „метода“ уско везаних за њихову струку, не либећи се притом ни апсурда а ни намерних превида. Важно је да су решења дубоковита и да се тобоже заснивају на научним теоријама.

Д. А.

ПРВА ЉУБАВ

ТАЈНЕ
БАЧКОГ
СРЦА

Било је то пре готово десет година.

У изнајмљеној, скромно намештеној соби једне старинске куће на брегу испод Илинчице, у Тузли, почетком септембра почео је за мене сасвим нови живот. Тата ме је допратио из Добоја, уписао ме у Хемијску техничку школу и одмах се вратио. Ја сам остала сама и несрећна јер у том граду све ми је било непознато и хладно. Најтеже ми је било кад бих се вратила из школе и бескрајно дуге сате проводи-ла у соби покушавајући да учим.

Два портрета су се налазила на зиду преко пута мог кревета била су ми једино друштво у тој соби. У самоћи, често ми је поглед падао на њих, али неодређен и незаинтересован.

На једној, оној вишој слици био је лик неког дечака уредно заглађене косе и усиљеног, некако строгог осмеха. На другој исти тај дечак био је већ младић у војничкој униформи. Онај строги дечачки осмех понекад би ме развеселио: замишљала сам непознатог дечака како укочен и смешан седи, плашећи се да не трепне, и чека кад ће фотограф рећи „птица“.

Једном газдарица ме је дочекала да јој прочитам писмо које је стигло од сина из војске.

„Драги родитељи!...“ —

ЗАВОЛЕЛА САМ ГА ПРЕ НЕГО ШТО СМО СЕ И УПОЗНАЛИ. ОН ТО НИКАД НИЈЕ САЗНАО.

читала сам кратко писмо исписано крупним правилним словима... и на крају: „Воли вас ваш Бранко.“

Одмах после читања написала сам и одговор:

„Драги сине!...“ И најзад: „Воле те твоји родитељи. П.С. прими много поздрава од Марије, Слободана и њихове деце.“

Сада сам знала да се на она два портрета на зиду у мојој соби налази — Бранко.

Писма су се ређала и газдарица им се увек много радовала. Ја сам их читала, писала одговоре и некако све више размишљала о Бранку. Тако је трајало неколико месеци.

— Иде Бранко! — викну изненада неко док сам једног поподнева са његовим родитељима и неким рођацима седела у топлој кухињи.

Угледала сам га кроз прозор како, у војничкој униформи, прти пут кроз снег на брегу и радосно се смеје онима што су му ишли у сусрет. У општем весељу које је настало у кући нико није ни приметио кад сам отишла у своју собу.

За све време Бранковог војничког одсуства једва смо измењали неколико речи. Кад је отпутовао, опет су почела писма да стижу. Сад сам им се и ја радовала.

Било је пролеће кад се Бранко вратио из војске. Цела Илинчица и брег испод ње, све до Јале, мири-

сали су од багремова и прецветалих липа. У кући је сада увек било весело. Често су долазили

Бранкови другови, разговарали и смејали се, свирали гитару. Али, ја сам за њих још била дете.

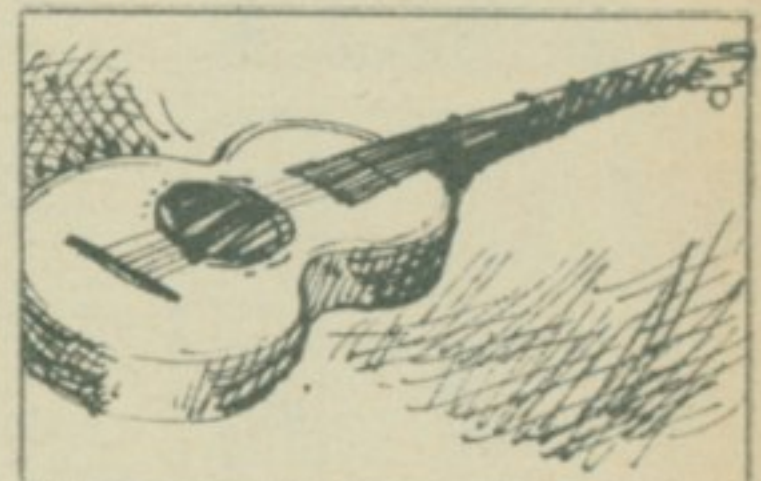
страх, стид. И узалуд су ме његова мајка и сестра Марија наговарале да пођем. Касније сам са сузама у очима гледала кроз прозор како силази низ брег, па прелази преко моста кипова на Јали и нестаје у центру града узаврелом од шетача.

Тако се то понављало из дана у дан.

Једном Марија ме је поздриво погледала.

— Шта је то с тобом, девојчице? Да се ти ниси заљубила!

Дуго су ми те речи одзивале у ушима, збуњивале ме и плашиле.

Ближио се већ крај школске године. За неколико дана требало је да отпутујем кући и чудило ме зашто ме то не радује више толико као некада.

Дан уочи мог одласка Бранко је одједном утрчао у двориште. Био је бос, са заврнутим ногавицама на панталонама и са букетићем љубичица којих је, зачудо, у то доба године још негде било. Збунио се прво он, ваљда што је неочекивано налетео на мене, па ја. Стајао је неодлучно један тренутак а онда одјурио у кућу.

Нашла сам га како седи на врху степеница и неодређено udara по жицама гитаре које су звучале сетно. У измаглици првог сутона, на столу у мојој соби, модрио се букетић љубичица.

Рутке сам села поред њега.

— Хоћеш ли да свираш? — упитао је.

Плашила сам се ако отворим уста да ћу се загрцнути од силне среће. Жице гитаре болно су се уседале у моје прсте док их је Бранко померао по „пољима“. Осетила сам његов дах на својој коси и врату. За мене је у том тренутку све престало да постоји. Он ме је пољубио.

Отпутовала сам сутрадан умирујући у себи радосну стрепњу прве љубави. Нисам тада ни слутила да се она никад не заборавља.

Верица Паћен,

Димитрија Туцовића 47,
Београд
(Хонорар: 250 дина.)

НАЈЛЕПША ЉУБАВНА ПЕСМА

Градинар

29.

Товори ми, драјане! Кажи ми речима шта си љубао.

Ноћ је тамна. Звезде се изгубише у облацима.

Ветар уздише кроз мишће.

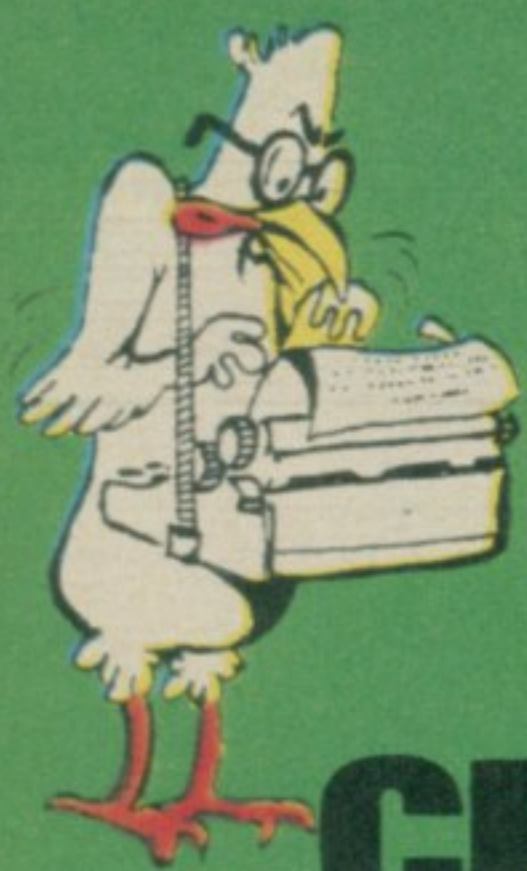
Раздришћу своју косу. Мој љави ојртиан приљубиће се уза ме као ноћ. Приљубићу твоју љаву на своја недра, и ти, у сатској осами, тиштин срце нека говори. Склопићу своје очи и ослушкивати.

Нећу те гледати у лице. Кад се твоје речи заврше, седећемо мирно и ћутиати. Само ће дрвље у мраку шатићати.

Ноћ ће изгледати. Дан ће осванути. И ми ћемо се погледати у очи и поћи свако својим путем.

Товори ми, драјане! Кажи ми речима шта си љубао.

Рабингранати Платоре

ГРАБЉИВИЦЕ

ПТИЦА СЕКРЕТАРИЦА

Настављамо са објављивањем птица грабљивица. Данас вам представљамо птицу звану секретар, орла краткорепана и речног орла или рибара.

TERATHOPIUS ECAUDATUS или орао краткорепан је највеличанственији од свих орлова. Распрострањен је у великом броју по свим травним стаништима и ретким шумама Африке. Има веома коврцаву ђубу и перје упадљиве црне боје углавном по читавом доњем делу и већем делу леђа, црну главу и веома кратак, црвенкастомрк реп. Крила су му прошарана сивом бојом са горње, а белчастом са доње стране. Због кратког репа укупна дужина женке је само око 60 сантиметара. Мужјак је краћи за десетак сантиметара. Краткорепан лови на висини сатима, а некада у групи нечујно шестари. У почетку сезоне гнежђења изводи читаву игру у ваздуху: једри, лупа крилима уз оштар звук сличан кљуцању детлића и гракће. Лови гмизавце, углавном змије, али исто тако и младунце антилопе и овце.

SAGITTARUS SERPENTARUS, птица секретар или како је још зову писар најспретнија је од свих птица које лове змије. Насељава пределе Сенегамбије и Судана, затим на југ читаву Африку до провинције Капланд и то углавном травне, проређене шуме или јужноафричке ливаде. Позната је само једна врста о чијем се пореклу мало зна: једни претпостављају да је најближи сродник дневних птица грабљивица а други да је у далеком сродству са дугоногим каријамама из Јужне Америке. Секретар је птица висока и до 120 сантиметара од чега највећи део отпада на незграпне, чапљасте ноге. Друга одлика су јој средња пера у репу која су парна и издужена: дугачка су скоро 60 сантиметара. Ипак, на њој су најупадљивија пера која расту на задњем делу главе: сива су и црна тако да птица подсећа на старинског писара који је затакао гушчије перо иза ува. Ове птице обично лутају у паровима или породичним групама а међусобно се дозивају дубоким пригушеним крицима. Прогоњене птице не лете иако су добри летачи, већ трче брже од човека. Секретар је ловац и у стању је да убије змију дугачку и до 180 сантиметара.

PANDION HALIAETUS, речни орао или рибар је једини представник породице Pandionidae. То је птица оштра кљуна, величине орла, а живи скоро у свим умереним и тропским подручјима света, и то у близини континенталних обалских вода. Може се, међутим, срести и на обалама река и језера. Речни орао се храни рибом, ређе једе неке друге морске животиње као што су, на пример, плоснорепе морске змије Пацифика или Индијског океана. Обично лети на висини од 15 до 45 метара изнад мора. Дуго лебди, а кад угледа плен забаци крила и обруши се из висине, испружених канџи оштрих као игле. Понекад, кад је риба на површини, загњури само ноге у воду, а каткад за тренутак цео нестане испод водене површине. У Америци орао-рибар се гнезди обично на дрвећу, често осушеном, док у Европи налази место за гнездо на ивицама каменитих литица. У грађењу гнезда учествују и мужјак и женка. Исто гнездо често дограђују из године у годину, све док не постане дубоко 1,80 а широко 1,50 до 1,80 метра. Женка полаже два до три, ретко четири, јајета на којима углавном лежи само она, и то пет недеља. И мужјак и женка слично изгледају: доњи делови главе и врат су углавном бели, а леђа и дуга шиљата крила обично тамномрке боје. На грудима, испод врата, имају мрке пеге, глава је обично украшена кратком, црнкастом ђубом и тамном пругом око очију. Као и код осталих грабљивица женка је крупнија: дугачка је 60 сантиметара док је мужјак краћи за десетак сантиметара.

МУЊА ПОД ЗЕМЉОМ

Спасавајући минере Алија Рајим и Јануз Бујупи ископали су са спасилачком екипом око 2500 кубна земље.

Прошавши рано ујутро кроз пред собље Имер Имерај, четрдесет двогодишњи минер из Шипоља поред Косовске Митровице, изиђе у двориште и наслони се на довратак своје изнајмљене кућице. Већ по навици прво се загледа у небо. Биће леп дан, помисли па извади кесу са дуваном и поче да завија цигарету. Четворо његове деце још је спавало. Мировале су и бушилице у даљини, а ни брујање багера са оближњег радилишта није реметило тишину.

Изненада, обузе га чудна обамрлост. Двориште поче да се криви пред његовим очима, осети како му се мути у глави. Онај бол дубоко у грудима и страх од смрти поново оживе у његовом сећању, овог пута толиком снагом да несвесно прекри лице рукама. И тада у том мраку који су правиле стиснуте шаке, по ко зна који пут угледа изо бличена лица Мехмета Мехметија и Рама Фератија, својих другова са којима је провео 26 сати затрпан у тунелу. Та страшна мора кратко потраја.

Из замрачене собе зачу се тихи звук. Онда се отворише врата и појави се рашчупана глава седмогодишњег дечака.

— Немој данас да идеш у тунел — рече бојажљиво. — Ако заувек останеш код куће постаћу најбољи дечак.

— Добро кад ти кажеш — покуша да се нашали Имер. — Али за мене немој да бринеш. Знаш да ми ни највећа бабарога која живи у мраку није могла ништа.

А онда окрете главу од малишана, стисну очне капке — задржа сузу која је кренула. Присетио се Имер речи свог најстаријег сина Хаџије да „тата неће нише доћи кући“.

Неколико дана раније, 21. јуна 1975. године, око 2 часа ујутру Имер Имерај заједно са Рамом Фератијем и Мехметом Мехметијем спремао се да крене кући после завршеног рада у трећој смени. Остали радници већ су изишли из тунела „Придворица“ који треба да доводи воду из Ибра и Лепенца за наводњавање Косова.

— Хајде да останемо још мало у тунелу и да се одморимо — рече неко од њих. — Напољу пада киша, боље овде да сачекамо док прође пљусак.

Најстарији од њих, педесетогодишњи Рамо пошао је до једног угла да дохвати даску на коју је хтео да седне. Уто се зачу пуккетање. Али људи ниоу обратили пажњу на тај звук. И раније се децкавало да „ременате“, како називају металне подупираче тунела, повремено шкрипе и крцкају под теретом тона земље која се слегала после обилних киша.

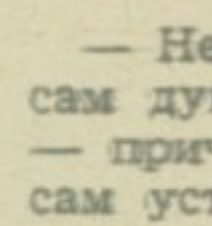
Не прође ни неколико се кунди када се зачу потмула тутњава. Затим се проломи прасак. Истог тренутка угасише се сијалице које су обасјавале 300 метара дугачак тунел.

— Шта ј-е-е-е то? — крикну Имер покушавајући да кроз таму угледа излаз. Јак притисак ваздуха и облаци густе и лепљиве прашине бацили су га на влажно тло тунела. У тишини која је наступила после одроњавања земље његов глас био је вапај очајног човека.

21. ЈУН — 2.15 ПО ПОНОЊИ — радник Бехо који се налазио у тунелу приметио је одроњавање. Истрчао је и обавестио остале. На површини се налазио кратер дубок око два метра и тачно означавао место на коме је дошло до несреће.

3.30 — цела Косовска Митровица била је на ногама. Предузећа „Тунелградња“, „Хидротехника“ и „Рамиз Садик“ одмах су послали спасилачке екипе на лице места.

— Не сећам се колико сам дуго лежао на земљи — прича Имер. — А када сам устао и кренуо према излазу тунела осетио сам неписив страх. Бауљајући по мраку стигао сам до одроњеног зида. Гребав сам рукама по земљи, тражио неки отвор. Али све је било узалуд. Три пумпе које су одводиле воду престале су да раде. Нисам чуо ни звук мотора који је до тада кроз металне цеви под притиском убацивао ваздух. Налазили смо се 13 метара испод земље, у ходнику дугом 36 метара и високом четири. Осетио сам да се гушим...

Онда је зачуо шљапкање по води. Рамо и Мехмет су се повратили од шока и пошлци да траже излаз.

— Готово је са нама — рече Рамо. — Нећу моћи дуго да издржим. Имам слабо срце и астму. Ово је мој крај!

— Смирите се људи! — повикао је Мехмет. — Они одозго приметише одроњавање. Спасиће нас! Зато не смемо да се замарамо. Морамо да штедимо ваздух и снагу јер не знамо колико ће све потрајати.

3.30 — сирена у руднику „Трепча“ огласила је несрећу. Специјално опремљену спасилачку екипу предводи инжењер Радоња Костић, управник погона „Стари трг“ рудника „Трепча“.

4.40 — градско саобраћајно предузеће дало је аутобусе за превоз спасилачких екипа. Багери рово-

4. ЧАСА — врше се разна мерења и утврђује право стање — у тунелу који треба да буде дугачак 662 метра пробијено је 300 на дубини од 13 метара; до одрона је дошао на 263. метру од улаза. Три затрпана рудара налазе се у „соби“ која запрема 500 кубних метара ваздуха. Ако се хитно не укаже помоћ могу да живе још највише 2 сата.

Имер је упалио шибицу и погледао на сат. Прошло је четири часа по поноћи. Насловио се на блатњав зид тунела и затворио очи. Јасно је угледао мало двориште и своју жену Назифу у шареним шалварима и црвеном марамом на глави... На жућном прагу седела су деца и жвакала хлеб са пекмезом. Лик његових малишана дуго му је лебдео пред очима. Присетио се да је једном у новинама видео исту такву фотографију, ваљда у неком рату деца су се играла и смејала не схватајући да им отац лежи мртав недалеко од њих. Али он је још био жив. Мсрам победити смрт, заричао се у себи.

— Вода продире у тунел

ПРВО СЕ ЗАЧУЛА ПОТМУЛА ТУТЊАВА А ОНДА СЕ ПРОЛОМИО ПРАСАК. ИСТОГ ТРЕНУТ-КА УГАСИЛЕ СУ СЕ СИЈАЛИЦЕ КОЈЕ СУ ОБАСЈАВАЛЕ ТРИСТА МЕТАРА ДУГАЧАК ТУНЕЛ.

— пренуо га је из размишљања Рамов глас. — Подавићемо се! Јој, судбино...! Осетио је како вода све више надире. Стигла је до чланака, а затим је почела да улази у чизме. Ноге су му се ледиле од хладноће, а цело тело тресло се као у грозници.

И онда када су најмање очекивали приметили су како се ниво воде више не повећава. Кроз растреситу земљу лагано је отицала. А преплашени људи схватили су да и она може да буде опасна.

Ваздуха је било све мање. Задубљени у своје мисли људи су ретко проговарали. Рамо је тихо јечао негде у мраку. Онда су се сетили да можда нешто ваздуха протиче кроз затрпану цев. Пипајући у тами једва су успели да је пронађу. Над узани отвор прво се наднео Рамо. Дубоко је удахнуо танку нит свежег ваздуха и одмах уступио место следећем другу. Тако су се смењивали пажећи да не наруше ред.

Одједном су зачули куцање у цеви, у почетку тихо а затим све јаче.

— Приметили су да смо

затрпани. Морамо да им се јавимо! — повикали су углас.

Имер је дохватио велики камен и почео њиме да удара по цеви. Рамо је наслонио уста на отвор и повикао:

— Живи смо! Спасите нас, спасите...

— Ништа не брините — зачули су смирен глас неког човека. — Спасилачка екипа већ је стигла. Ускоро ћемо вас ослободити!

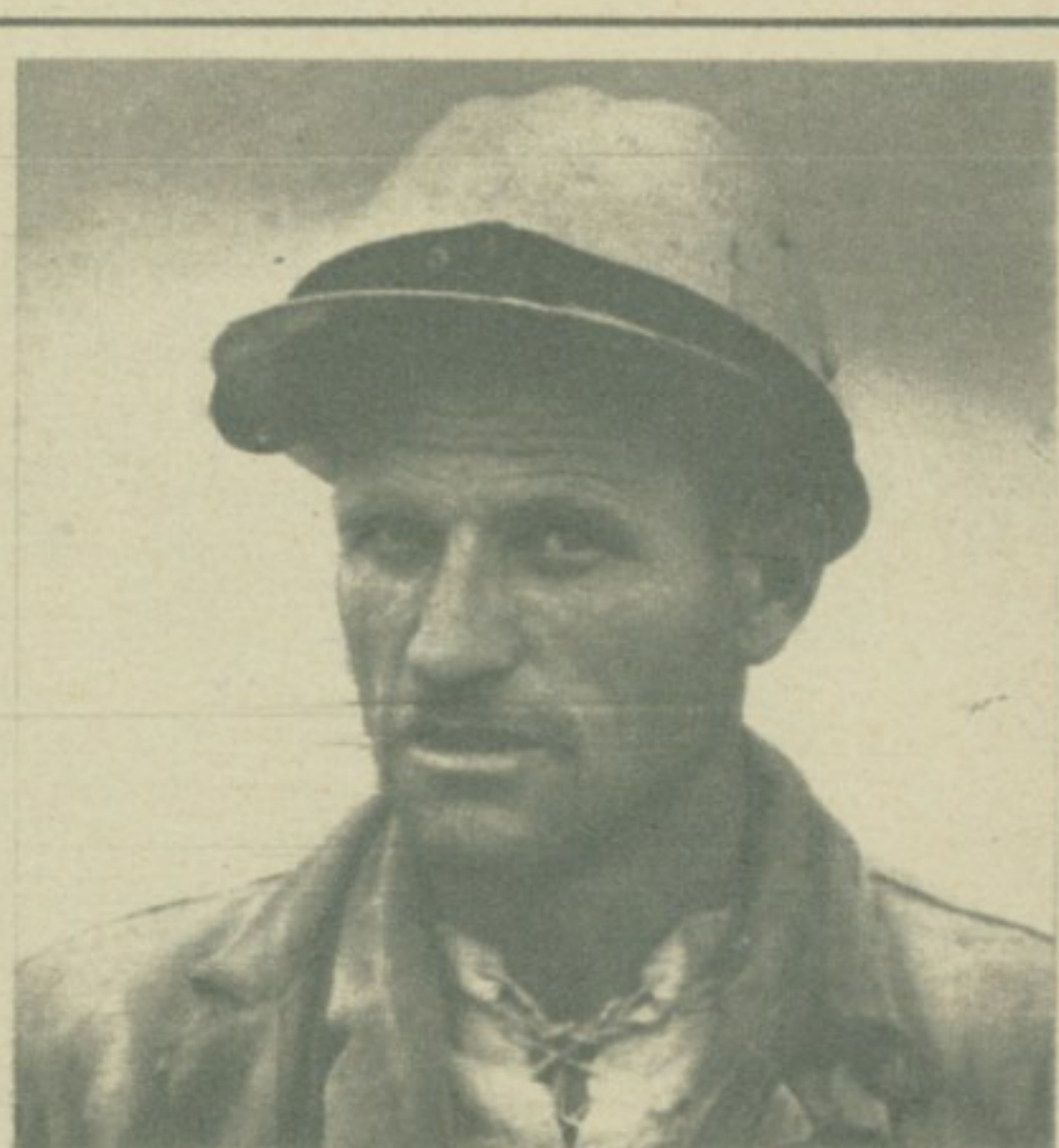
4.30 — кроз искривљену цев за довод ваздуха успоставља се веза са затрпаним људима. Храбре ит како знају да тај посао може да потраје данима. Багери копају рупу не далеко од места одрона.

— Престаните да копате — викао је Имер кроз цев. — Овде све тутњи! Тунел ће се срушити и машине ће упасти унутра!

А онда се са осталим друговима прибио уз „че-

— Немој више да идеш у тунел, тата!

— Зашто, Хаџија, кад ми ни највећа бабарога из мрака није могла ништа.

ло" тунела. Земља је подрхтавала, а метални подупирачи шкрипали. Велики груменови камења откида-

ли су се са таванице. Хладноћа је избијала из влажних зидова низ које се сливала вода. Људи су са стрепњом послушнички бринули за своје главе.

7.10 — веза се прекида. Затрпани људи се не јављају. Сваки минут је важан, спасиоци пожурују једни друге. Почињу да буше рупу пречника 11 сантиметара близу „чела" тунела, кроз коју ће убацити сијалицу, телефон и трану.

— Жао ми је што Хајзеру нисам купио поклон за рођендан. Знаш, Рамо, он има само пет година. А толико је желео једну лопту. Али сетиће се Назифа, сетиће се... — мрмљао је Имер.

Нико му не одговара. Тескоба мрака и те гробнице коју су месецима градили притиска их. И све им се то учини нестварним. Зар се то заиста њима десило? Зар није то само сан — ружан, пун кошмара и страха. Лаж је то, лаж. Ево сад ће јутро и петлови већ кукуричу. Имер трља очи — сан говорим вам, људи. Подиже капке, полако... светло ће га заблеснути. И опет мрак!

13. ЧАСОВА — затрпани минери се јављају. На површини земље радост — труд није узалудан.

17. ЧАСОВА — пробијена је рупа пречника 11 сантиметара. У тунел се убацују конзерве са храном и пластичне флаше с млеком и чајем, сијалица и телефон.

22. ЧАСА — киша почиње да пада. Земља се обрушава и затрпава ископану рупу.

22. ЈУН — 1 ЧАС ПО ПОНОВИ — у ископану јаму дубоку већ 12 метара силазе тесари Јануз Ђујани и Алија Рајам који величким гредима подупиру земљу да се не би одроњавала.

Да ли је напољу невреме? Јесу ли облаци још ниски као оног дана када су ушли у тунел? А деци, јесу ли им рекли истину, шта путали су.

Изненада на крају те замрачене просторије нешто засија. У почетку помислише да им се то само причава. Али сјај се све више појачава, већ чују и узбуђене гласове људи.

Око четири часа по поноћи пробијен је отвор на таваници. Танак зрак светлости изненада проби у тунел и направи шарену мрљу на његовом дну. Та чудесна муња ошину људе по измученим лицима. Први пут после 26 сати осетили су олакшање. Хтели су да вичу од среће али глас није излазио из изнурених тела. Спустили су им лествице од канапа. Први се пење Рамо. Мехмет и Имер га придржавају. Корак по корак док се умртвљени прсти стежу око конопца.

И најзад — светлост. Зора је већ сванула. Несигурним корацима људи излазе из јаме — нови дан је пред њима. Грле их руке спасаца.

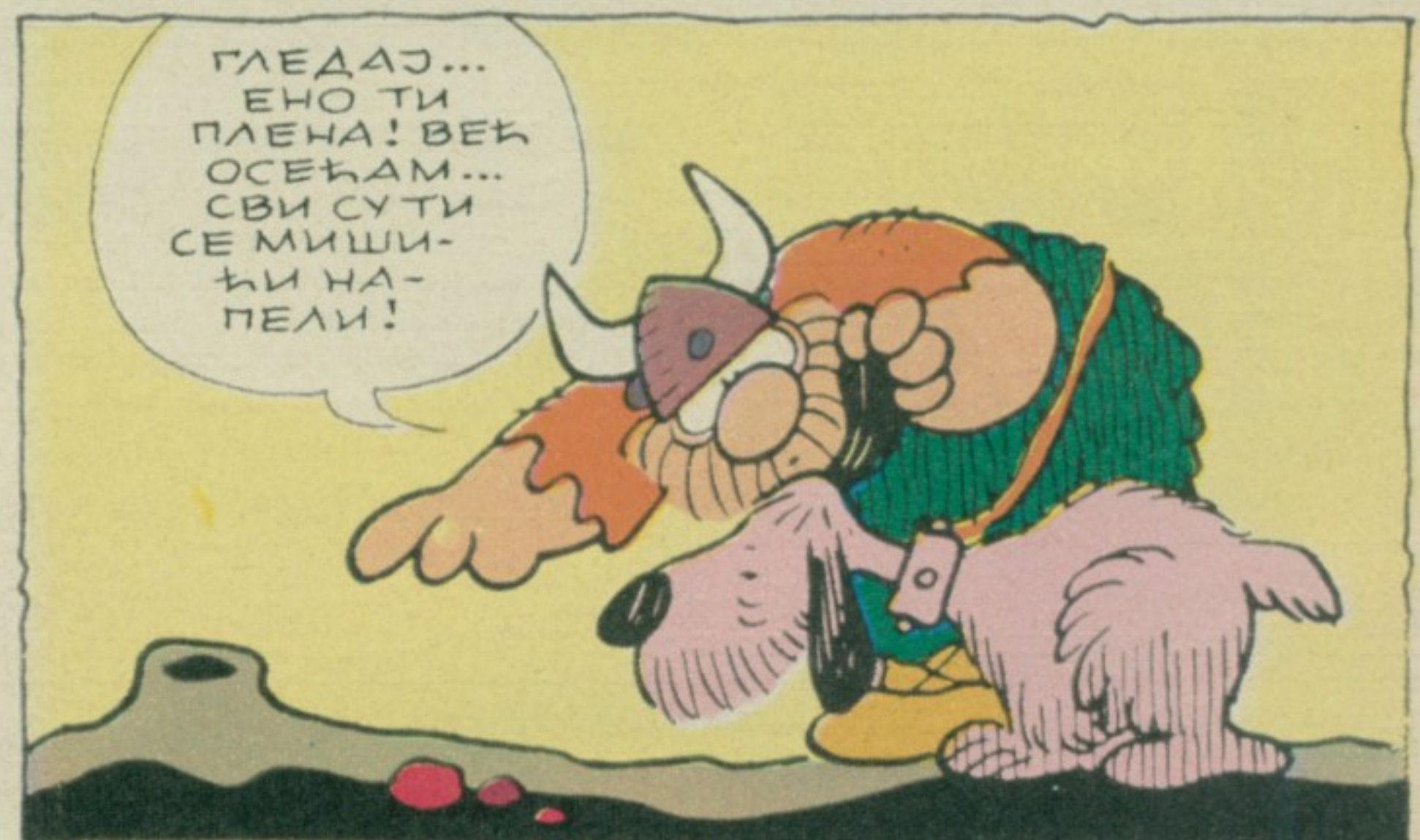
А недалеко, иза замрачених прозора малих кућа, њихова деца спавају безбрижним сном.

Текст: Б. Јеренић
Снимци: Љ. Патрић

Dik
Browne

ХОТАР СТРАШНИ

ЛЕГЕНДЕ О МЕСТИМА

БИЈ, ТОЉО!

Многа народна предања у битолском крају везана су за настанак града, његово име и околину. По предању, град Битола је данашње име добио у време пада под Турке.

После пораза краља Вукашина 1371. године, Турци су продирали у Македонију и постепено је освајали. У свом освајачком походу стигли су и до данашњег града Битоле. Али, Турци нису тако лако освојили град.

БУБЊЕВИ НА ВЕТРУ

У то доба градом је владао краљ Тољо. Са својим малобројним али неустрашивим ратницима Тољо се супротставио турским хордама.

Узалуд су Турци напа-

БОДРИО ЈЕ НАРОД СВОГ КРАЉА КОЈИ ЈЕ СА ШАЧИ- ЦОМ РАТНИКА БРАНИО ГРАД ОД ТУРСКИХ ОСВАЈАЧА

нија, одлучи да заваља Турке. Наложито је својим људима да на градски трг поставе бубњеве и то тако да бубњеви сами ударају кад ветар дува.

Турци су се ионако плашили Тоља и његових војника, а тек кад су чули онолике бубњеве, њих ухвати страх од толике силе и војске. Нису ни наслућивали да ће тако рећи више и нема.

Знао је Тољо да бубњевима неће моћи дуго да заваља непријатеља, па је покушао да, лукавством, завади турске заповеднике међу собом. То му није успело. Зато је једне ноћи са својим ратницима и ве-

Град Битољ, на реци Драгору, основали су Словени у близини манастира Буково, те и име града потиче по манастиру, односно по манастирској обители (обитељ, Битољ, Битола). То објашњење потврђује и његово друго име Монастир (Толи, Толи-Монастир), како су га Турци називали.

Иначе, први помен града под садашњим именом потиче из 1014. године, из доба цара Самуила.

(Енциклопедија Југославије)

дали. Нити су могли да победе Тољову војску нити да освоје град. И народ је био уз свога краља и своју војску, помагао их и храбрио. У смелим јуришима на турске чете орили су се повици: „Биј, Тољо! Биј, Тољо!“ Отуда настаде и назив града.

Данима је тако Тољо одолевао турским нападима. Али, ма колико његова војска била неустрашива и храбра, у многим биткама се осипала. И са шачицом преживелих ратника Тољо се једнога дана повукао у град. Наредио је да се град опаше бегом од дрвета и да се бегом премаже бојом гвозђа, те је град из даљине изгледао добро утврђен и, тешко освојив.

Кад су Турци угледали „гвоздене“ беге, поплашили су се да град неће освојити, па су довлачили све више и више војске.

А Тољо није био само храбар и вешт војсковођа, каже предање, него и домишљат и лукав. Видећи да турска војска сваки даном постаје многоброј-

нином народа напустио град. Јер, са оно мало војске што је преостало не би могао да га одбрани. А да се преда освајачима није хтео.

ТРАГОМ ПАТАКА

Град је остао пуст, само су са трга одјекивали удари бубњева. Турци, још уверени да се Тољова војска безбрижно одмара, нису смели да крену у напад. Нису знали на који начин могли да освоје град и униште Тоља. Онда се нашла нека зла баба која је Турцима открила тајну бубњева, градских бедема и Тољово бекство. Тек тада су Турци провалили у празан град.

Турци су били задивљени. Град је био богат. Имао је око 70 цркава и манастира. Сазнали су да недалеко од града постоји још један манастир, Свети Ђорђе, највећи и најбогатији. Њега никако нису могли да пронађу јер је био окружен природним

бегом — густом шумом. Али, проклета баба која је предала град Турцима одала им је и пут којим ће стићи до манастира. Требало је да од Кривога млина, који се налазио на реци Драгор, крену за манастирским паткама које су дању долазиле да се ту купају, а увече се враћале у манастир.

МАНАСТИР У ПЛАМЕНУ

Тако су Турци и учинили. Пронашли су манастир али га нису одмах и осво-

јили. Калуђери су опазили Турке и припремили се за борбу.

Око 500 турских војника, све сами јунаци, напали су манастир. Калуђери, којих је било 400, пропустили су их у манастир и за њима позатварали кадије. Жестоко су калуђери напали опкољене Турке и све до једног побили. Када је турски заповедник сазнао о жалосном крају својих најбољих војника, наредио је да се сва шума око манастира посече, а калуђери заробе. А ако не буду хтели да се предају, да се манастир са свих страна запали и калуђери поубијају.

Шума је потечена и манастир нападнут. Пошто калуђери нису хтели да се предају, Турци запалише манастир. Они калуђери који нису погинули у борби, нашли су смрт у пламену.

До тада су Турци поштовали хришћанске храмове, али тада, озлојеђени на калуђере који су посекули толико турских војника, на зграшћу манастира Свети Ђорђе саградише велику и лепу џамију. И све остале цркве и манастире претворише у џамије. Тако град наместо 72 цркве и манастира доби 72 џамије.

Турци град назвале Монастир и називали су га тако за све време своје дуге владавине.

А као доказ да су Турци заиста подизали џамије на порушеним црквама и манастирима је и то што је приликом рушења џамије Солук (1954), која се налазила усред града, на Житном пазару, пронађена плоча с натписом на словенском језику. Плоча је била уграђена у праг споредних врата џамије.

Радослав Кочовски,
Улица 25. број 11
Битола
(Хонорар: 250 дин)

ПОЗИВ ЧИТАОЦИМА

Мало је места у нашој земљи о којима не постоји нека легенда, па и више њих. Поставак и назив места обично се везује за неку историјску или измишљену личност. Легендама су најчешће обавијена градишта (напуштени градови), клисуре, црквишта, усамљени гробови, извори, језера.

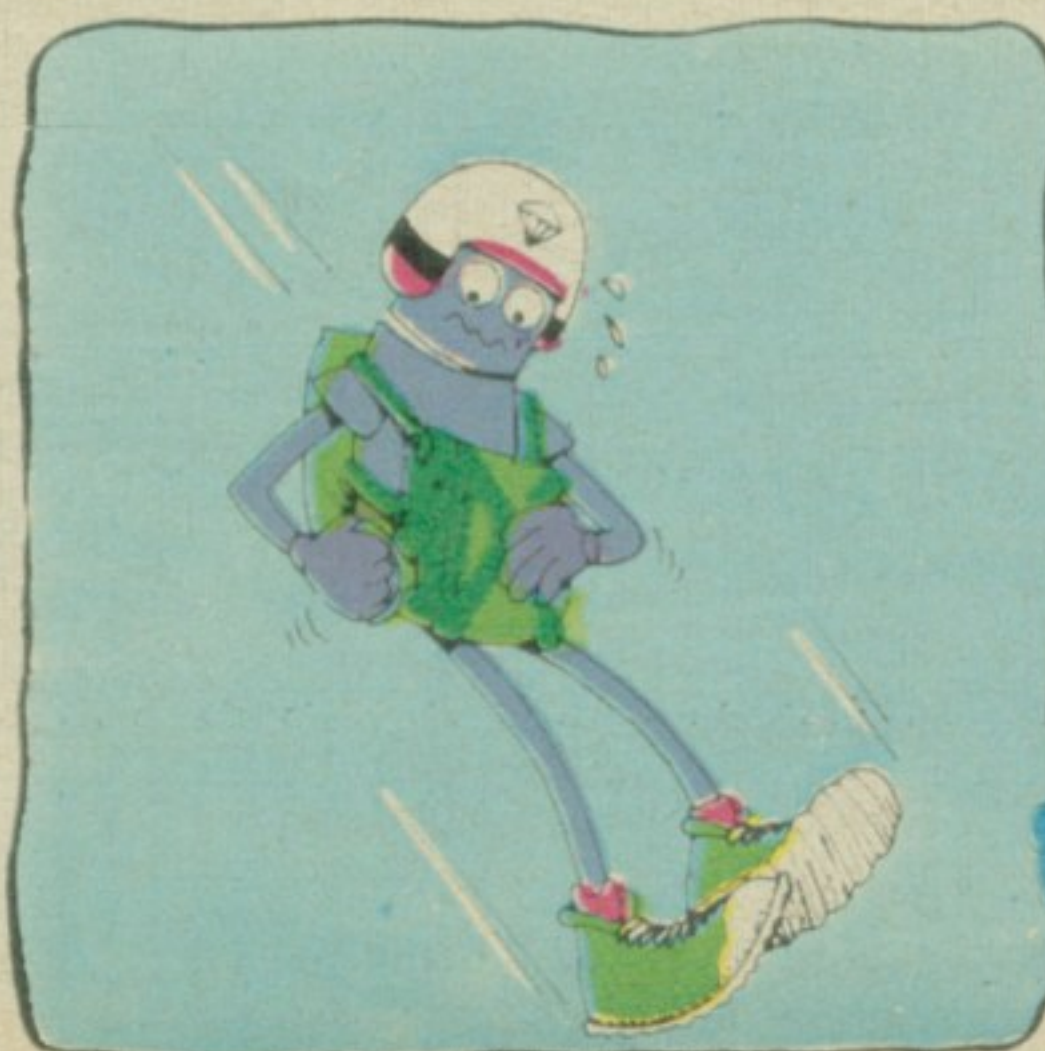
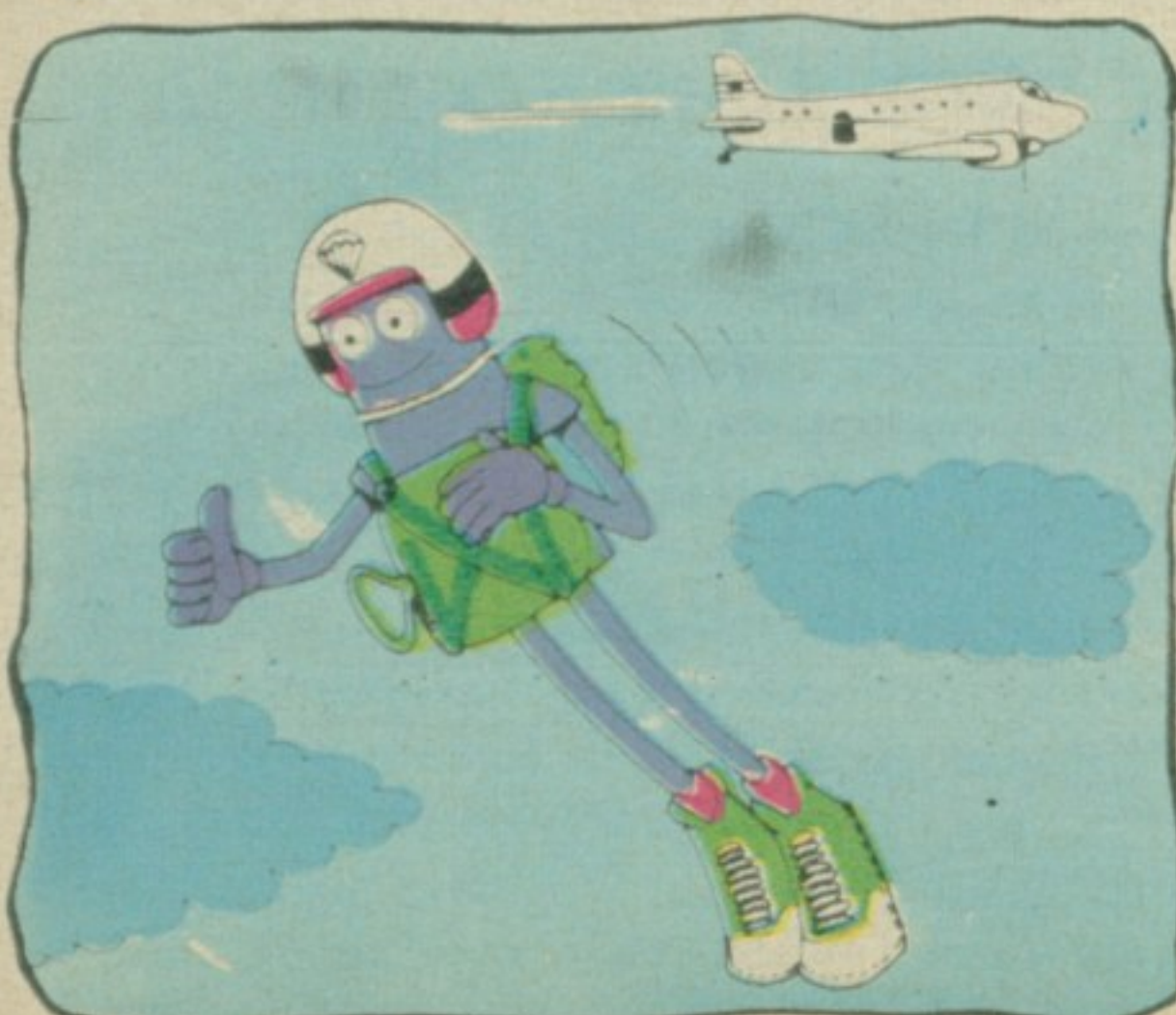
Ако сте чули какву занимљиву легенду о месту у којем живите, или неком другом, напишите и пошаљите Политикином забавнику, са назнаком ЛЕГЕНДЕ О МЕСТИМА. Најбоље прилоге ћемо објавити и хонорисати.

БИМ И БУМ

JOE MUSIAL

ШРАФКО

ЧРНА БРАДА:

ПЕПЕЉУГЕ

НАЛАЗИМО СЕ У КРАЉЕВСКОЈ РОБИЈАШНИЦИ ГДЕ МЕЂУ ПИТОМЦИМА ЗАТИЦЕМО ЦРНУ БРАДУ И ЊЕГОВОГ ДЕДУ. РОБИЈАШНИЦА ЈЕ ПРЕТВОРЕНА У УСТАНОВУ ЗА ЧИШЋЕЊЕ СОЧИВА...

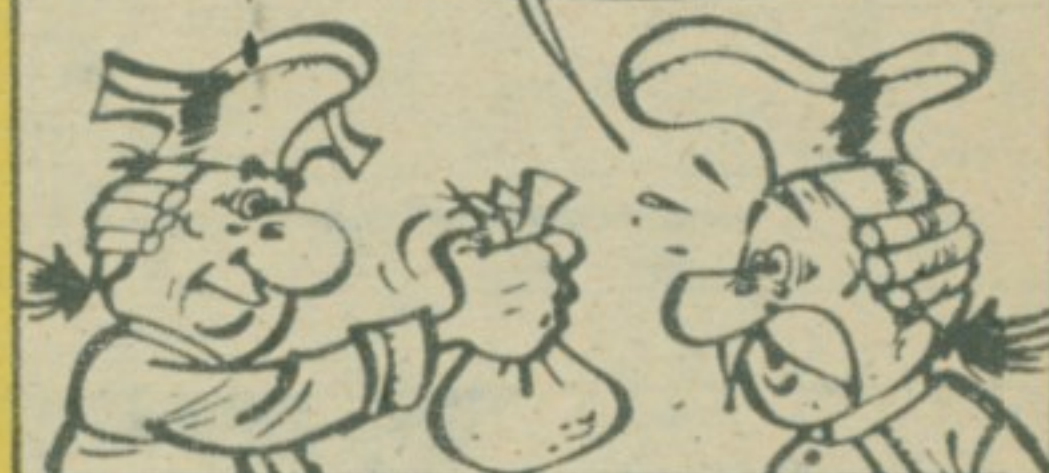

УВЕК ТО СОЧИВО! ДА НАМ БАР НЕКАД ЗА ПРОМЕНУ ДАДУ ДА ТРЕБИМО ГРАШАК!

НЕ СТАЈ МИ НА МУКУ, ДЕДИЦЕ!

ВЕЧЕ... ДВА КИЛА ЗА ЦЕО РАДНИ ДАН! СВЕ ГОРЕ И ГОРЕ!

УЖАС! ПРОИЗВОДЊА НАМ СТАЛНО ОПАДА! НАДАЈМО СЕ ДА ЋЕ МИНИСТРИ НАЋИ РЕШЕЊЕ...

МИНИСТАРСКИ САВЕТ...

ТРЕБА ИЗМИСЛИТИ НЕШТО ЧИМЕ БИСМО ИХ ПОДАСТАЛИ НА РАД!

КАДА БИ РОБИЈАШИ РАДИЛИ С ВИШЕ ЕЛАНА, МОГЛИ БИСМО ДА ЗАДОВОЉИМО ПОТРАЖЊУ ЗА ОЧИШЋЕНИМ СОЧИВОМ!

И РЕШЕЊЕ ЈЕ НАЂЕНО...

ПО КРАЉЕВОМ НАРЕЂЕЊУ ОДСАД ЋЕ У СВАКИ ТОВАР СОЧИВА БИТИ УБАЧЕНО НЕКОЛИКО ДИЈАМАНТА! СВАКОМ ЗАТВОРЕНИКУ КОЈИ У ТОКУ РАДА НАЂЕ ДИЈАМАНТ, БИЋЕ ПОКЛОЊЕНА СЛОБОДА!

ОХ?!!

ПАЗИ, ПАЗИ!

БРАВО!

НА ПОСАО!

СВИ СУ СЕ БАЦИЛИ НА ПОСАО...

ЧЕКАМ СЛОБОДУ К'О ОЗЕБ'О СУНЦЕ! ТАКО ЋУ ДА ТЕ ИШАМАРАМ...

СА ЗАДОВОЉСТВОМ ЋУ ИСТРПЕТИ ШАМАРЕ НА СЛОБОДИ!

ВЕЧЕ...

ФАНТАСТИЧНО! ПРОИЗВОДЊА ЈЕ ПОРАСЛА ЗА 600%

ВАРАЈУ НАС! НИКО НИЈЕ НАШ'О НИ НАЈМАЊИ ДИЈАМАНТЧИЈ!

ХЕ! ХЕ! ХЕ! ПОГЛЕДАЈ!

ШТА ТИ ЈЕ ТО? МОЖДА БОБ...?

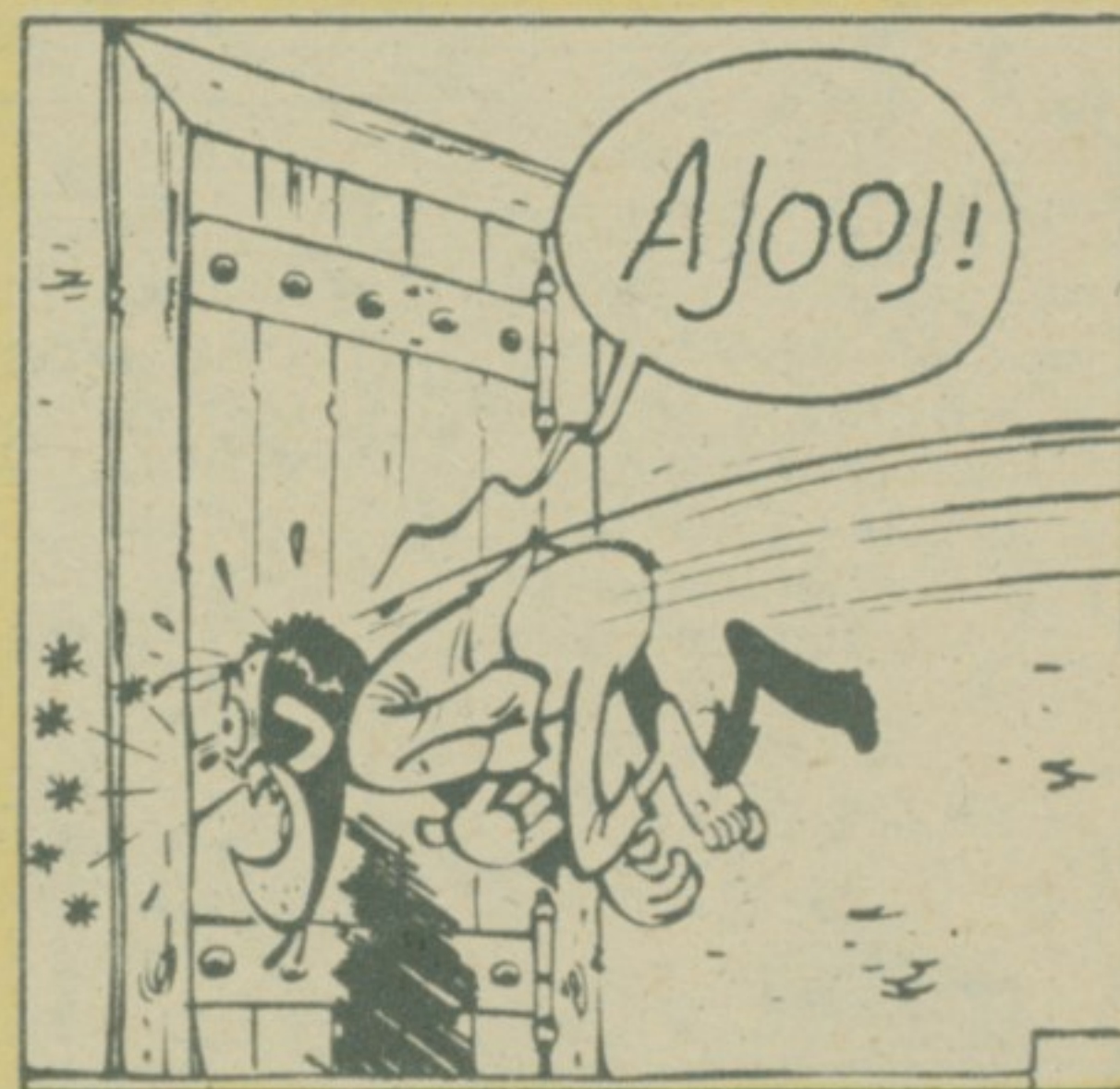
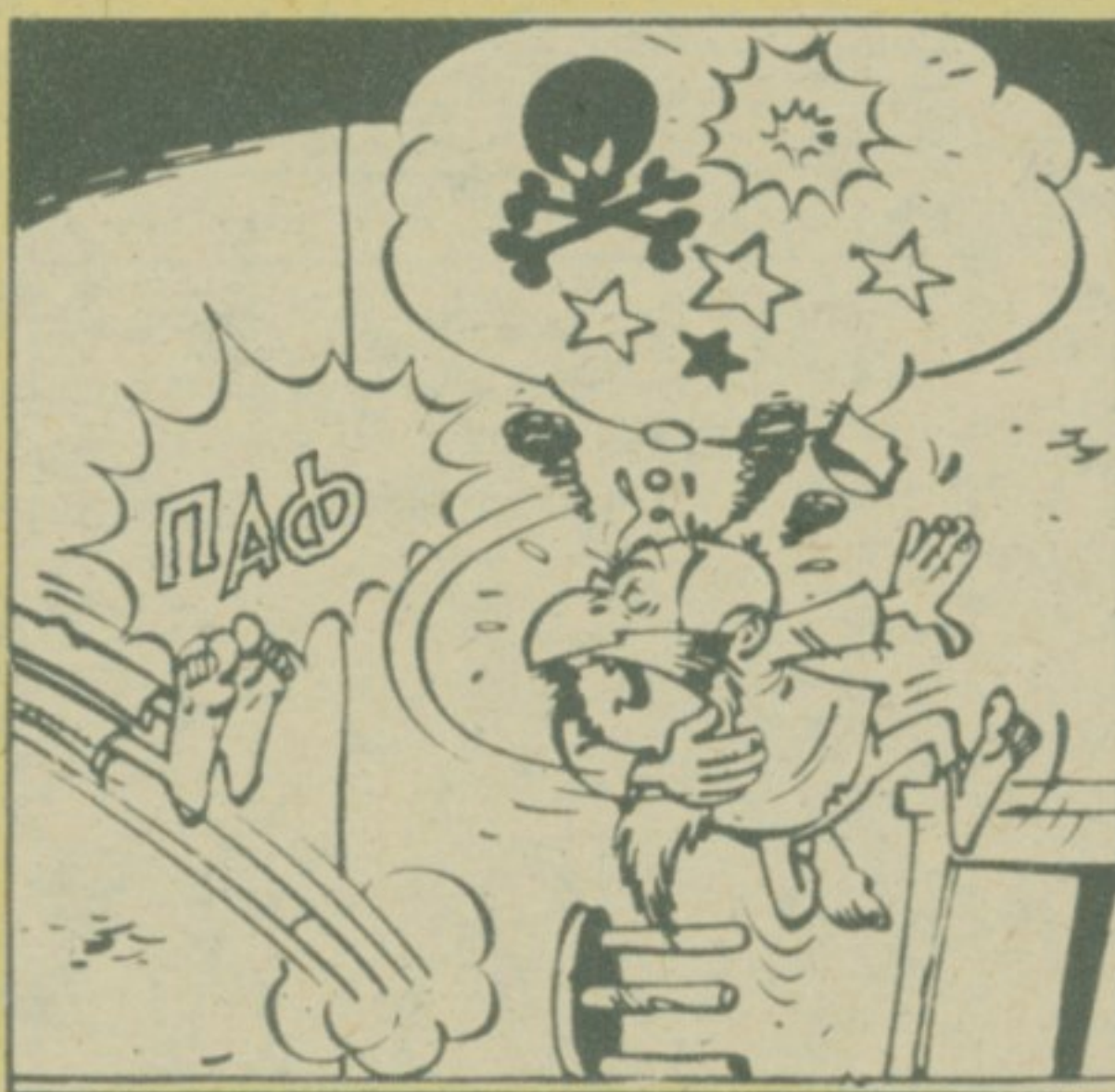
ДИЈАМАНТ!

ДА, ДЕРАНЕ! СУТРА ЋУ БИТИ СЛОБОДАН!

Ш...ШТА? СЛОБОДАН, ТИ?! ЗАШТО НЕ ЈА?!?

ЧРНА БРАДА:

ТАКМИЧЕЊЕ

СТРАШНА БУРА
БАЦИЛА ЈЕ БРОД ЦРНЕ БРАДЕ
И ЊЕГОВОГ ДЕДЕ НА НЕПРИЈАТЕЉ-
СКЕ ОБАЛЕ ПУСТОГ ОСТРВА...

ПРЕПУС-
ТИ МИ КОР-
МИЛО,
ДЕРАНЕ!

НЕМА
ВИШЕ
КОРМИЛА, ДЕ-
ДИЦЕ! ПРОПА-
ЛИ СМО!

И ТАКО СЕ ЗАВРШИЛА ПРВА ПЛОВИДБА НА
КОЈУ СУ КРЕНУЛИ С ПОШТЕНИМ
НАМЕРАМА...

ТИ И ТВОЈЕ
ГЕНИЈАЛНЕ ИДЕЈЕ!
ЕТО ТИ ТВОЈ ТРГОВАЧ-
КОГ БРОДА... НАСУК'О СЕ...
ЗАЈЕДНО С ТВОЈИМ
СИНОВИМА И МОЈОМ
УШТЕБЕВИНОМ!

АЛИ, ДЕДИЦЕ!
ДА НИЈЕ БИЛО БУ-
РЕ ТВРДИМ ТИ ДА
БИ ТО БИО ДОБАР
ПОС'О!

РАЗМИСЛИ САМО!
ТУ БУРА Д СМО
КУПИЛИ У БЕСЦЕ-
ЊЕ И ДА СМО СТИ-
ГЛИ ДА ИХ ПРОДА-
МО ТРГОВЦИМА ЗА-
ЧИНА ЗГРНУЛИ
БИСМО СИЛНЕ
ПАРЕ!

ЗНАМ СА-
МО ДА САМ
ОСТАО БЕЗ
ЦРКАВИ-
ЦЕ!

ПЛАС

ДА, ЊИХОВ БРОД ЈЕ БИО НАТОВАРЕН ПРАЗНИМ
БУРИКИМА...

ПОШТО
СЕ МОРЕ СМИ-
РИЛО, УЧИНИ МИ
ЗАДОВОЉСТВО
ПА ИХ ПОКУПИ!
ДО ПОСЛЕД-
ЊЕГ!

4.780... 4.781...
БАЛИ ТИ ЈОШ 139,
ДЕРАНЕ!

АЛИ, ДЕДИЦЕ!
ТО ЈЕ БЕСМИСЛЕ-
НО... ШТА ЋЕ НАМ
ОВДЕ ТА БУРАД?!

ТИ СИ 'ТЕО ДА ТРГУ-
ЈЕШ! ЗНАЈ ОНДА, МАЛИ,
ДА У ТРГОВИНИ ТРЕБА
БИТИ ДАЛЕКОВИД!
НИКАД СЕ НЕ ЗНА
КАД ЋЕ ДА ИСКР-
СНЕ КУПАЦ!

ПОСЛЕ ДВА
ЧАСА...

МИЛОСТ...

СВА СУ ТУ!
Е, САД ЋЕШ ЛЕ-
ПО ДА ИХ СОРТИ-
РАШ! МАЛА ОВДЕ,
ВЕЛИКА ТАМО...
У ТРГОВИНИ
МОРА ДА ПО-
СТОЈИ
РЕД!

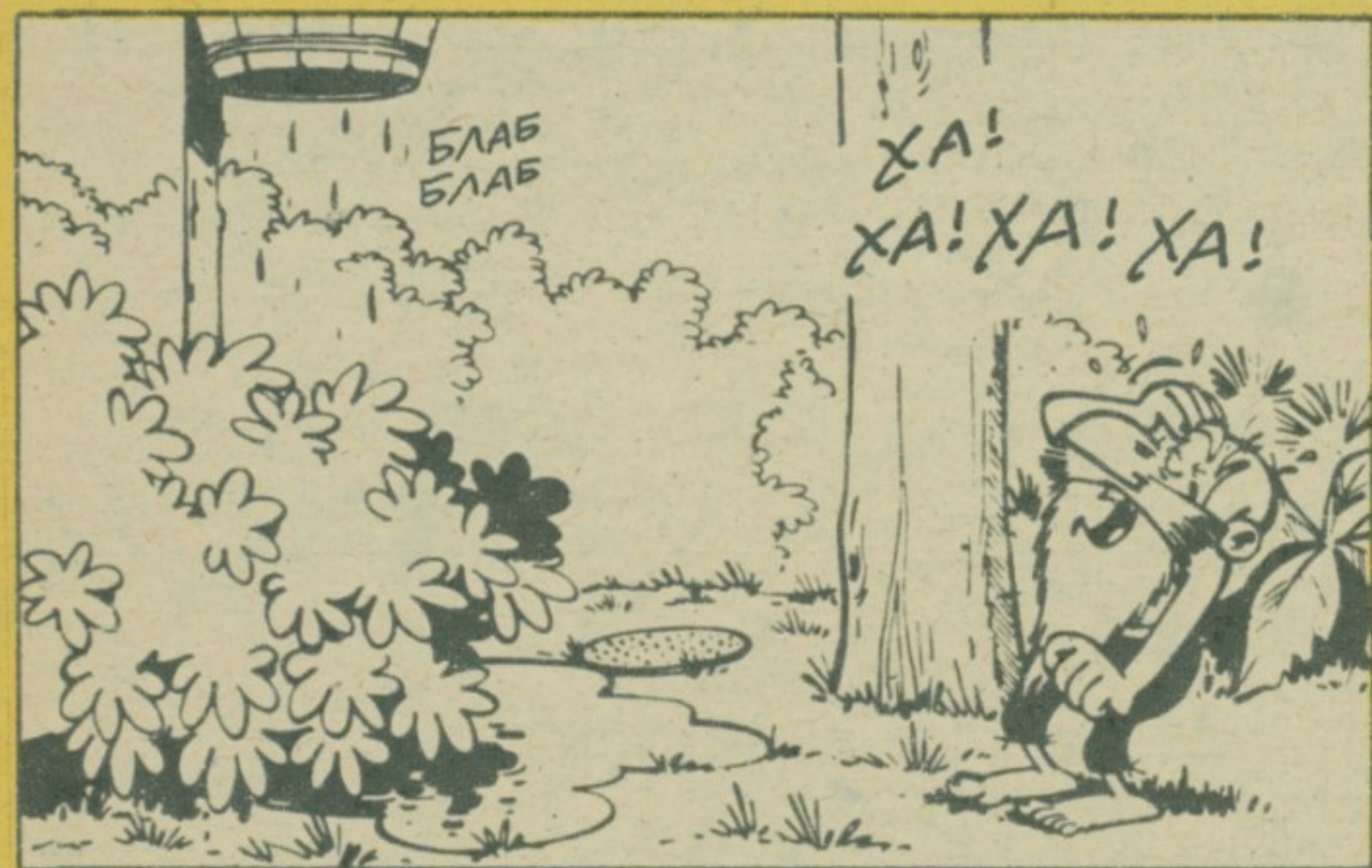
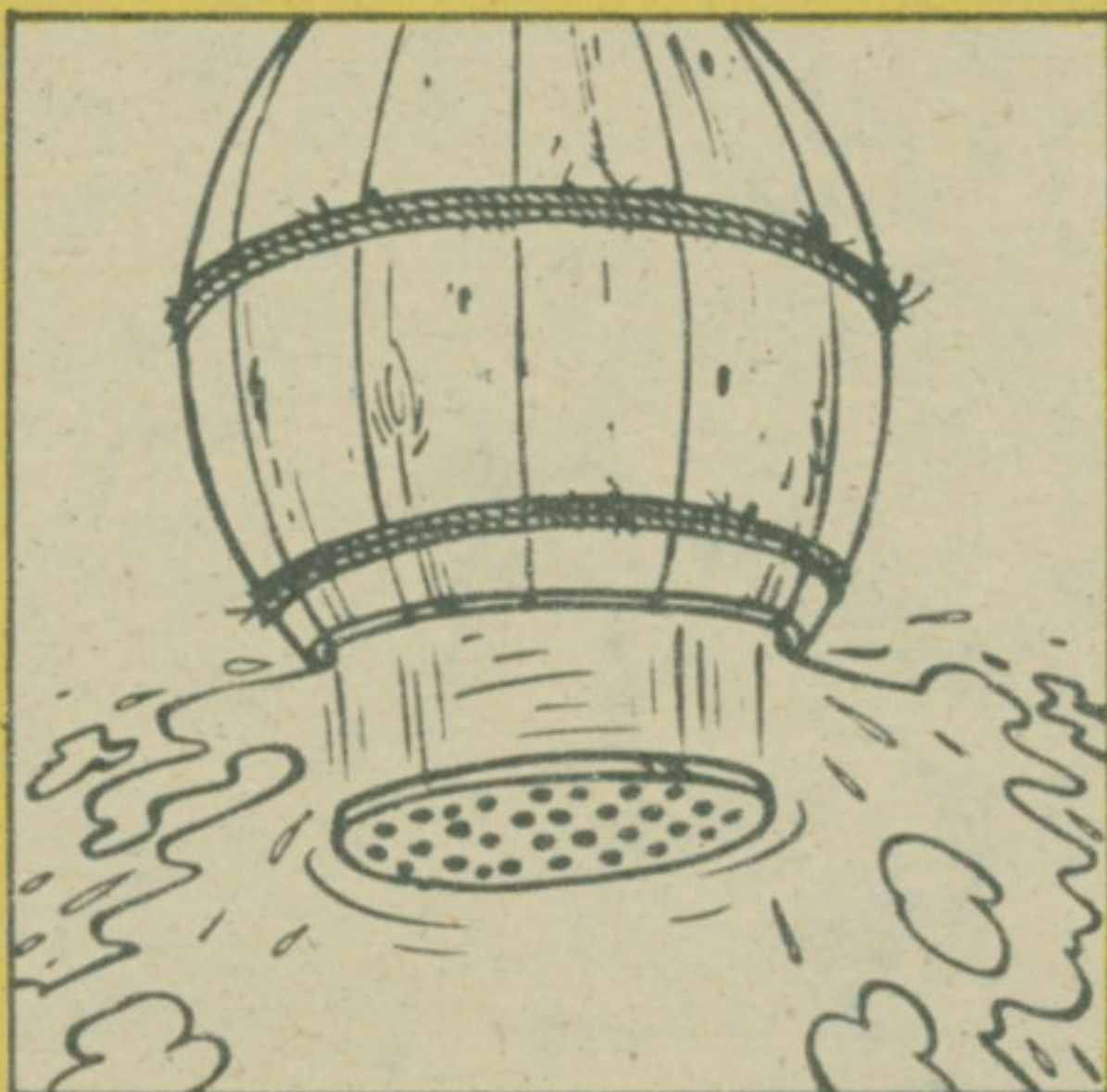
ХА! ХА! ОКЕ ДА
СЕ ИГРА ТРГОВИ-
НЕ! ПОКАЗАЉУ
ЈА ЊЕМУ ДА ТО
НИЈЕ БАШ
ЛАКО!

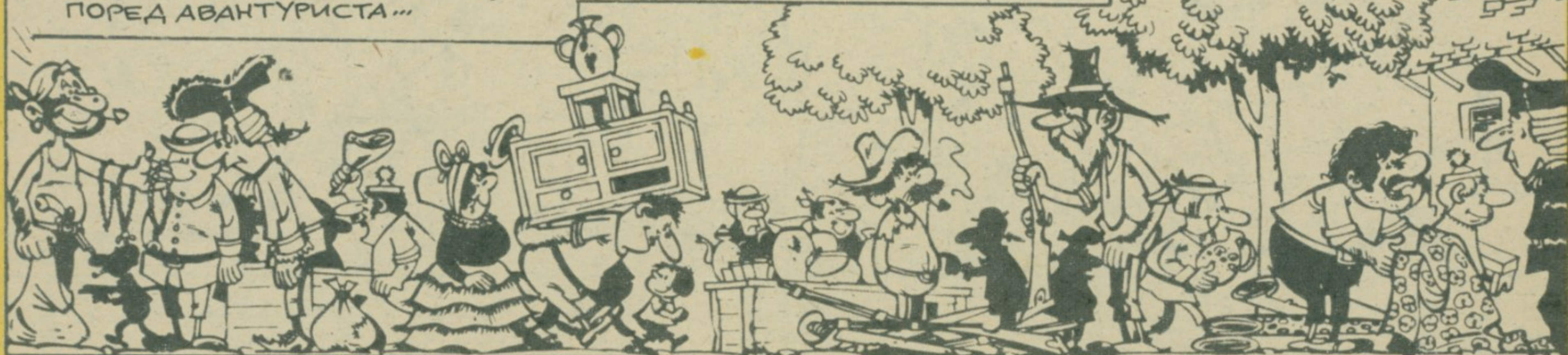

ЧРНА БРАДА: КАПЕТАН БРУНДАЛО

ТРАДИЦИОНАЛНИ ВАШАР У ГРАДУ НУЕВО-КОКО-РИКО ТРАЈЕ НЕДЕЉУ ДАНА И ЧУВЕН ЈЕ ПО ДОБРОЈ СНАБДЕВЕНОСТИ. ТУ ЋЕТЕ НАЋИ НАКИТ ОГРОМНЕ ВРЕДНОСТИ ПОРЕД СУВИХ ХАРИН-ГИ, УГЛЕДНЕ И ПРЕСИТЕ ГРАЂАНЕ ПОРЕД АВАНТУРИСТА...

ТУ СМО НАШЛИ И ГУСАРА ЦРНУ БРАДУ КОЈИ ЈЕ ДОШАО ДА КУПИ ДИЈАМАНТ...

КУПИТЕ ЛЕПОГ МЕДВЕДА! МЕДВЕД НА ПРОДАЈУ!!

МЕДВЕДА, ПРИДАШКО? ШТО ЈЕ ПРЉАВ!

ВИДИШ ЛИ КАКО ЈЕ СПРЕТАН?

РОЂЕНИ ЈЕ АКРОБАТА!

ХА! ХА! ХА!

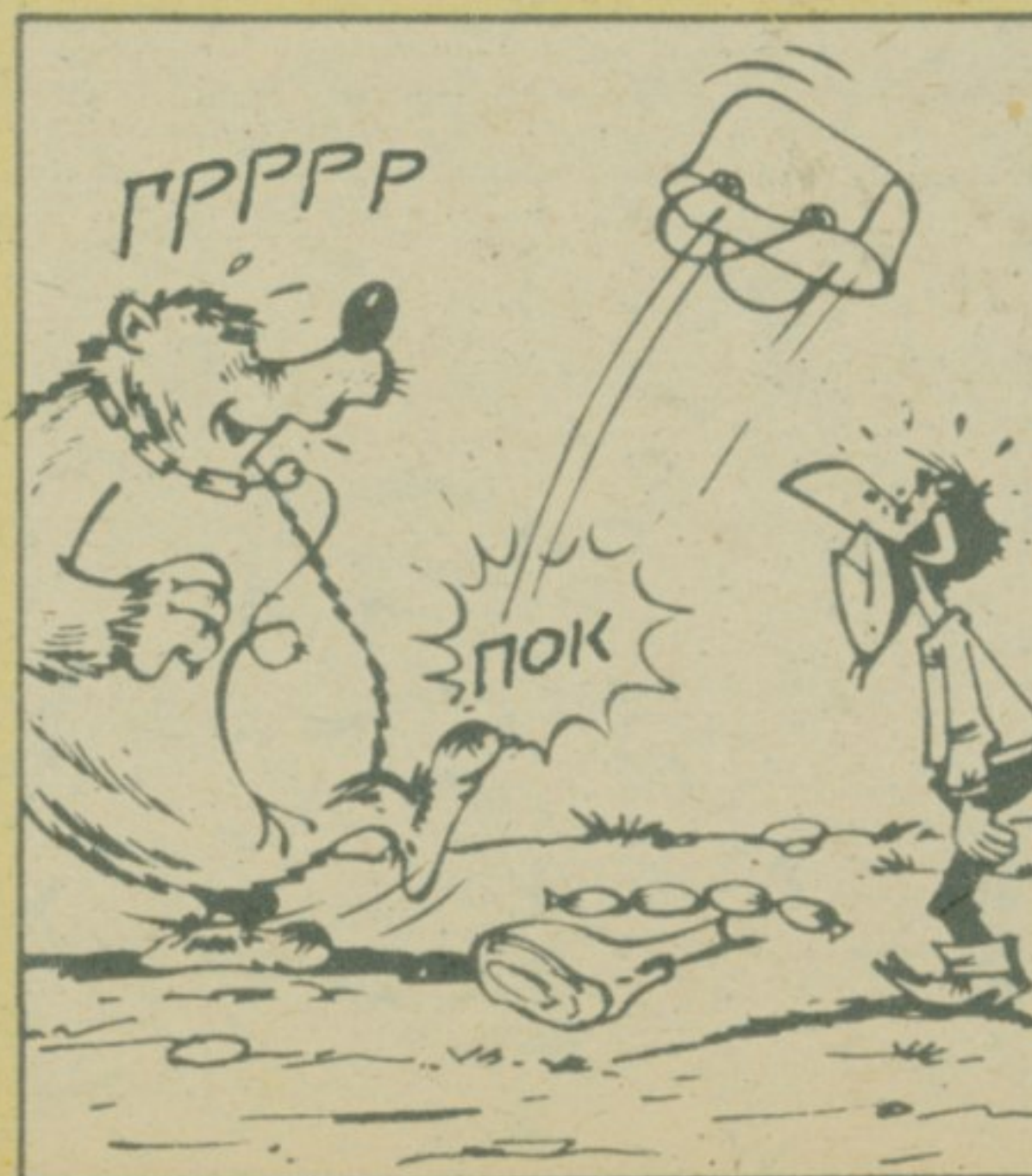
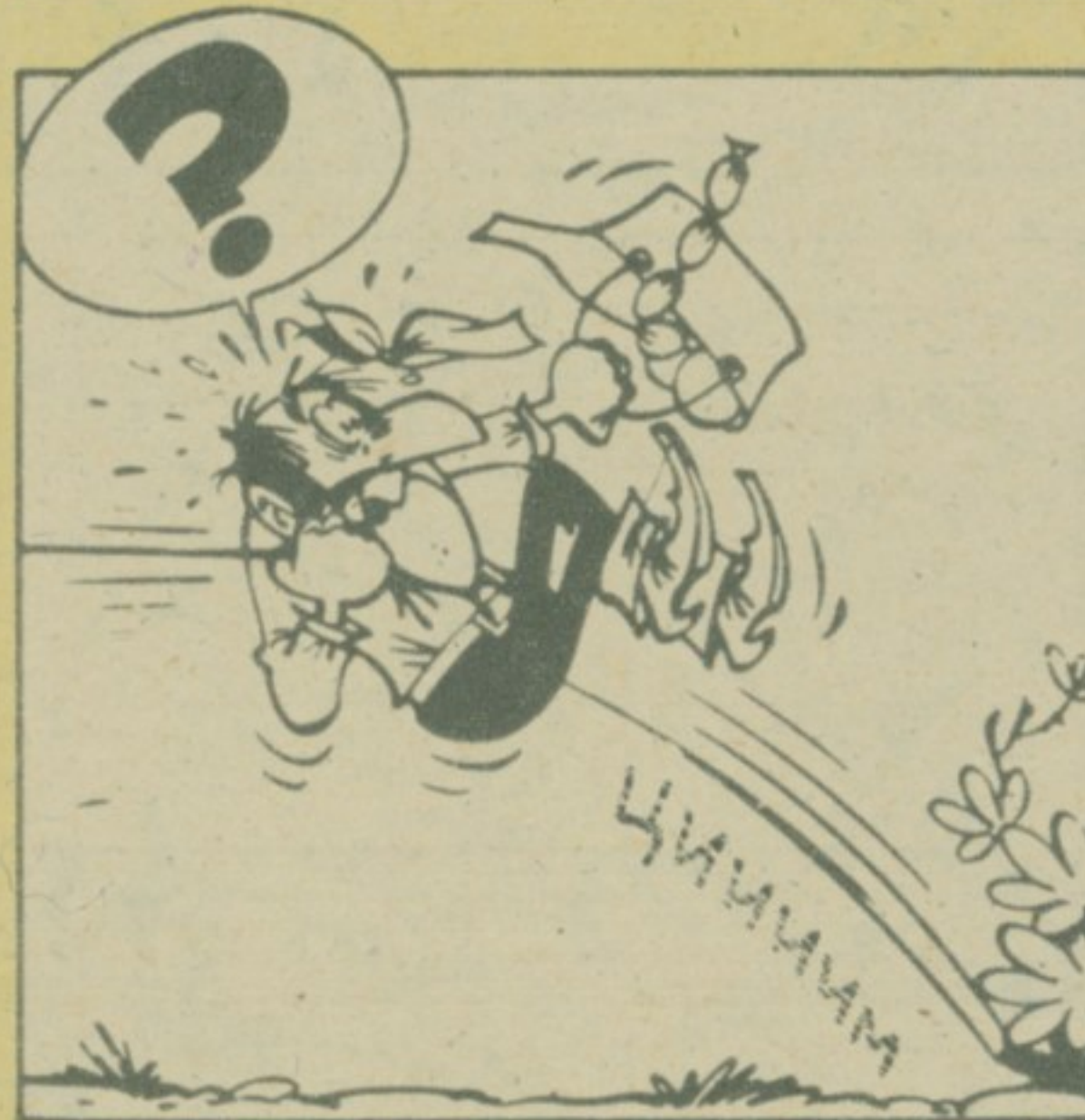

А ТЕК ШТО ЈЕ РАДНИК! ОДМАХ ЋЕШ СЕ УВЕРИТИ!

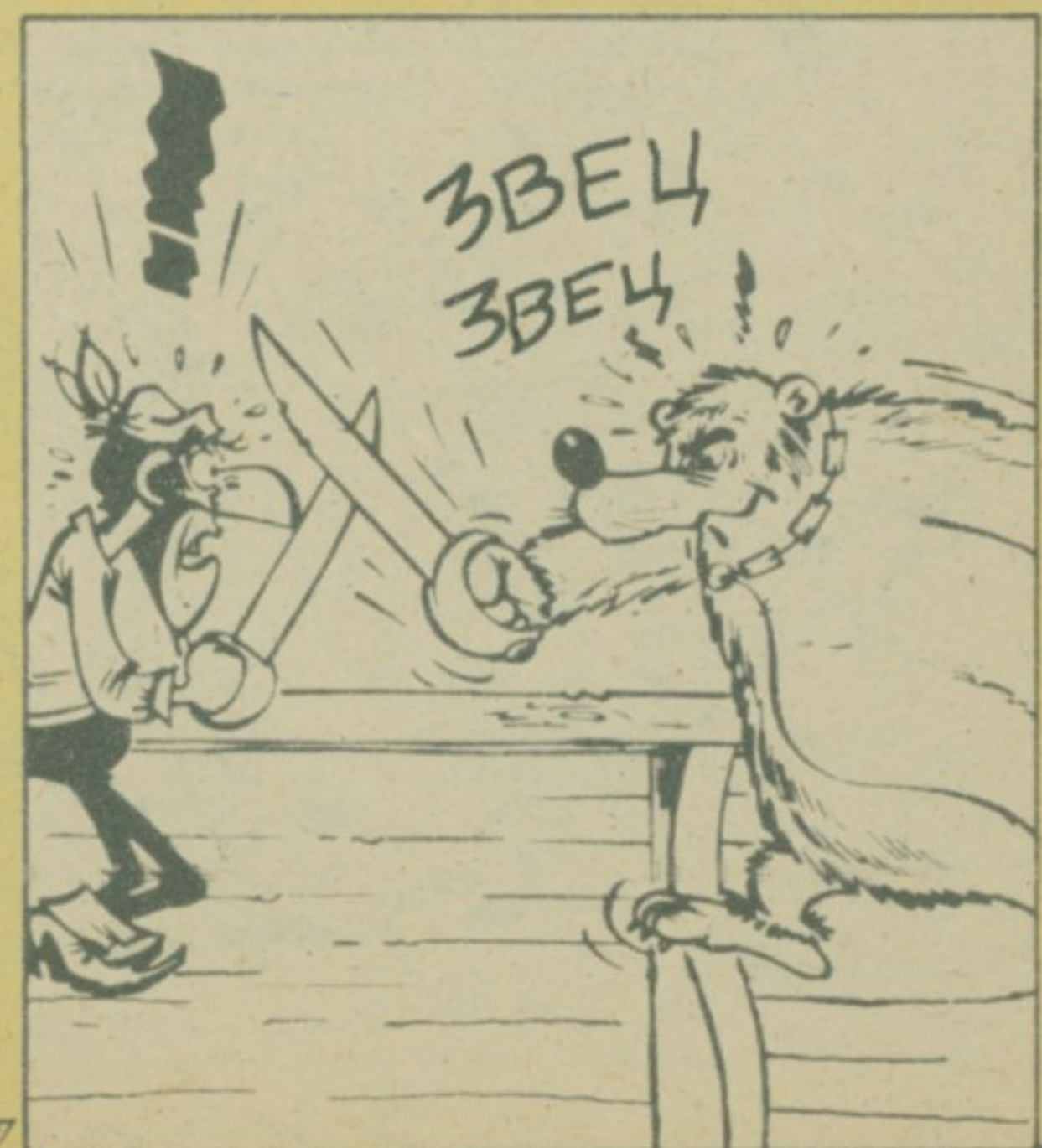
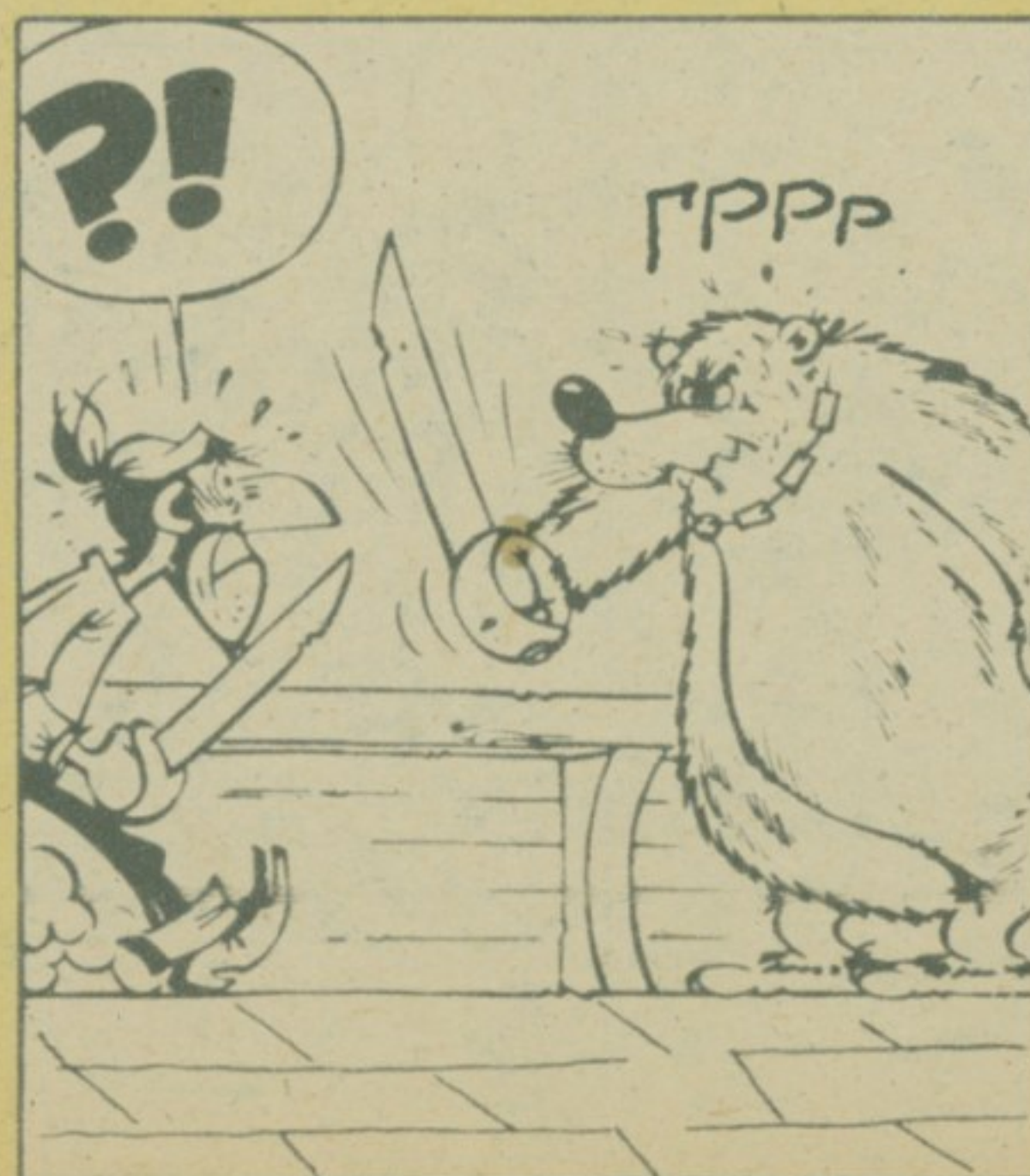
ХА! ХА! ХА!

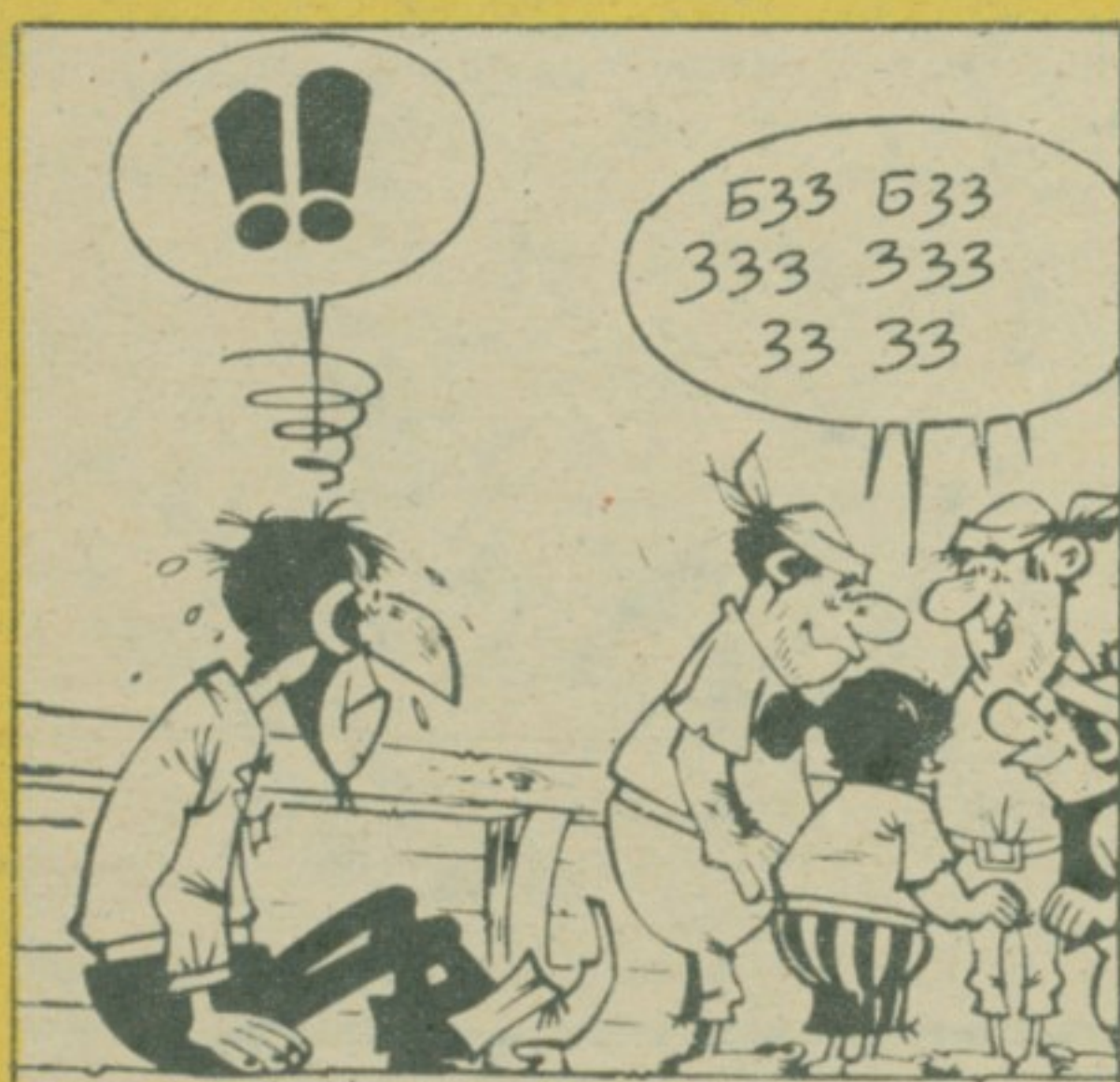

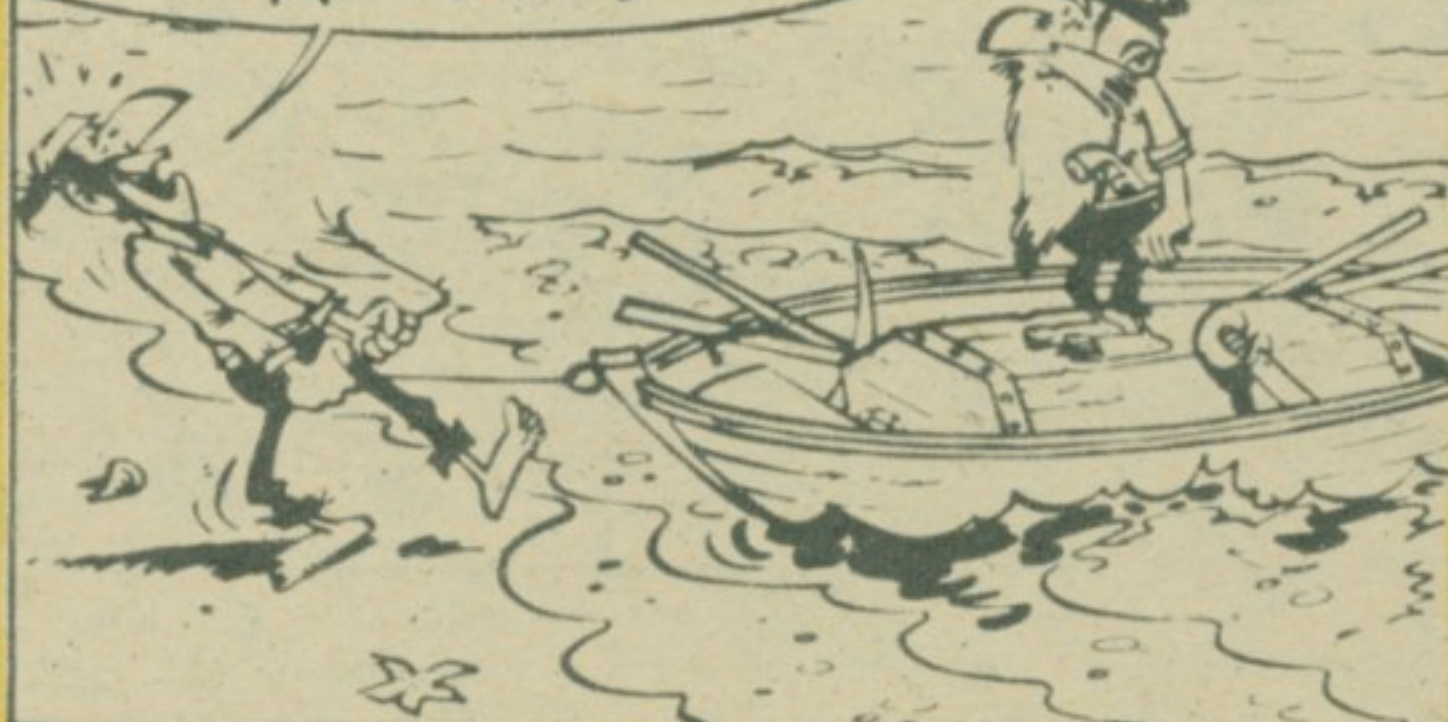
Црна брада: МОЗМУНЕСКО ПОСЛО

КАО ШТО СВИ ЗНАЈУ, ГУСАРИ ЧЕСТО ЗАКОПАВАЈУ КОВЧЕГЕ ПУНЕ БЛАГА КОЈЕ СУ НАПЛАЧКАЛИ. ЗА ТО ОБИЧНО ИЗАБЕРУ ПУСТО ОСТРВО, НАЦРТАЈУ МАПУ И ОЗНАЧЕ МЕСТО ГДЕ СУ БЛАГО ЗАКОПАЛИ...

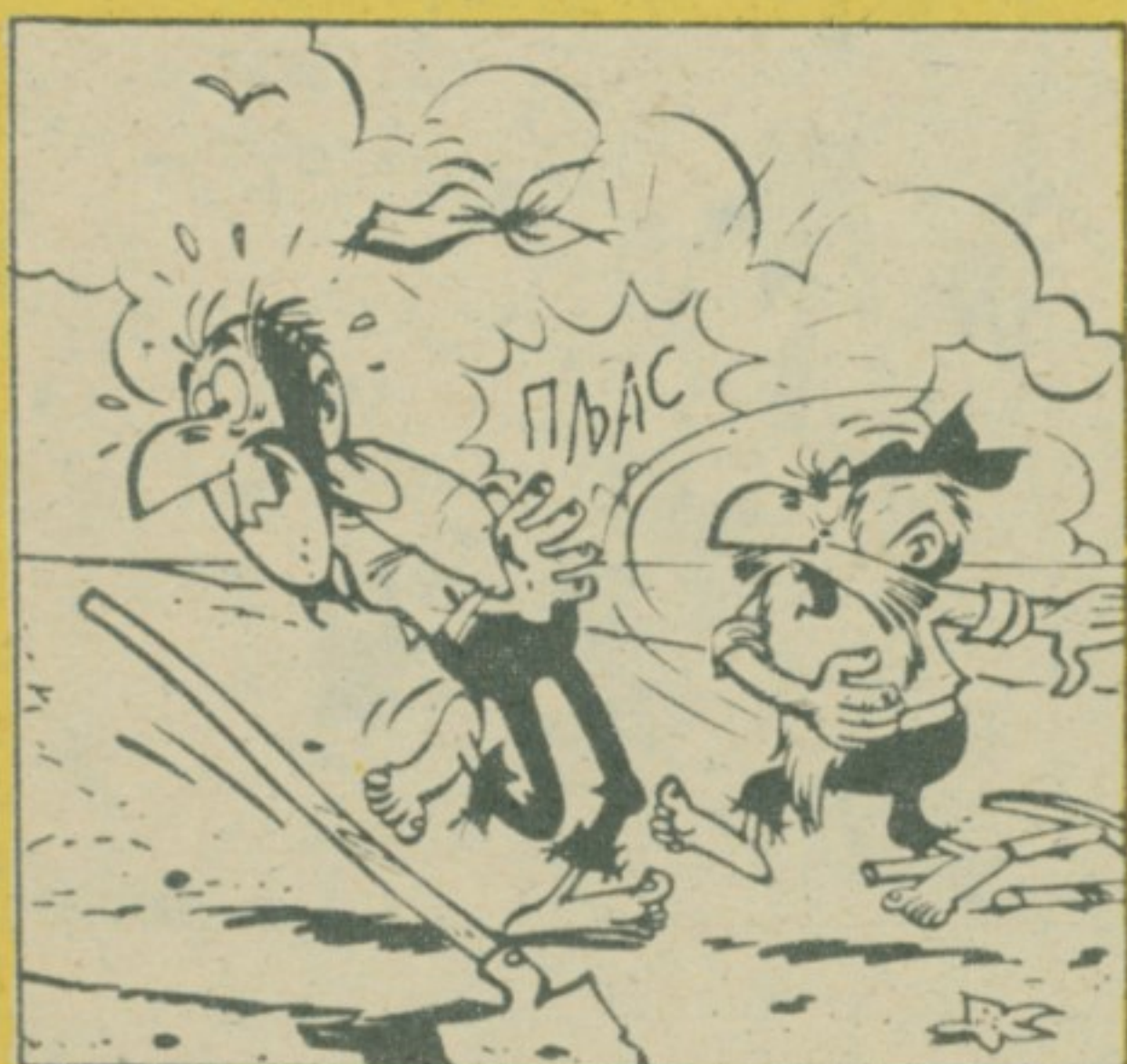

СТРАШНИ ГУСАРИ ЦРНА БРАДА И ЊЕГОВ ДЕДА НИСУ ИЗУЗЕЦИ...

ПОНОВО ТИ КАЖЕМ, ДЕДИЦЕ, ДА ЈЕ ОСТРВО ИДЕАЛНО!

И ТЛЕ ЈЕ ПОГОДНО, ЛАКО СЕ КОПА!

АЛИ, ДЕДИЦЕ, НИШТА НИСАМ УРАДИО!

ЗАР БИ ТИ ОВОЛИКО БЛАГО ЗАКОП'О ТУ, У ПЕСАК ?!

ДОБРО, КАД КАЖЕШ! ОДНЕЋЕМО ГА ДАЉЕ!

ХА! ХА! ХА! АЛАА ВЕРА ОНОМЕ КО У ОВОМ ПУСТИШУ НАЂЕ НАШЕ БЛАГО!

ЛАКШЕ, УНУЧЕ! ИЗГУБИЉУ СЕ У ОВОМ ЗЕЛЕНИЛУ!

САМО ХРАБРО, ДЕДИЦЕ! ЧИМ СТИГНЕМО НА ПРВУ ЧИСТИНУ...

АЈООО!

ПРОКЛЕТНИЧЕ! ИСПУСТИО СИ САНДУК... МЕ НИ НА НОГУ!

ХУ-ХУ!! ГДЕ СИ, ДЕДИЦЕ МОЈ ЛЕПИ?

ДА МИ НИСУ ОБЕ РУКЕ ЗАУЗЕТЕ ОЧАС БИХ ТИ ПОКАЗО ГДЕ САМ!

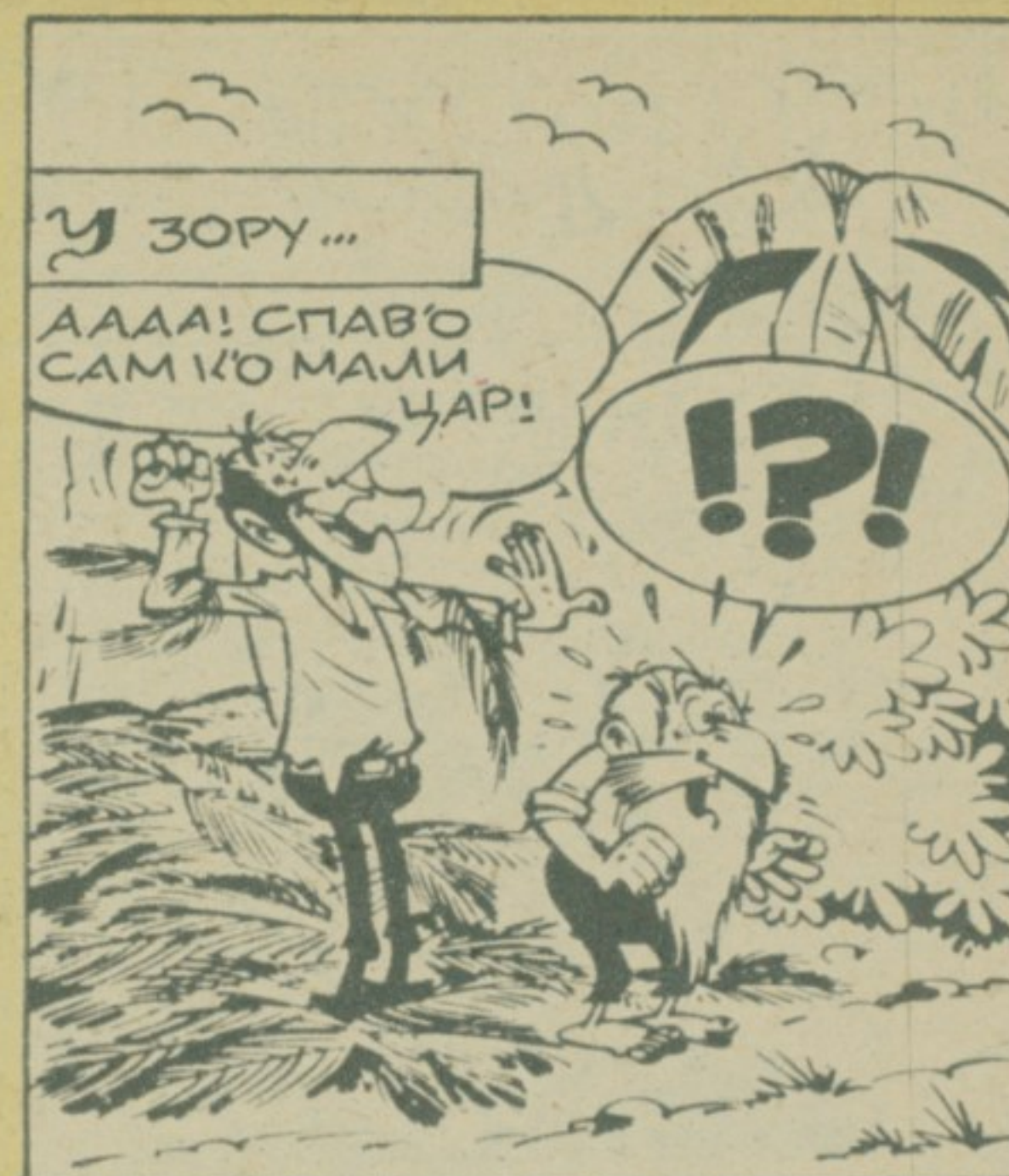

МНОГО КАСНИЈЕ...

ЕВО ЗГОДНЕ ЧИСТИНЕ!

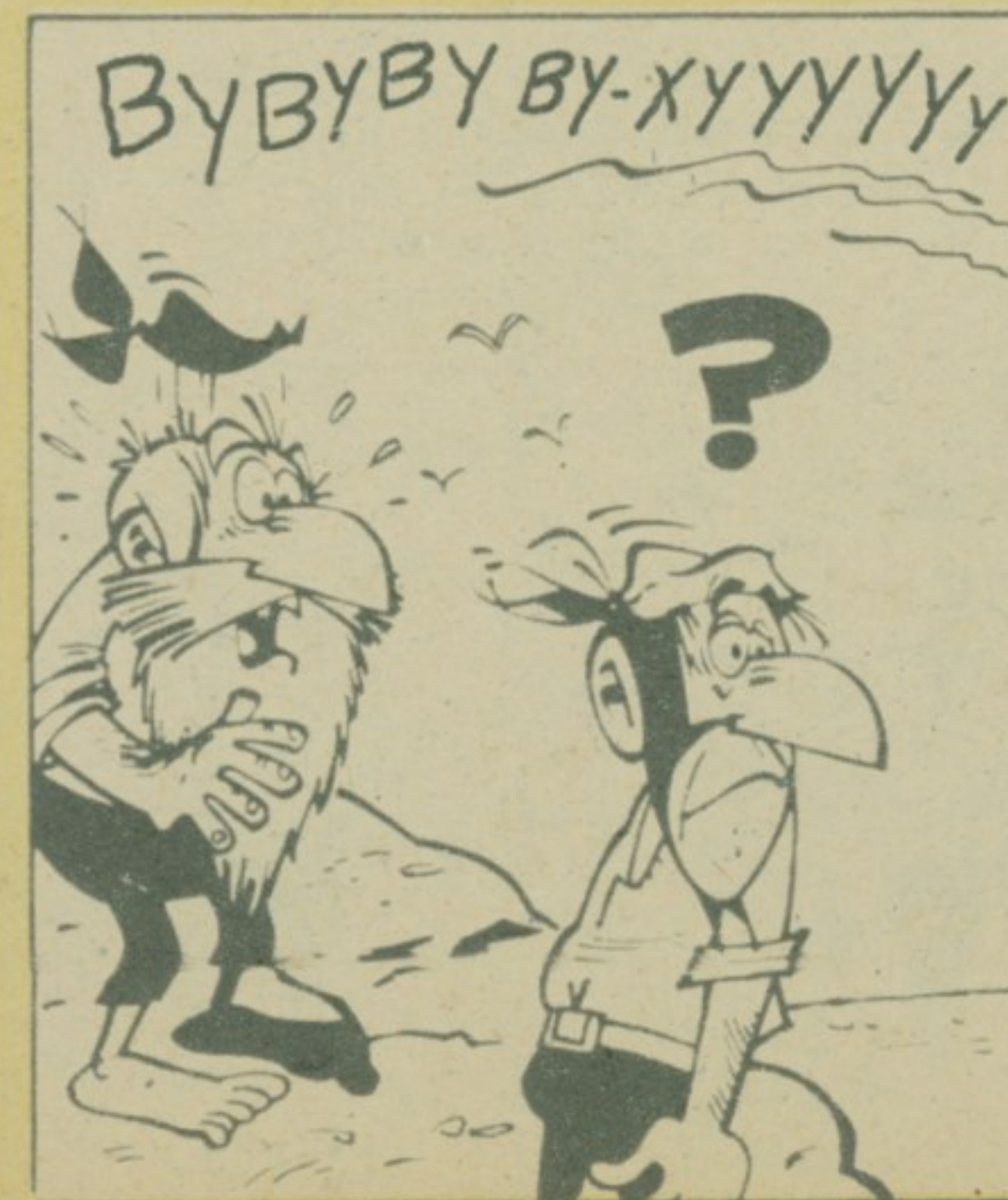
АХА! САМО ЈЕ ШТЕТА ШТО СМО ИЗГУБИЛИ КОВЧЕГ!

ГРОМ СА ДВА МОТОРА

Крајем 1970. године на исушеном дну Сланог језера у близини града Бонвила, у Сједињеним Америчким Државама, тиска се маса света. Људи су с нестрпљењем очекивали почетак необичне аутомобилске трке у којој је учествовао — само један такмичар!

Возило које се налазило на писти спремно за

ОД ДАНА КАДА ЈЕ КАМИЛЕ ЖЕНАЦИ АУТОМОБИЛОМ ПОСТИГАО БРЗИНУ ВЕЋУ ОД 100 КИЛОМЕТАРА НА ЧАС ПРОШЛО ЈЕ СЕДАМДЕСЕТ ШЕСТ ГОДИНА. ДАНАС СЕ РЕКОРД У БРЗИНИ ПРИБЛИЖАВА ЗВУЧНОМ ЗИДУ.

зачима. Ернесту Елдричу није призната постигнута брзина од 236 километара на час само зато што његов „фиат“ није имао мењач с ходом уназад!

Необично смелом вожњом свет је тек запрестасти Мелколм Кембел, иначе заступник Шкотског осигуравајућег друштва. Сви Малколмови аутомобили звали су се „Плава птица“. Име им је дао по истоименом позоришном комаду белгијског писца Метерлинка. Последњи рекорд Кембел је постигао на пресушеном дну Сланог језера 1935. године: 484 километара и 818 метара на час!

Његов син Доналд наследио га је, али не одмах. Док је он стасао за окршај за назив најбржег

задњем делу која су служила за кочење. Овај уређај, а назван ваздушна кочица, и данас се користи на свим типовима авиона. Брзина Јустиног возила била је 501 километар и 374 метра на час!

ХЛАЂЕЊЕ СА 400 ЛИТАРА ЛЕДА

Исте године на аутомобилској сцени појавио се крзнар из Лондона Џон Коб. Уз помоћ конструкторских способности Рида Рејлтона и свог новца постао је власник супермодерног болида од три и по тоне. Аутомобил је имао два мотора „непир“ с компресорима, а уместо класичног уређаја за хлађење у њега је био уграђен резервоар са 400 килограма леда!

Коб и Јустон неколико пута су наизменично обављали рекорд. У надметању их је прекинуо други светски рат. Последњу реч имао је Коб: 634 километра на час. Неколико година доцније погинуо је возећи моторни чамац на језеру Лох Нес у Шкотској.

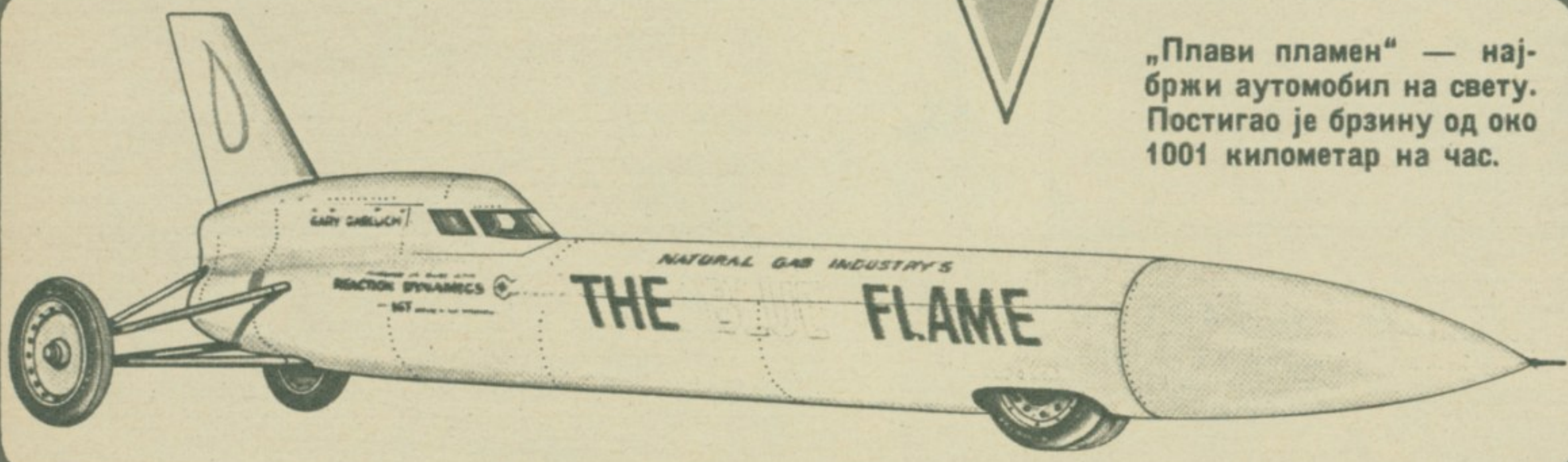
Било је сигурно да се из бензинских мотора неће више моћи исцедити ни грам снаге. То је схватио и Доналд Кембел, син славног Мелколма Кембела. Зато је конструисао аутомобил по узору на авион: рам је био лак, оплата ојачана. Мотор је сместио у средњи део кола, а проблем кочења решио са три система: два независна са диск-кочицама и једним с ваздушним кочењем. Бензински мотор заменио је млазним. Са таквом „Плавом птицом“ постигао је брзину од око 690 километара на час!

»ДУХ АМЕРИКЕ«

Када је Кембел погинуо 1967. године, пистама је већ владао Американац Крејг Бридлоу на свом „Духу Америке“, аутомобилу на млазном погону. Три године пре Кембелове смрти Бридлоу је постигао невероватну брзину од 754, а 1964. године чак 843 километара на час! Ова друга вожња имала је и необичан крај: диск-кочице на Крејговом возилу су се запалиле па се храбри возач зауставио тек у водама језера.

Свој последњи рекорд од 966 километара на час Бридлоу је постигао 1965. године. Надмашио га је Гари Габелић. А њега — нико. М. Л.

„Плави пламен“ — најбржи аутомобил на свету. Постигао је брзину од око 1001 километар на час.

трку такође је било необично. Иако га је Међународна аутомобилска федерација признала као аутомобил, оно је више личило на торпедо. Као гориво је користило мешавину течност природног гаса и водоничног пероксида, а уместо мотора покретала га је специјална ракета! Уосталом, фирма „Риекшн дајнамикс“, која га је конструисала, искључиво се бавила производњом ракета.

БРЗИНСКА ГРОЗНИЦА

Ово возило дуго је припремано, а предстојећа трка месецима је најављивана као брзинска вожња у којој је требало оборити дотадашњи светски рекорд. Бolid је добио име „Плави пламен“ а за возача је одабран Гари Габелић.

Млади Американац југословенског порекла измаио је уздах свих окупљених на Сланом језеру када је полетео са старта као тана. Иза аутомобила је остајао плавичаст пламен и облаци прашице. Игла на брзиномеру све више се померала у-

десно: 300, 400... 700... 994, да би се у другој вожњи зауставила на брзини од 1001 километар и 628 метара на час!

Постигнута брзина била је највећа коју је икада један аутомобил постигао. Овај светски рекорд ни до данас није надмашен.

Трка аутомобила с временом почела је пре седамдесет шест година када је Камиле Женаци, први на свету, „самоходним кочијама“ постигао брзину већу од 100 километара, на час, тачније 105 километара и 904 метра! Рекорд је постигао на возилу које је назвао — „Никад задовољан“! Колико је у овом имену било симболике показало је време, јер су ускоро почели да се јављају конструктори с аутомобилима који су надмашивали Женацијев рекорд.

„Брзинска грозница“ захватила је и чувеног Форда, а и његовог највећег супарника у САД фирму Стенли Стимер. Стимер је 1906. године направио аутомобил с каросеријом у облику преврнутог чапца и у њега уградио мотор који је покретала водена пара. И возач Фред Ма-

рио успео је да тим „чудом од технике“ постигне брзину од око 195 километара на час. „Климава буба“, како је назван овај аутомобил, следеће године је преправљен и ојачан. Марио је с њим покушао да обори сопствени рекорд али се „буба“ преврнула а њен парни котао експлодирао! Срећом, Марио је остао жив.

СТРОГА ПРАВИЛА

Пред први светски рат званични рекорд у брзини аутомобила био је око 211 километара на час. Да возачима не би помагао ветар или нагиб стазе, односно да брзина заиста буде поштено постигнута, Међународна аутомобилска федерација је тада одлучила да убудуће признаје само постигнуту средњу брзину. То значи да су возачи морали да возе на истој стази у два смера и да се максимално постигнуте брзине у оба правца поделе бројем два како би се добила она „права“.

Прописи који су се односили на конструкцију возила често су загорчавали живот њиховим во-

НАПРАВИТЕ САМИ

КУТАК ЗА ДЕВОЈЧИЦЕ

УКРАС ОД КАМЕНЧИЊА И ШКОЉКИ

Предлажемо вам да искористите боравак на мору, језеру или реци и да тамо сакупите лепе каменчиће и шкољке којима можете украсити разне стварчице у кући. Поред каменчића и шкољки потребна вам је и кеса ситног жутог песка (ако није најчистији просејте га).

Ево три начина на који каменчићи и шкољке могу послужити као украс.

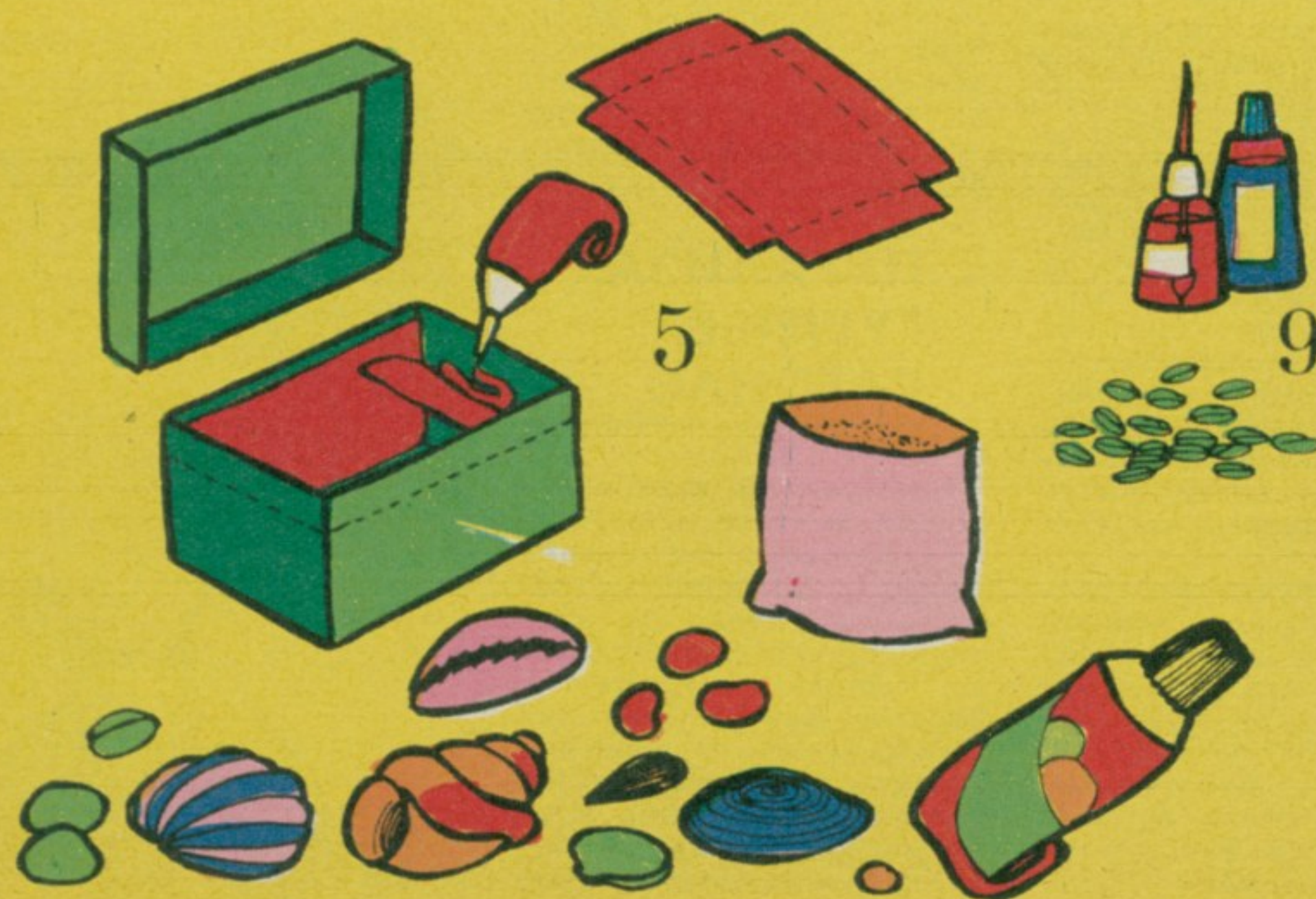
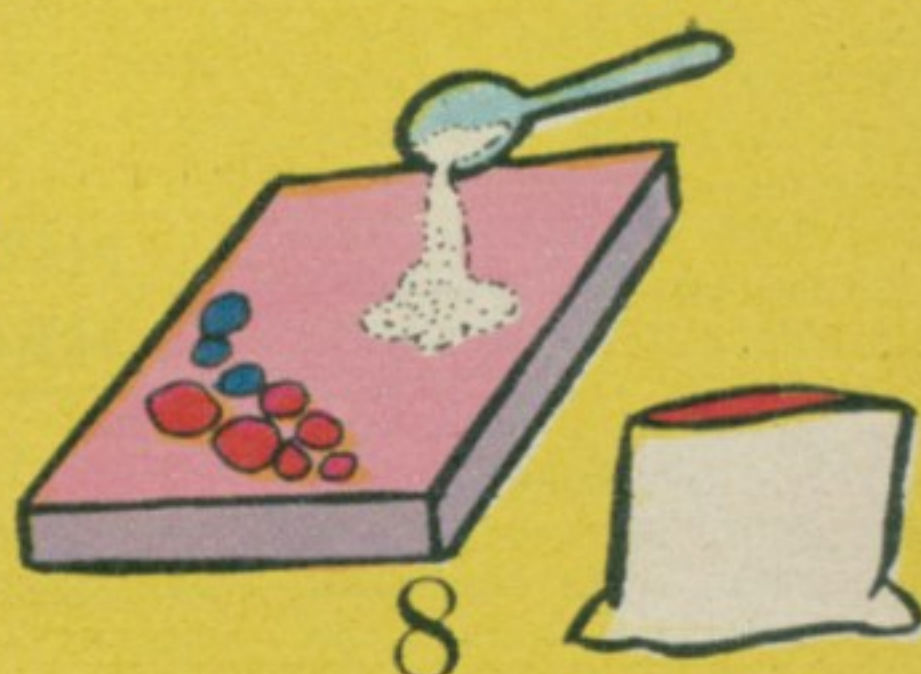
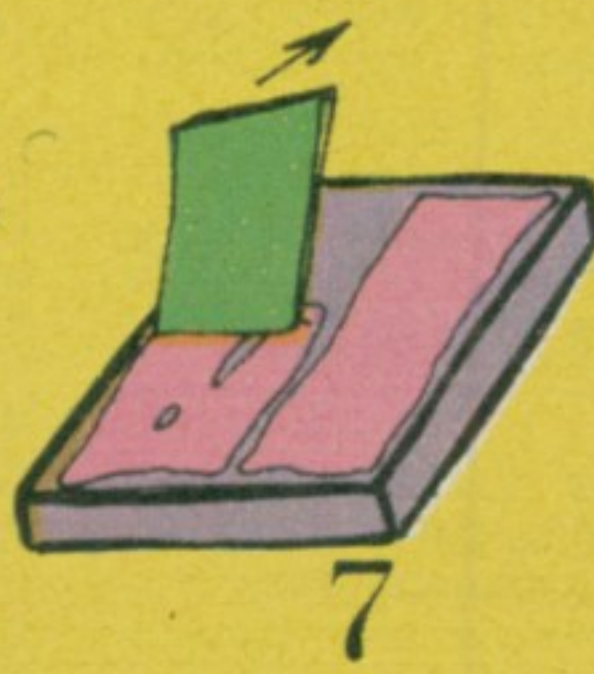
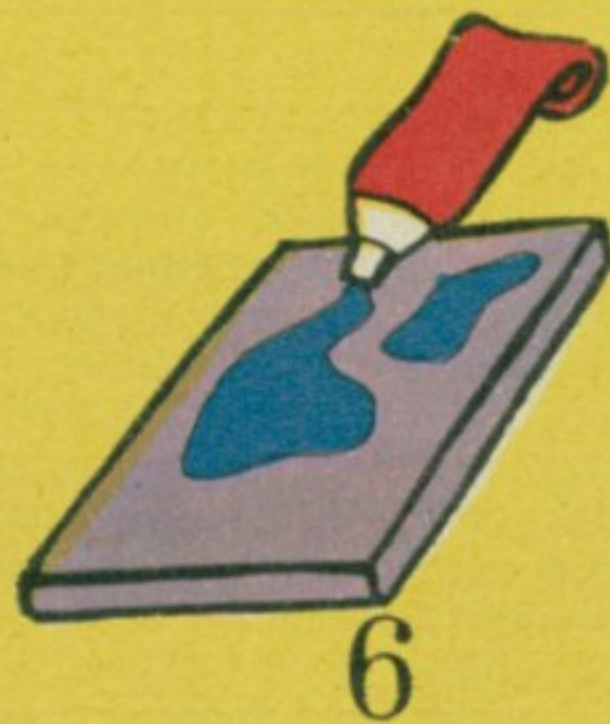
1) Рам за огледало направите тако што ћете узети картон чије ивице треба да буду веће за 2 до 3 сантиметра од ивице огледала (црт. 1), а на другом картону истих димензија направите отвор мањи од димензија огледала (црт. 2). Између ова два картона ставите огледало, а картоне спојте тако што ћете их прошити јачим концем или канапом (црт. 3). На полеђини прилепите држач, као што видите на цртежу 4.

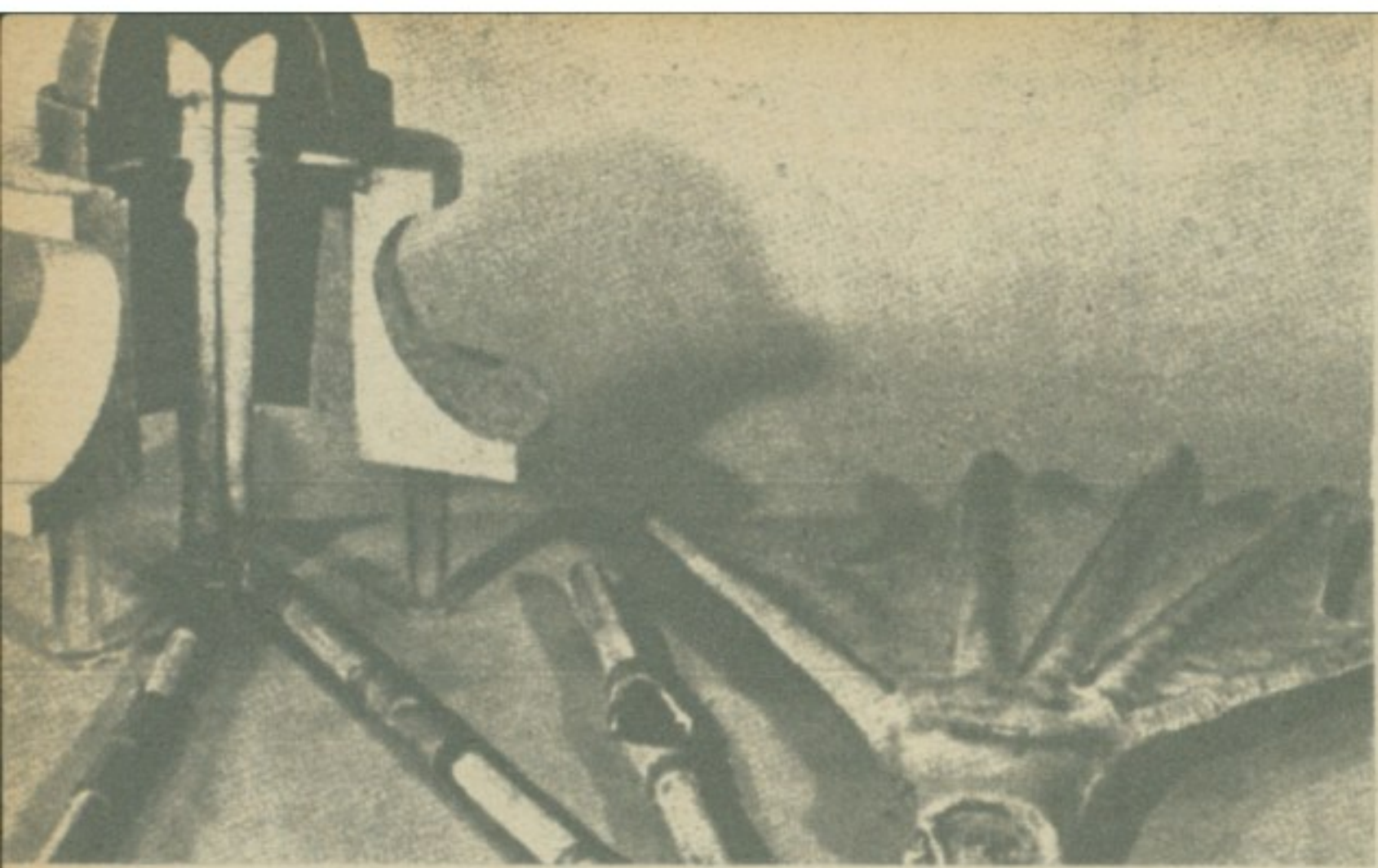
2) Кутија за накит или ситнице — одаберите кутију од чврстог картона и поставите је свилом или сомотом, тако што ћете скројити поставу према величини кутије и залепити је охо-лепком (црт. 5).

3) Слика-мозаик — за њу вам је потребна једна тања дашчица.

Било да радите рам, кутију или слику поступак је исти. Најпре премажите површину на којој ћете радити тигар-лепком (црт. 6), а затим парчетом картона размажите лепак тако да свуда буде равномерне дебљине (црт. 7), сачекајте двадесетак минута па онда почните да лепите каменчиће и шкољке по плану који сте претходно замислили. Површина ће бити потпуно сува тек после 24 часа. То значи да кутију не можете урадити једног дана, јер не можете излепити све четири стране одједном, иначе ће вам се каменчићи одлепливати. У простор где не лепите каменчиће и шкољке посипте слој песка (црт. 8), а кад се лепак осуши преостали песак одувајте.

Поред каменчића и шкољки као украсни материјал можете користити и пиринач који ћете претходно обојити сребрним лаком за нокте, разређеним у ацетону (црт. 9).

Делови скафандера и пераја реконструисани према цртежима Леонарда да Винчија. Чувају се у Музеју науке и технике у Милану.

У луци Афете на егејском острву Еубеји море се једва видело од усидрених лађа. Персијски цар Ксеркс I, син славног Дарија, чекао је године 480. пре наше ере уједињену грчку флоту. У логору Персијанаца налазио се и Скилис из Скиона, надалеко најбољи ронилац свога доба чија је вештина много пута прибавила Персијанцима богат плен из потпољених лађа. Пошто је покупио ронилачке тајне, Скилис је одлучио да пређе Грцима. У погодном часу он је, како каже предање које преноси историчар Херодот, заронио у море недалеко од Афете, и изронио код рта Артемизиона преронио растојање од читавих 16 километара! Грци су га дочекали са великим слављем.

НИ СПОРТ, НИ УЖИВАЊЕ

Најстарији сачувани „документи“ о покушајима човека да рони помало су необиљни — то су вазе и фреске критске цивилизације, културе која је достигла процват на острву Криту између 3000. и 1500. године пре наше ере. О гњурачкој опреми и техници Крићана не зна се скоро ништа. Слике на вазама само показују да је роњење на Криту било прилично популарно као и да Крићани нису ишли под воду само да би ловили већ и да би упознали живот морских дубина.

С пропању ове цивилизације ослабило је и интересовање према подводним авантурама. Чак ни у Атини, најближој наследници културе Крита, никоме није падало на памет да се ради уживања или спорта спушта у море.

Међутим, ловци сунђера и корала на грчким острвима сачували су вештину роњења и дугог остајања под водом предајући је са оца на сина. Њихова вештина показала се од непроцењиве вредности у поморским биткама. И историчар Тукидит пише о грчким рониоцима који су за време опсаде Сиракузе уништили одбрану луке.

Ови „подводни војници“, претече људи-жаба, гајили су свим срцем своју вештину чинећи од роњења умет

Цртеж Сибиовог скафандера за мале и средње дубине, спреда и слеђа.

ност а од усавршавања гњурачке опреме науку. Славни филозоф Аристотел записује како су тадашњи гњурци успевали да дуго остану под водом дишући кроз цев слично као што слонов, када се пробијају кроз дубоку воду, дишу на сурлу подигнуту изнад површине. Он је опишао како су војници Александра Македонског оштећили одбрамбене системе Тира дишући испод воде кроз направу звану „лебета“.

НИСУ МОРСКЕ НЕМАНИ

Од њега се зна и за чувено, легендарно „поринуће“ цара Александра Македонског који је у непропустливом звону сишао у дубине Персијског залива и тамо се задржао читави три дана у посматрању риба и других становника мора.

После Аристотеловог доба настало је велико замишљање у историји роњења и прва следећа сведочанства постижу тек из 4. века. Стари Римљани, пошто су удариле темеље свог огромног царства уз помоћ пешадијских легија, брзо су схватили да будућност припада и флоти. Тада су у своје морнаричке јединице регрутовали најбоље поморце Средоземља који су им донели и ронилачка искуства својих предака — старих Крићана и Грка.

У непобедивим римским легијама тако су се појавили и „urinadores“, специјалне подводне јуришне групе. У делу „De re militari“ Вегенције описују

ПИЈАНО ВЕЛИ

Флеус-Дејвисоног самостални скафандер, један од многих испробаних модела.

направе за дисање које су употребљавали „urinadores“ — кукуљицу од коже продужену у цев која вири изнад површине воде и врећу начињену од јагњеће утробе кроз коју су гњурци дисали.

И Арабљани су од Крићана и Грка преузели ронилачку традицију и нано силе тешке губитке крсташкој флоти. Крсташки су тајанствене штете на својим лађама приписивали мрским неманима.

ДВА ВАЖНА ВЕНТИЛА

Требало је сачекати средину 17. века и научне радове физичара Торичелија и Паскала о течностима и притиску. На основу закона који су они поставили Немац Клингерт направио је и касније усавршио скафандер са сабијеним ваздухом, односно ваздухом који је захваљујући притиску саме воде био сабијен у једној кожној врећи. Клингерт је творац и првог металног скафандера у подводној историји.

Година 1819. необично је значајна за историју роњења јер је тада угледао дан први прави гњурачки скафандер. Његов творац је Аугуст Сиб који је на основу Клингертских пионирских радова и нових материјала направио скафандер са металном кацигом за главу која се продужавала у неку врсту тунике од лима затворене на струку.

У овај примитивни скафандер ваздух је долазио са површине воде помоћу пумпе кроз цев која је улазила у појас на струку. Године 1837. Сиб је усавршио свој апарат продуживши тунику у читаво одело и снабдевши га кацигом која се могла скидати. Кацига је имала два вентила,

ГЊУРЦЕ КОЈИ СУ ДУБОКО ИСПОД ПОВРШИНЕ ВОДЕ УДИСАЛИ АТМО- СФЕРСКИ ВАЗДУХ ПОГАЂАЛА ЈЕ ТАЈАНСТВЕНА БОЛЕСТ, ТАКОЗВАНА АЗОТНА НАРНОЗА

један за довод ваздуха, други за одвод. Баш ова два вентила представљала су преокрет у ронилачкој опреми.

Сибове скафандере, а он је у међувремену отворио прву фабрику подводне опреме на свету, усвојиле су француска и енглеска морнарица. На овај начин нови скафанер ушао је у широку употребу, а са њим и први рекорди дубина. Један осуђеник на доживотну робију из затвора у Тулону пристао је да послужи као заморче и спустио се на читавих 40 метара испод површине мора!

Већ у то време осећала се велика потреба да се гњурац ослободи робовања гуменом цеву за довод ваздуха са површине, сигурносним конопцима који су служили и за сигнализацију. Покушаји вршени са новим опремама, углавном веома опасни, нису давали резултате све док рударски инжењер Рукеиrol и морнарички официр Денеируз нису смислили да гњурца опреме резервоаром са сабијеним ваздухом који би му био причвршћен на леђима и снабдевен нарочитим вентилом за пропуштање ваздуха у скафандер под оговарајућим притиском.

ПАРАЛИЗА, ГУШЕЊЕ, СЛЕПИЛО

Средином 19. века многи радови нису се више могли замислити без помоћи гњураца. Рониоци су постављали темеље за светлонице, стубове за мостове, мостове за пристајање бродова. Како је гњурачка опрема имала исувише недостатака, несреће су се догађале свакодневно. Многи подводни пионери платили су животом страст према свом опасном послу.

Доста касније, 1906. године, подводна техника учинила је још један велики корак напред захваљујући радовима Шкотланђанина Џона Скота Халдејна. Он је, пре свега, открио да угљеников анхидрид подстиче рад плућа. Затим, је, проучавајући статистичке извештаје о појавама емболије код ронилаца, закључио да је једини практичан начин да се избегне болест декомпресије постепени повратак на површину, у етапама

СТВО ЖИХ ДУБИНА

Два цртежа Леонарда да Винчија: први приказује спасавање помоћу појаса, други ходање по површини воде.

мене кесе причвршћене за груди, такозваних лажних плућа, са капсулом за усававање угљениковог анхи-

дрида, једне цеви са усником и славине за надување гуме кесе. Значајан датум за рониоце и будућност подводних подухвата представља година 1925. јер је тада Иа ле Пријер, француски морнарички официр, испробао самостални апарат са сабијеним ваздухом који ће 1933. бити знатно усавршен. Он се састојао од боце сабијеног ваздуха, редуктора притиска и маске за лице. Отварањем једне славине ваздух је из боце прелазило у редуктор који га је непрекидно убацивао у маску. Звао се самостални јер ронилац опремљен њим, није имао никакве везе са површином — ваздух за дисање носио је на леђима!

Употребљен, издахнут ваздух избациван је у воду преко рубова маске заједно са сувшним, неупотребљеним ваздухом који је „испирао“ унутрашњост маске. Другим речима, ронилац је слободно дисао и руковао апаратом за дисање.

Две године касније мор-

У ткиву рониоца који би дуже био изложен високом притиску дубина већих од 12 метара скупљала се велика количина раствореног азота. Ако се он нагло вратио на површину, што се редовно и догађало пре Халдејновог открића, азот је исто тако нагло морао да се прилагоди нижем притиску. Резултат је био стварање мехурића у ткиву са разним, често смртоносним последицама.

Тако, на пример, мехурићи могу да изврше притисак на живце и проузрокују локални бол у мишићима, зглобовима и костима. Ако се образују у кичменој мождини, често изазивају парализу, њихово присуство у крви доводи до гушења, у мозгу изазива несвестицу, парализу, слепоило. Халдејн је на ос-

нсу својих запажања и проучавања направио табеле за декомпресију што је енглеским рониоцима убрзо омогућило да постану далеко најбољи на свету.

Током I светског рата проблем ронилачке опреме постао је нарочито важан из веома прктичних разлога. Подморничке трагедије низале су се једна за другом и стотине морнара нашло је смрт у њиховим торпедираним коритима.

ПЕРАЈА ЛЕОНАРДА ДА ВИНЧИЈА

Проблем је покушао да реши 1915. сер Роберт Х. Дејвис помоћу свог „подморничког спасилачког апарата“ који је, без икакве сумње, претеча модерног скафандера на кисеоник. Његов апарат није имао не промочиво одело, кацигу и вентиле. Састојао се од гу-

ОПАСНОСТ ВРЕБА НА ДНУ

Са популарношћу дошли су и рекорди. Још 1914. забележен је дубински рекорд од 83,5 метра који су поставили гњурци са једне британске крстарице. Већ следеће године оборили су га други Британци дости-гавши дубину од 92 метра. Тада је и у праски доказано колико је Халдејн био у праву тврдећи да ни притисак, као физичка сила, ни примитивна опрема не спречавају гњурце да се спусте у веће дубине, већ отровна дејства гасова који се удишу под високим притиском.

Заиста, гњурце који су удисали атмосферски ваздух на већим дубинама погађала је тајанствена болест, касније растумачена и названа „пијанство великих дубина“. Радило се о такозваној азотној наркози. Гњурац који дише под притиском који одговара притиску од 300 стопа (нешто више од 92 метра) воде подложен је безразложном одушевљењу и претераном самопоудзању. Истовремено код њега долази до отупљења многих способности, настају тешкоће у расуђивању и доношењу брзих и исправних одлука. Кусто је ову појаву назвао „пијанство великих дубина“ због симптома сличних пијанству од алкохола.

Срећом, управо тих година пронађен је један нов гас, хелијум, идеалан да замени азот при дубоким

роњењима. После многобројних лабораторијских испитивања установљено је да хелијум не изазива пијанство великих дубина, али захтева много спорије изроњавање, односно дужу декомпресионе фазе од азота. Децембра 1937. млади истраживач и ронилац Макс Нол постигао је у језеру Мичиген, дишући хелијум, дубину од — 128 метара!

После тог догађаја који је изазвао сензацију Американци су се бадили на освајање дубина снабдевени мешавином хелијума и кисеоника. У то време Америка је била једина земља у којој се могао наћи хелијум. Али, када је 1943. нешто хелијума стигло и до Велике Британије, ронилац по имену Болард успео је да достигне дубину од 164 метра, на њој се задржи читавих 5 минута и одузме Америци првенство.

ИСТОРИЈА СЕ ЗАУСТАВИЛА

Истовремено су Швеђани, као резултат стрпљивих и упорних истраживања у циљу да се хелијум замени неким мање скупим и ретким гасом, почели своје рониоце да опремају мешавином кисеоника и водоника. И кад је већ изгледало да је Ле Пријеров самостални скафандер одиграо своју улогу, један нови проналазак поново га је истакао у први план.

Француз Жорж Комен променио је на њему вентил — славину са непрекидним протоком ваздуха заменио је славинам која је подешавала проток према ритму дисања рониоца чиме је постигнута и већа уштеда ваздуха у резервоару. Временом су уследила и друга побољшања за која су најзаслужнији Кусто и Кањан.

Маска је смањена и једина улога била јој је да штити лице, а ваздух је долазио кроз дебело гуме-но цево са усником који је ронилац држао у зубима. Нов, много практичнији вентил састојао се од две коморе са мембранама — прва је грубо подешавала притисак, друга је пропуштала ваздух у усник под притиском који је тачно одговарао атмосферском и зато био погодан за удисање.

Овај апарат, назван по творцима Кустоов и Кањанов, представља основни модел према којем се и данас праве најсавременији скафандери — аутореспиратори са сабијеним ваздухом. Ту се, за сада, историја ронилачке опреме зауставила. Јуришање на рекорде није се зауставило.

Енглез Вуки постигао је 1956. дубину од 200 метара дишући мешавину хелијума и кисеоника. Октобра 1968. Американци Гринер и Ватсон спустили су се до дубине од 133 метра код Фри Порта у САД.

Дан
BARRY

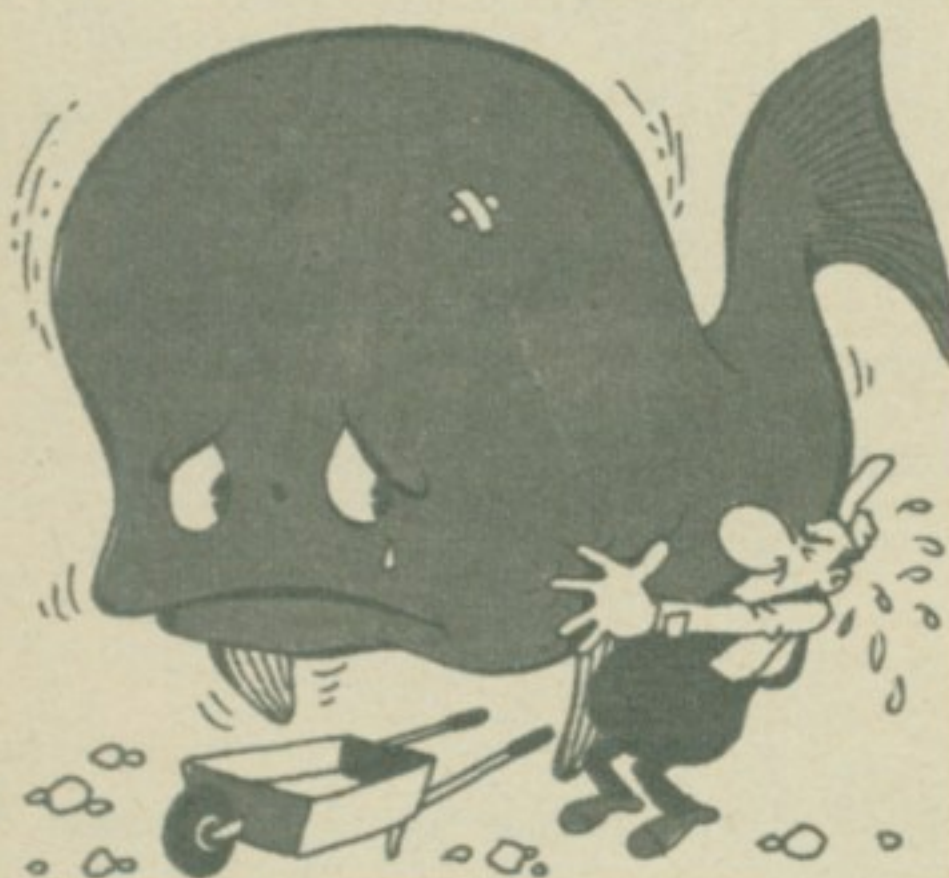
ФЛАШ ГОРДОН

СЛЕДЕЋЕГ ПЕТКА: ГЛАС ЗЕМЉАНА!

РЕКОРДИ КИТ КАО 35 СЛОНОВА!

● **НАЈВЕЋА И НАЈТЕЖА ЖИВОТИЊА** на свету је плави или Сибалдов кит (*Balaenoptera musculus*). Године 1912. крај обале Аргентине уловљена је једна женка овог кита. Била је дугачака 33 метра и 59 сантиметара. Иначе, женка плавог кита која носи младунче може да буде тишка и до 200 тона, што је равно укупној тежини 35 афричких слонова.

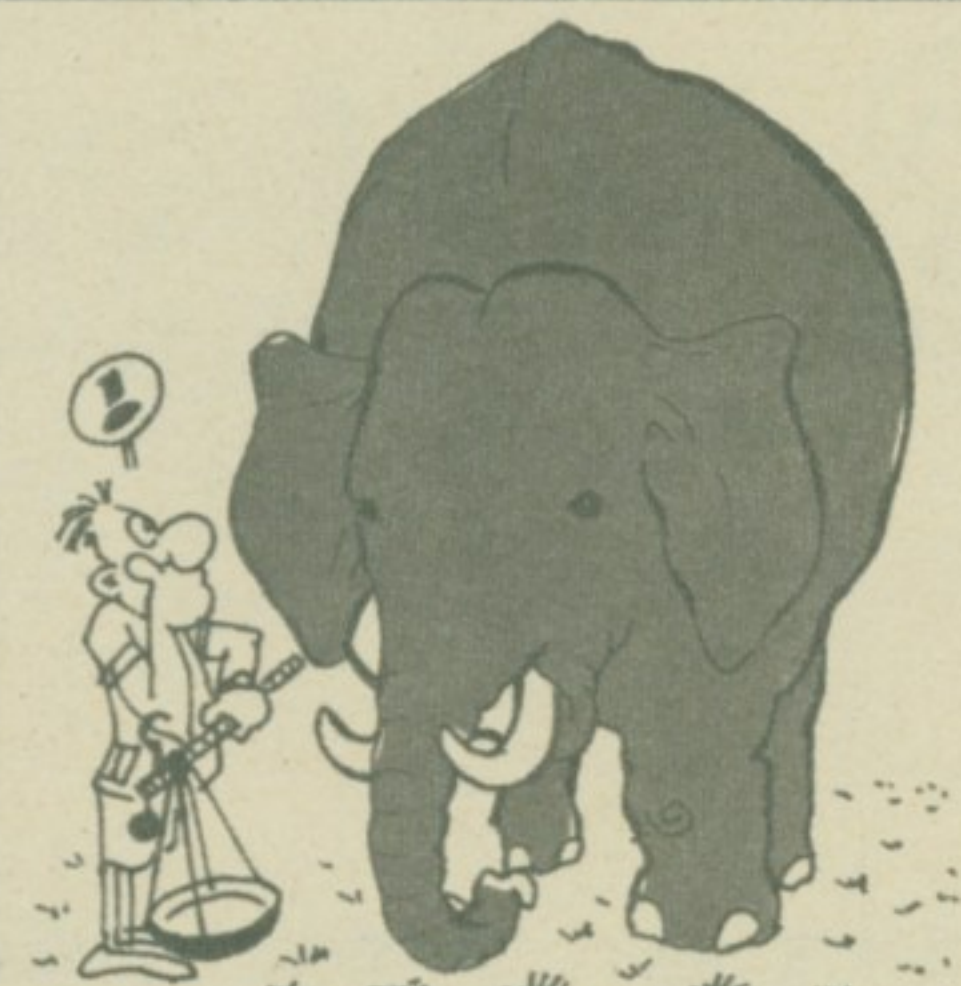
● **НАЈВЕЋЕ ЈАЈЕ** има ајкула — кит (*Rhynchodon typus*). Јаје ајкуле — кита дугачко 30. сантиметара пронађено је 29. јуна 1953. године у Мексичком заливу на дубини од преко 5000 метара. У јајету је пронађен зачетак дугачак 34 сантиметра.

● **НАЈВИША ЖИВОТИЊА** је жирафа (*Giraffa camelopardalis*). Ова животиња углавном живи у сувим саванама и полупустињским пределима Африке. Највиша жирафа — 5 метара и 83 сантиметара — пронађена је у Масаију у Кенији.

● **НА НАЈВЕЋОЈ НАДМОРСКОЈ ВИСИНИ** живи јак (*Bos grunniens*) или тибетанско дивље говече. У потрази за бољом испашом ова животиња, која се осим у Тибету може срести и у кинеској провинцији Сечуану, стиже и на висине од 6000 метара.

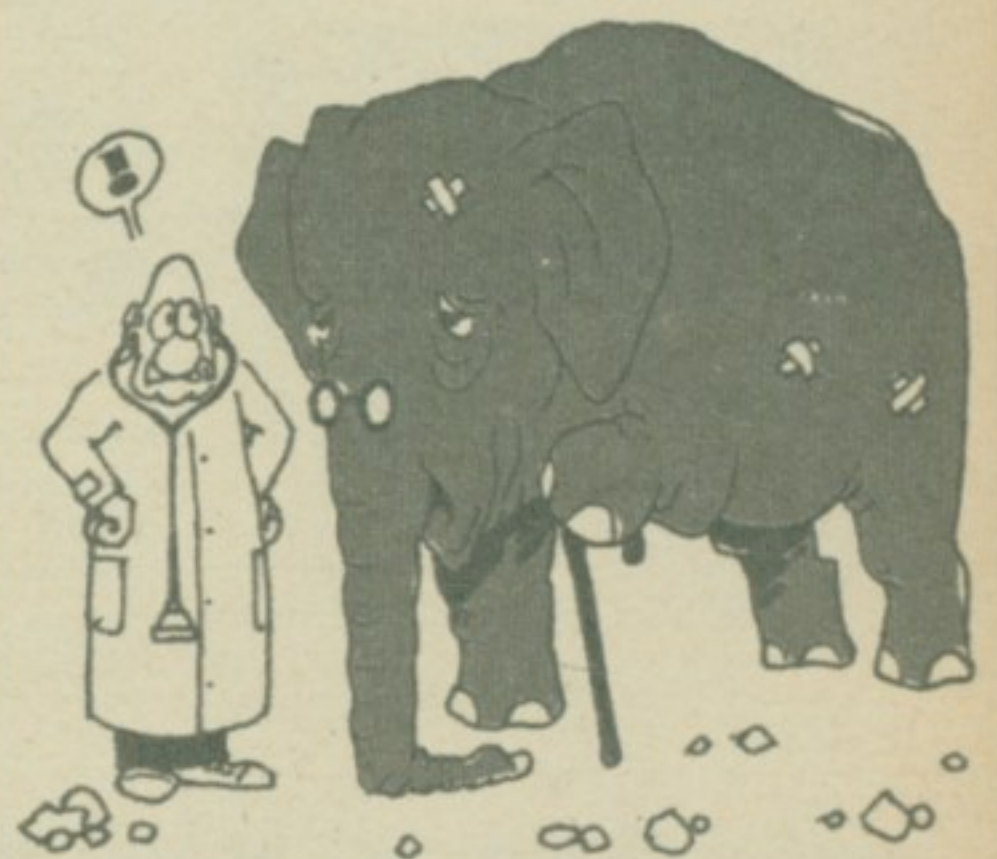
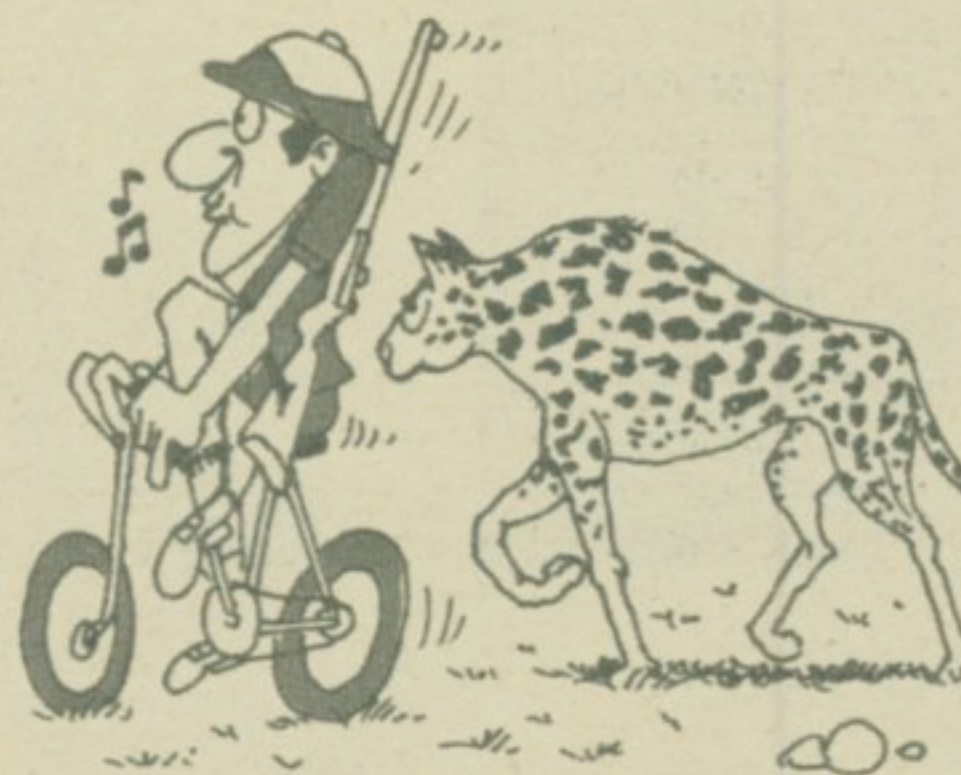
● **НАЈДУЖА ЖИВОТИЊА** која је икада пронађена била је циновска медуза (*Cyanea arctica*) коју је океан 1865. године избацио на обалу код залива Масачусетс. Клобук ове медузе имао је у причнику 22 метра и осам сантиметара, док су јој пипци били дугачки по 36 метара и 6 сантиметара. Измерена од врха једног пипка, преко клобука, па до врха другог пипка дужина медузе износила је 96 метара.

● **НАЈВЕЋА КОПНЕНА ЖИВОТИЊА** је афрички слон (*Loxodon africanus*). Просечна висина одраслог мужјака је 3 метра и 74 сантиметра до рамена а тежина 6,5 тона. Највећи слон — висок је 3 метра и 80 сантиметара — уловљен је 13. новембра 1955. године у Анголи.

● **НАЈБРЖА КОПНЕНА ЖИВОТИЊА** на кратким даљинама је гепард или како га још зову ловачки леопард (*Acinonyx jubatus*) који живи у равницама источне Африке, у Ирану, Туркменији и Авганистану. Он може да постигне брзину од 95 до 100 километара на час.

А најбржа животиња на стазама дужине до 5 километара је једна врста рогате антилопе (*Antilocapra americana*) која живи у западним деловима Америке. Она може да пређе седам километара брзином од 56 километара на час, док на краћим растојањима, од два километра на пример, може да претрчи брзином од 88 километара на час.

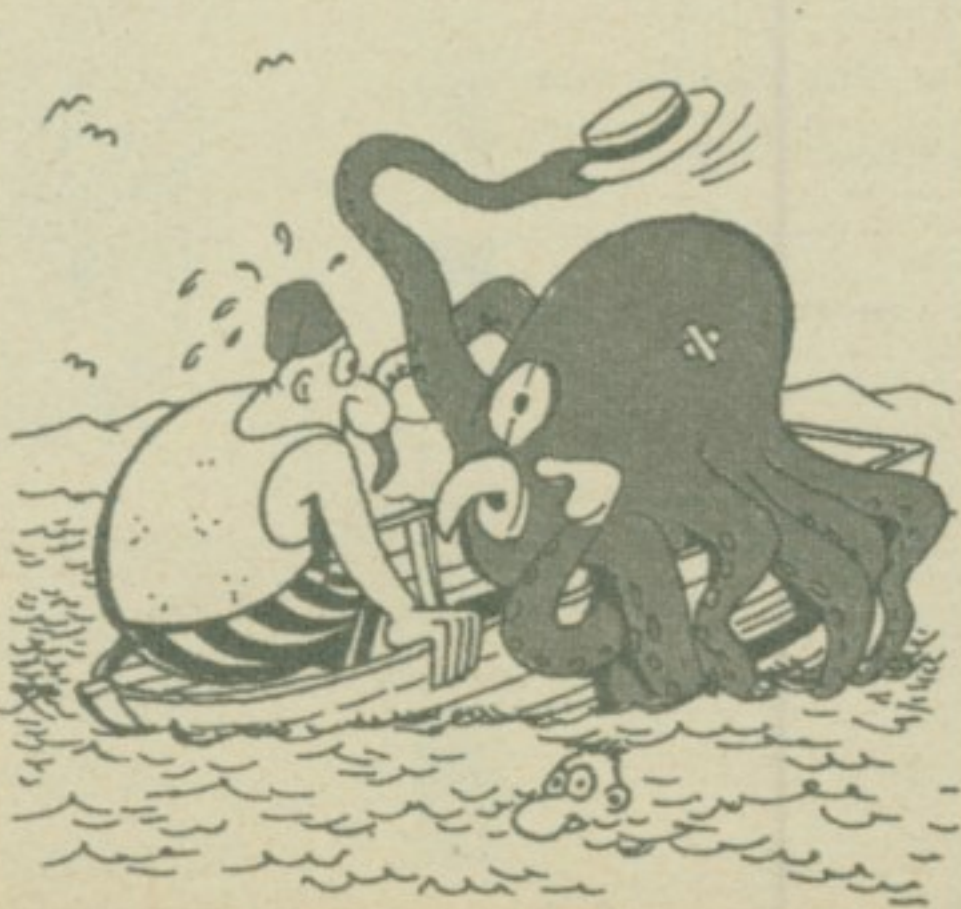
● **НАЈДУЖЕ ОД СВИХ КОПНИХ СИСАРА** живи азијски слон (*Elephas maximus*). Тако је слоница Цеси из зоолошког врта у Сиднеју, у Аустралији, доживела дубоку старост од 69 година. Старост слона процењује се по зубима. Сматра се да их слонове губе између 50. и 55. година старости.

● **НАЈСПОРИЈИ КОПНЕНИ СИСАР** је тропски лењивац (*Bradypus tridactylus*) који живи у тропским пределима Америке. Он за један минут пређе највише 1 метар и 82 сантиметра до 2 метра и 43 сантиметра. По дрвећу ова животиња се креће брзином од 60 сантиметара у секунди.

● **НАЈДУЖА ЗМИЈА** је циновска анаконда (*Eunectes murinus*) која живи у Јужној Америци. Године 1944. у горњем току реке Ориноко, у источној Колумбији, ухваћена је анаконда дугачка 11 метара и 43 сантиметра.

● **НАЈВЕЋЕ ОКО** има циновска сипа (*Architeuthis princeps*). Пречник њеног ока може бити 37,5 сантиметара.

● **НАЈВЕЋЕ КРДО АНТИЛОПА** примећено је 1849. године у близини Бофор Веста у јужној Африци. Тада је извесни Џон Фрејзер посматрао како три дана без престанка пролази једно крдо антилопа. У једном другом стаду које је примећено 1888. године у овој истој области избројано је 100 000 000 антилопа.

Изузетна прилика! „Политикин забавник“ је набавио за своје читаоце велики број лиценцих плоча по веома ниским ценама. У неколико наредних бројева објављиваће листу ових плоча у специјалној МУЗИЧКОЈ ПОШНИЦИ под називом

БАЗАР ПЛОЧА ЗА ВАШ ЦЕП

Немојте да пропустите прилику јер само преко нашег листа можете тако јефтино доћи до ових плоча.

На листама које вам „Забавник“ нуди налазе се плоче са поп, забавном или цез-музиком.

Цена лонг-плеј плоче је 40 динара, а сингл 10 динара. Албум је 50 динара, а са две плоче 80 динара.

Изаберите плоче, испишите њихове бројеве и своје податке на поруцбеницу и пошаљите нам. Плоче ћете платити поштару кад вам их донесе.

ПАЖЊА: Ваша поруцбеница не сме да буде мања од 100 динара јер поштарину не плаћате ви него ми. Ако поручите 10 лонг-плеј плоча, не заборавите да на поруцбеницу упишете и број за једанаесту коју ћете добити бесплатно! То је наш поклон!

Слово „С“ испред броја плоче означава сингл, а „ЛП“ лонг-плеј плочу.

S 53755
THE NEW SEEKERS:
»I Get A Little Sentimental
On You«

S 53672
THE NEW SEEKERS:
»Circles Mystic Queen«

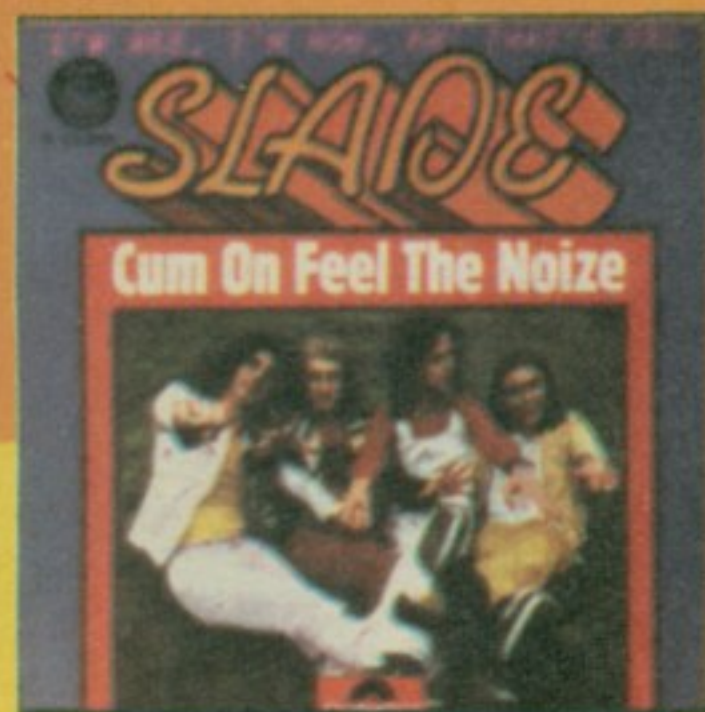
S 53740
LULU:
»The Man Who Sold
The World«

S 53731
OSMONDS:
»The Plain«

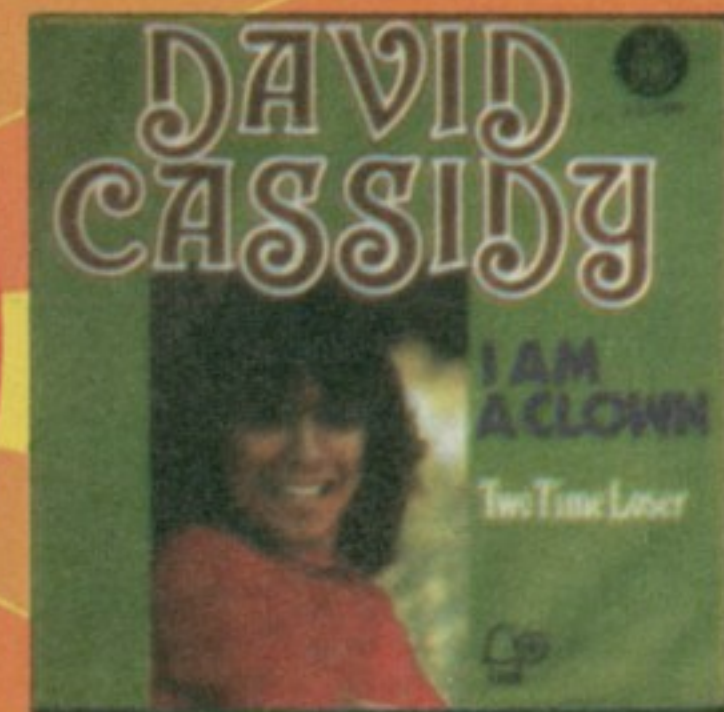
S 53746
MICHEL DELPECH:
»Les divorces«

S 53680
SLADE:
»Cum on Feel The Noise«

S 53712
LOS PUNTOS:
»Cuando Salga La Luna«

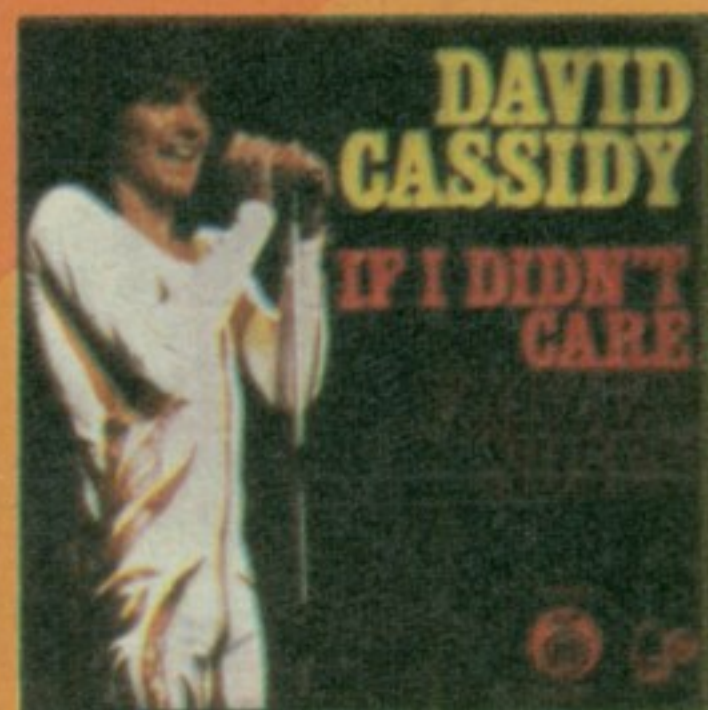
S 53686
DAVID CASSIDY:
»I am A Clown«

S 53693
DAVID CASSIDY:
»Walking In The Rain«

S 53764
BAY CITY ROLLERS:
»Ready For That Rock And
Roll«

S 53768
DAVID CASSIDY:
»If I Did not Care«

S 53744
PETER ALEXANDER:
»Unser tägliches Brot ist die
Liebe«

S 53728
GARY GLITTER:
»I Love You Love Me Love«

S 53692
MEDECINE HEAD:
»One and One Is One«

„ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“
11001 Београд, Македонска 29

ПОРУЦБЕНИЦА
ЗА ГОТОВО неопозиво поручујем плоче под бројевима.

РЕЗЕРВНА ЛИСТА: _____

за укупну суму од _____ дин. коју ћу платити
поштару кад ми их донесе кући (поузећем).

_____ (Име и презиме)

_____ (Поштански број и место)

_____ (Улица и број)

Датум _____ Потпис _____
Поруцбеницу попуњава лице које ће платити плочу.

S 53679
THE BEE GEES:
»Alive«

S 53710
GEORDIE:
»Electric Lady«

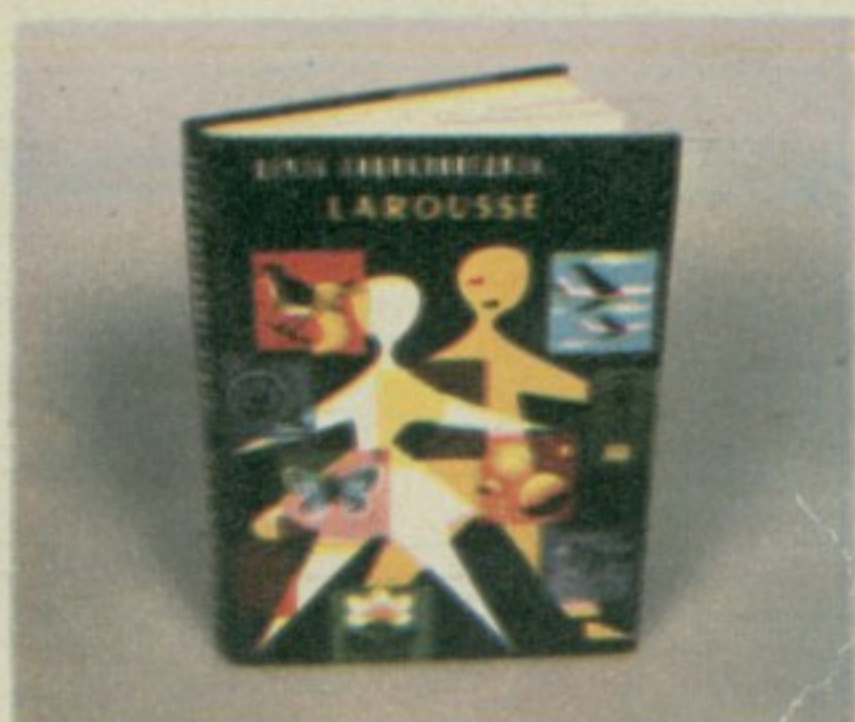
S 53727
DAVID CASSIDY:
»Daydreamer«

НЕ ПРОПУСТИТЕ ДА ПО НАЈНИЖОЈ ЦЕНИ НАБАВИТЕ СТРАНЕ ХИТОВЕ!
ЈЕДАНАЕСТА ПЛОЧА — БЕСПЛАТНА ПЛОЧА!

1. ЛАФОНТЕНОВЕ БАСНЕ — књига коју читају све генерације и памте оно што је најлепше, најпое-тичније и најхуманије. Изванредне илустрације у боји употпуњују слику о времену и друштву у којем је Ла-фонтен живео. Свака басна критику-је и поучава. Књига је штампана ћирилицом, луксузно је опремљена у првокласној вишебојној техници, с пластифицираним корицама.

Цена књиге 100.— динара
Преко Забавника 80.— динара

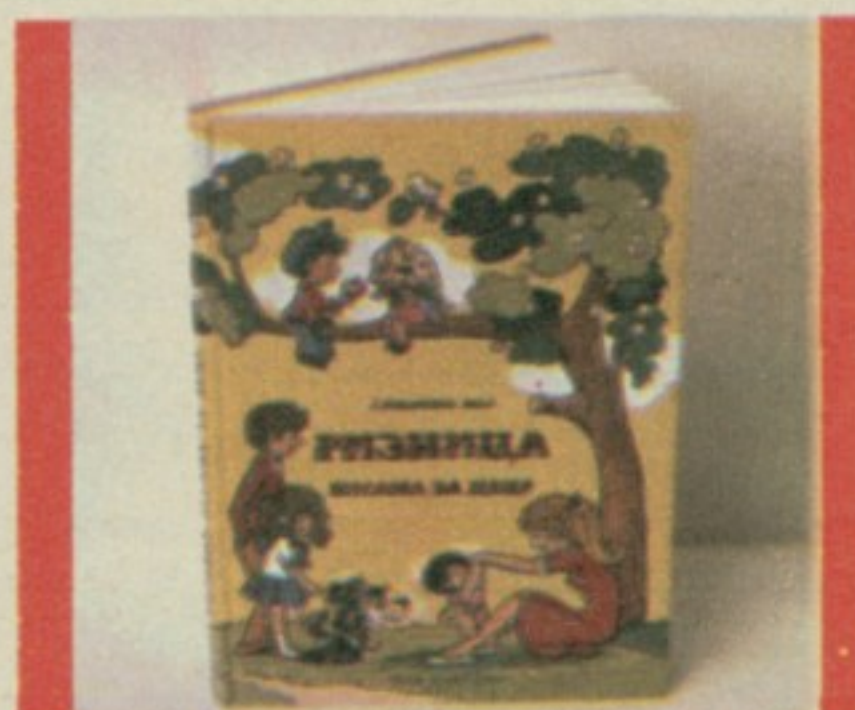
2. ДЕЧЈА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА LAROUSSE — драгоцен приручник сваком ученику. У књизи се могу наћи до сада непознати подаци о историји, природи, човеку, проналасцима, итд. Књига је технички богато опремљена, у тврдом повезу, с пластифицираним корицама и илустрацијом у четво-робојној штампи.

Цена књиге 120.— динара
Преко Забавника 100.— динара

3. ХИЉАДУ ЗАШТО — ХИЉАДУ ЗАТО — богата ризница одгово-ра на многобројна дечја питања. Ова дивна књига неопходна је сваком ученику јер пружа читав низ сазнања о свету који га окружује. То је поучан, забаван и информативан приручник. Књига је писана популарно, на 483 стране, ћирилицом, формата 28,5 x 20,5 цм. Луксузно је опремљена и богато илустрована, у тврдом повезу с пластифицираним корицама.

Цена књиге 200.— динара
Преко Забавника 160.— динара

4. РИЗНИЦА ПЕСАМА ЗА ДЕЦУ — избор најлепших песама несумњи-во најомиљенијег и најпопуларнијег дечјег песника Јована Јовановића Зна-ја. У песмама чика-Јове Знаја генера-ције дечака и девојчица налазиле су свој свет, јер је он више него иједан наш песник умео да им се приближи и с очинском нежношћу учи љубави пре-ма свему што је добро и лепо. Избор песама извршила је Мира Алечковић.

Цена књиге 100.— динара
Преко Забавника 80.— динара

5. ВЕЛИКИ ЋАЧКИ РЕЦИТА-ТОР — за ђаке и наставнике. Веома корисна књига која вам помаже да улепшате празничне и школске све-чаности. А како је казивати другима, како говорити на приредбама, како из-ње извући оно најтананије, најужбуд-љивије, због чега је песна и написна, зависиће само од казивача. Садржи више од 240 пригодних песама.

Цена књиге 50.— динара
Преко Забавника 40.— динара

6. СЛИКЕ И РЕЧИ — помогите на-лишанима да обогате свој речник док се забављају гледајући дивне илустра-ције. Јер, у безбрижном периоду, када почињу да схватају свет око себе, деца од 4 до 6 година потврђују своју личност кроз разговор. Помозите им да нађу праве речи. Књига је штампана ћирилицом и латиницом, у ви-шебојној техници, великог је форма-та, у тврдом повезу, с пластифицира-ним корицама.

Цена књиге 60.— динара
Преко Забавника 50.— динара

СПЕЦИЈАЛНИ ПОПУСТ ПРЕКО ЗАБАВНИКА

ЗА ГОТОВО — Свака књига или комплет књига има свој број. На наруџбеницу упишите бројеве књига које желите да купите. Полумени наруџбеницу пошаљите на адресу: Издавачко предузеће „ВУК КАРАЦИЋИ“, 11000 Београд, Краљевића Марка 9. Књиге ћете платити поштару када их донесе.

НА ОТПЛАТУ — Упишите на наруџбеницу бројеве књига или комплета које желите да купите и поша-љите Издавачком предузећу „ВУК КАРАЦИЋИ“, Београд, Краљевића Марка 9. Примају се наруџбине од 60 динара и више. Најмања месечна рата може бити 60 — динара Прву рату платите када добијете књиге.

ЗЛАТНА ГРЛИЦА — библиотека за све узрасте. — 9. Десанка Макси-мовић: ОРАШЧИЋИ — ПАЛЧИЋИ. 10. Стеван Раичковић: ВЕТРЕЊАЧА. 11. Слободан Марковић: ДВАНАЕСТ МЕСЕЦИ. 12. Гиндо Тартаља: ОПЕТ ЈЕ ТУ ПРОЛЕЋЕ. 13. Коста Степано-вић: ГОЛУБ НА ДЛАНУ. 14. Ивица Борић Вања: ПРИЧА ДО ПРИЧЕ. 15. Ђорђе Радишић: БИО ЈЕДНОМ ЈЕ-ДАН РАТ. 16. Драган Лукић: РАС-ПРОДАЈА ИГРАЧАКА. 17. Скендер Куленовић: ГРОМОВО ЂУЛЕ. 18. Кол-двел: МОЈ НЕСТАШНИ ОТАЦ. 19. Мирко Петровић: ТРЕЋА ОБАЛА ДУ-НАВА. 20. Предраг Чудић: ЈЕСЕН У ЦИРСКУСУ.

Цена књиге 35.— динара
Преко Забавника 30.— динара

7. ПРИЧЕ ИЗ НАРОДНО-ОСЛОБОДИЛАЧКЕ БОРБЕ — антологијски преглед кратке приче наших савремених писаца о народно-ослободилачкој борби. Књига је на-мењена школској омладини. Ове при-че говоре о једном херојском време-ну, о људима који су чиста срца и обузети светлим идеалима борбе за слободу стварали темеље социјалис-тичког друштва.

Цена књиге 80.— динара
Преко Забавника 65.— динара

8. ПРИЧЕ И ПЕСМЕ ДИЗНИ-ЛЕНДА III КОЛО — серија од шест дивних књига. Свака књига садржи грамофонску плочу на којој причају и певају наши познати глумци и певачи. Комплет садржи следеће књиге: АЛАДИНОВА ЧАРОБНА ЛАМПА, ДУШКО ДУГОУШКО, АЛИСА У ЗЕМЉИ ЧУДА, ПЕСМЕ МАМЕ ГУС-КЕ, ВИНИ ПУ И ВЕТРОВИТ ДАН, СИНБАД МОРЕПЛОВАЦ. Књиге се могу купити само у комплету.

Цена комплета 150.— динара
Преко Забавника 120.— динара

Издавачко предузеће „ВУК КАРАЦИЋИ“, Београд, Краљевића Марка 9

НАРУЏБЕНИЦА

Овим неопозиво наруџујем:
ЗА ГОТОВО — књиге под бројевима:

за укупну суму од _____ динара, коју ћу платити поштару када ми уручи књиге.

НА ОТПЛАТУ — књиге под бројевима:

за укупну суму од _____ динара, коју ћу платити у _____ месечних рата.
Прву рату платићу поштару када ми уручи књиге.

(Непотребно прецртати)
У случају спора признајем надлежност IV општинског суда у Београду.

Купац _____ (презиме, име и очево име)

Место и поштански број _____

Улица и број _____

Назив и адреса радне организације _____

Овера запослења за купце на отплату _____

Купац _____

(жиг и потпис овлашћеног лица)

(својеручни потпис)

Наруџбеница се оверава само при куповини књига на отплату. Пензионери уместо овере прилажу одрезак последњег чека од пензије. Купци из Београда књиге могу подићи у предузећу сваког радног дана до 15 часова.

ХИТ СТРАНА

ПОЛ МАК КАРТНИ

У два претходна броја писали смо о двојци чланова некада популарних Витлса, Цону и Рингу. Данас ћемо вам испричати шта тренутно ради и како живи Пол Мак Картни, један од најпопуларнијих чланова овог квартета који је у композиторском тандему са Цоном потпуно све рекорде у броју продатих плоча. Данас Пол живи на једној фарми у Шкотској где узгаја овце и у слободном времену са супругом Линдом компонује нежне песмице. Њихов брак склопљен још 1969. године, као да не зна за кризе. После распада састава Пол је оформио са још тројицом музичара нову групу, којој је дао име WINGS (Крила), надајући се да ће успети да узлети још више и да ће надмашити стару славу. Но, то је био чист промашај. Вингси не успевају да остваре ни десети део онога што је успевало Битлсима, и Пол у последње време

готово и да се не појављује на естрадним сценама. Илузије о великом саставу потпуно су пале у воду, а турнеје, које су једино у Француској донекле имале успеха, биле су само последњи трзаји музичара који никако није могао да се помири с тим да је време славе прошло. Истина, Пол је некад био најомиљенији код публике, али исто тако не треба заборавити да су га обожавали као члана једног изразито популарног квартета, а не као вођу једне просечне групе. Зато никога ни не чуди Полова носталгија за добрим старим временима. Он и данас одржава контакте са осталом тројицом у нади да ће се ипак једног дана поново сакупити и покушати да освоје симпатије данашње генерације која у време „битлсоманије“ није ни знала шта је то музика.

ПОП ЗАНИМЉИВОСТИ

Популарни бубњар Пеце Петељ, који већ годинама живи и ради у Лондону са чувеним музичарем и композитором Стивом Винвудом, намерава да на јесен доведе овог популарног члана групе „Traffic“ у Југославију и са њим одржи неколико концерата.

ЉУНИАЗИ - ПРИЗРЕН

На Суботичком фестивалу младих, одржаном последње недеље маја, међу интерпретаторима који су се први пут представили широј јавности била су и три младића из Призрена, чланови групе ЉУНИАЗИ. Својим изванредним гласовним квалитетима и dobrим познавањем музике одмах су освојили симпатије готово свих присутних, а њихова композиција Ti dashuri (Ти, љубави) изведена финалне вечери, била је једна од најбољих. Иначе, група ЉУНИАЗИ постоји од 1971. године а сачињавају је Нијази Битићи, по занимању златар који у групи свира акустичну питару, затим флаутиста Азис Баша, иначе службеник, и студент Орлић Баша, гитариста. Сва тројица већ годинама другују с музиком свирајући сопствене композиције. Негују наш фолклор

и надају се да ће им се једног дана ukazати права шанса коју не би желели да пропусте. Како кажу, групама из мањих места веома је тешко успети. Разлога је много, а један од најбитнијих је свакако тај што су далеко од центара у којима се снимају плоче, радио и телевизијске емисије. Баш због тога они после наступа на Суботичком фестивалу очекују већу популарност и више рада. Публици Косова нису непознати, јер су до сада наступали на традиционалном фестивалу забавне музике Акорди Косова, затим фестивалу културе младих и на такмичењу у Врњачкој Бањи, где се бира први глас домаће аматерске музике. Сада раде на реализацији своје прве плоче која ће се ускоро појавити и у продаји, а на којој ће се наћи композиције Игра љубави и Зашто да певам.

БЕРЗА ПЛОЧА

Продајем добро очуване ЛП плоче: SANTANA — CARAVAN-SERA — 45 дин.; T. REX — THE OF T. REX — 45 дин.; Дупли албум Том Џонса TOM JONES LIVE AT CAESARS PALACE LAS VEGAS — 100 дин. и добро очуване сингл плоче: SYZU QVATRO — TOO BIG — 15 дин.; TURKISH BLEND — I SAY GOODBYE — 15 дин.; KINCADE — DREAMS ARE TEN A PENNY — 15 дин.; SLADE — MAMA WE'RE ALL CRAZY NOW — 15 дин.; SLADE — GUD-BUY T'JANE — 15 дин.
Ненад Сарапа
Добри дол 58
41000 Загреб

Продајем следеће албуме: LED ZEPPELIN I; DEEP PURPLE (STORMBRINGER); SANTANA (WELCOME); ROLLING STONES (IT'S ONLY ROCK-N-ROLL); BAD COMPANY (BAD Co); Група 220 (Слика); SIMON AND GARFUNKLE'S (GREATEST HITS); BLACK SABBATH V; BEATLES (1962—1966); SKORPIO I; Све плоче су исправне а цена им је 50 динара по комаду.
Јано Шчасни
III. 44
23207 Арадац

КАКО ДА ИМ ПИШЕМ?

CLIFF RICHARD, c/o Anton Hauffman, P. O. Box 4164, Amsterdam, HOLLAND
ELTON JOHN, Rocket Records, 101 Wardour Street, London W. 1 ENGLAND
CHICORY TIP, c/o Roger Easteroy, Walmer House, 296 Regent Street, London W. 1 ENGLAND

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

TI DASHURI (ТИ, ЉУБАВИ)

Музика: Теута Зајми
Текст: Рафик Серча
Изводи: група ЉУНИАЗИ

Девојку као тебе још нисам видео
Без сумње, веома си привлачна
Са мном се немој шалити
јер сутра ће већ бити касно,
запамти то.
Кажеш да ти се допада моје
лепо лице
Запамти да нисам малишан, зато
ми не говори то.
И схвати да ускоро одлазим.
Мој изглед сада је за тебе идеал
Знај, девојко, знај да ћеш се
покајати
јер ја те волим и идеалнији пар
не постоји
а ти све то неозбиљно схваташ.
Хеј, хеј, хеј, хеј, велики момак
си ти
хеј, хеј, хеј, хеј, наћи ћу ти лек
хеј, хеј, хеј, хеј, игра је завршена
на, на, на, на, добро размисли,
љубави

ГРУПА **LJUNIAZI** – ПРИЗРЕН

СУБОТИЦА 75

ПОЛЪТНИН
ЗАБАВНИК

Снимио: **Л. Патрногий**

ФАНТАС-
ТИЧНА

ПРИЧА

ФИЛИП ДИК

ГДЕ СИ, ВИВИЈЕН?

Џорџ Манстер је несигурно за-
куцао на врата ординације
доктора Џонса. Први пут се
налазио код психијатра и није знао
како да се понаша.

Доктор је био удобно заваљен у
фотељу и пуњао на лулу. Љуба-
зно се осмехнуо и показао Манс-
теру на лежај покривен белим
чаршавом.

— Изволите, можете одмах поче-
ти са својом причом. Причајте све
што вам падне на памет и што вас
мучи.

3601 Марса...

Џорџ Манстер је сео на кауч и
почео своју причу, прво невер-
љиво бацајући поглед ка доктору,
али се после извесног времена опу-
стио.

— Видите, докторе, ја сам ратни
ветеран: станујем у оним зградама
за заслужне грађане...

— Ах, да — рекао је доктор. —
Мислите на рат са Блобелима?

— Да. Мрзео сам Блобеле из дна
душе и пријавио сам се као до-
бровољац. Било ми је тек двадесет
година и имао сам леп посао, али
све сам то оставио да помогнем да
се Сунчев систем очисти од Бло-
бела.

Доктор Џонс га је пажљиво слу-
шао, климајући главом.

— Ратовао сам три године и...
немојте мислити да се хвалим...
борио сам се заиста храбро. Добио
сам многа одликовања.

Застао је и нервозно запалио ци-
гарету. Изгледао је исцрпљен. Чак
и прича о Блобеловима просто га је
убијала.

Блобели су кренули са неког
звезданог система, претпоставља се
да је то била Проксима. Настани-
ли су се на Марсу и Титану и тамо
живели мирно неколико хиљада
година, бавећи се углавном обра-
ђивањем земље. Што се тиче њи-
ховог изгледа, представљали су
савршенији облик једноћелијских
амеба. Били су прилично велики
и са високо организованим нерв-
ним системом, али ипак само аме-
бе које се крећу помоћу псеудо-
пода.

Пошто су људи све чешће одла-
зили на Марс, власти са Земље
су одлучиле да промене атмосферу
на тој планети и прилагоде је сво-
јим исељеницима. Таква промена,
наравно, није одговарала Блобе-
лима.

— Променили само пола атмо-
сфере — причао је Манстер — није
било могуће, и тако се нови ваз-
душни омтач проширио по целом
Марсу. Зауврат, Блобели су по-
слали своју армаду ка Земљи. Би-
ла је опремљена мноштвом сате-
лита који би, бачени у Земљину
орбиту, сигурно променили атмо-
сферу на њој. Срећом, Земљани су
реаговали на време: уништили су
све сателите... и тако је почео рат.

Доктор Џонс је изненада запи-
тао:

— Јесте ли ожењени, Манстере?
Мишићи на Манстеровом лицу
су се згрчили.

— Не, докторе, нисам ожењен.
А кад завршим причу, биће вам
јасно и зашто нисам. Бар с вама
морам да будем искрен. Ја сам
био обавештајац, живео сам једно
време међу Блобелима и достављао
информације нашим. Опасан за-
датак, али поверили су ми га ра-
чунајући на моју изузетну храб-
рост.

Доктор је и даље ћутао и климао
главом.

— Ви ме разумете, зар не, док-
торе? Ви схватате шта је било не-
опходно да би моја мисија у пот-
пуности успела?

— Да, Манстере. Морали сте да
изгубите људски облик и примите
на себе мрско обличе Блобела.

Манстер је ћутао. Лице му је на
изглед било мирно, али су му се
шаке грчевито стискале. Преко пу-
та њега, доктор Џонс је куцао олов-
ком по столу и очекивао даља ис-
поведања.

Суфра у гесей

Кад се те вечери вратио у свој
стан, Манстер је био толико из-
нурен да је успео само да сипа ви-
ски у чашу и одвеже кравату ко-
ја га је стезала. Затим се скљокао
у фотељу и полако испијао пиће.
Било је смешно што је уопште
ишао код тог доктора Џонса. Зар
се осећа боље после разговора с
њим? Нимало. Само је бацио новац.

Мало чудно да ратни ветеран та-
ко лоше стоји с новцем, али Ман-
стер је био специјалан случај. Жи-
вео је само од пензије. Није мо-
гао да се запосли као остали, јер
после рата с Блобелима лекари
нису успели да га потпуно врате у
његов првобитан облик. Он је го-
тово цело преподне био у људском
облику, а затим, обично око подне,
претварао би се у Блобела, правог
амебодног Блобела. То би обично
трајало краће време, па би се вра-
тио у нормално стање. Међутим,
око осам часова увече поново би
постајао Блобел и то остајао све
до јутра. Како је могао да се за-
посли кад би се усред радног вре-
мена на његовој столици нашло
нешто неодређено, пихтијасто, у
шта би сви са ужасом буљили, да
би после петнаестак минута схва-
тили да је то њихов колега Ман-
стер.

И сада, док је седео у фотељи
склопљених очију, Манстер је осе-
ћао онај познати наговештај када
треба да постане Блобел. „Никад се
нећу оженити“, размишљао је док
је полако губио облик и чврстину
људског тела. „Која би жена при-
стала да се уда за амебу?“

Изненада, зазвонио је телефон.
Али, како стићи до њега? У овак-
вом стању су му потребна читава
два минута да би прешао преко
собе и подигао слушалицу. Скотрљ

ао се са фотеље и почео да пузи
преко тепиха. Срећом, телефон је
и даље звонио.

Најзад је подигао слушалицу.

— Добро вече, Манстере — чуо
је познат глас. — Овде доктор
Џонс. Извините што вас узнеми-
равам, поготову кад сте у том...
непријатном стању, али мислим да
имам решење за вас.

Манстер се загрцнуо.

— Мислите да су лекари већ
пронашли начин да...

Манстер је ћутао. Није схватио
на какво то решење мисли доктор
Џонс.

Није више неуријашељ

— Сутра ујутро дођите у моју ор-
динацију, тачно у десет часова.
Тада сте у људском облику и све

Полако је губио облик и чврстину људског тела.

— Не, не. Није у питању никаква
операција. Ја могу да вам помогнем
на други начин. Да ли вам је поз-
нато да ви нисте усамљен случај
на Земљи?

— Знам да има још тридесетак
оваквих несрећника, мојих ратних
другова. Често се налазимо у јед-
ној кафани.

— Манстере, ја не мислим на
Земљане. Открио сам да је петна-
ест Блобела било за време рата
претворено у Земљане, да би нас
шпијунирали.

ће бити у реду. Молим вас, до-
ђите обавезно.

Кад је ушао у чекаоницу, тамо
је већ седела невероватно zgodна
млада жена, задубљена у читање
неке књиге. Дуге, витке ноге, танак
струк, густа и сјајна коса и лепо
лице правилних црта. Манстер је
био одушевљен.

Минут касније, из ординације је
извирио Џон и позвао обоје уну-
тра. Манстер и девојка су се збу-
њено погледали.

— Прво да вас упознам — рекао

У целој кући владала је чудна тишина. Од једном га је обузела паника: оставила га је, вратила се својима на планету Титан.

је доктор, осмехујући се. — Ово је госпођица Арасмит, коју ми је послао један мој колега психијатар, а ово је господин Манстер. Госпођице Арасмит, извините што сам индискретан, али морам му рећи да сте ви Блобел.

Манстер је с неверицом буљио у лепу жену.

— Очигледно, она је сада у људском облику — обратио се доктор Џонс Манстеру. — ви ћете разумети како се она сада осећа, с обзиром да то није њен природни облик. Пошто ни на Титану, где сада живе Блобели, ни на Земљи, нема још решења за такве случајеве, решила је да остане овде, јер је готово целог дана у људском облику. Она без икаквих сметњи ради, шета се по граду, а Блобел је само ноћу.

— То је тачно — рекла је она.

Доктор је наставио:

— Израчунао сам да бисте, ако се решите на брак, могли пуних шест часова да будете заједно у људском облику, а целу ноћ опет заједно, у облику Блобела. Није ли то идеално решење?

После неколико тренутака, госпођица Арасмит је промучала:

— Али, господин Манстер и ја смо заклето непријатељи...

Манстер, изгледа, није више тако мислио.

— Маните то сада. Толико година је прошло од рата — рекао је и заводиљиво се осмехнуо лепој Блобели.

Од тога дана прошло је шест година. У почетку је изгледало да нема краја Манстеровој срећи, али то није дуго трајало.

Чудна тишина

Одмах после венчања, он и Вивијен су се преселили у већи стан. Вивијен је наставила да ради, док је Манстер, као и до тада, био приморан да седи беспослен. Ипак, трудио се да увек нађе нешто чиме ће се бавити, чак је понекад успео нешто и да заради. Ту му је помагла Вивијен. Упознала га је са људима са своје планете и он је почео да тргује стварима које су се производеле на Титану.

Некако у то време родило им се и прво дете. Обоје су га ишчекивали са страховањем: како ли ће изгледати? После рођења детета Вивијен је потајно била задовољна, али Манстеровом очајању није било краја: дете је било прави Блобел, остајући стално у том облику.

После првог, на свет су дошла још два детета, поново девојчице, али оне су биле пола дана Блобели, пола дана Земљани.

Кад је четврто дете било на путу (за њега су лекари предвидели да ће бити стопроцентан Земљан), десио се један немιο догађај који је, изгледа, Манстера потпуно избацио из колосека. Један сусед му је саопштио да су се станари сло-

жили да његовом првом детету, чистокрвном Блобелу, забране да се дружи са осталом децом из зграде. Био је очајан, али ништа није рекао Вивијен, плашећи се да ће је то потрести. Међутим, сам више није могао да поднесе овакав живот. Помишљао је чак и на самоубиство.

Вивијен је, кад је видела да јој муж запада у све тежу депресију и да све више пије, покушала да разговара с њим и убеди га да је потребан њој и деци и да нема разлога да очајава, али ништа није постигла. Из дана у дан, све више су се удаљавали једно од другог.

Једног јутра, Џорџ се пробудио мрзовољан као и обично. Погледао је на сат: шест. Било је време да пробуди Вивијен да иде на посао. Али, њен кревет био је празан. У целој кући владала је чудна тишина. Отетурао се до деље собе, и она је била празна.

Одједном, ухватила га је паника. Ето шта је учинио својим очајањем. Вивијен га је оставила. Сигурно је отишла својима, на планету Титан. Тамо ће се претворити у потпуно Блобелку, чуо је да су на Титану усавршили ову операцију. Ох, како ју је само волео... све време. Та проклета депресија је уништила њихову срећу.

Докторе, помози ми!

Неколико месеци касније, неко је закуцао на врата доктора Џонса.

— Напред! — повикао је доктор.

У ординацију је ушла Вивијен.

— Добар дан — дочекао ју је љубазно. — Одавно вас нема. Како је Манстер?

Вивијен је мало оклевала, а онда је почела да прича:

— Докторе, помозите ми. Јуче сам се вратила са Титана. Била сам тамо да бих спасла брак. Наш заједнички живот био је постао немогућ. Зато сам отишла да се подвргнем операцији, да за свагда будем само жена, а онда да одведем и Џорџа, да га ослободим његове море. Али сада не могу нигде да га нађем. Кућа је празна, његови родитељи кажу да им се није скоро јављао. Да ли ви можда знате где би могао бити?

Доктор није умео да јој одговори, само је тужно слегнуо раменима.

На Титану, коначно ослобођен свих мора и претворен у правог Блобела, Џорџ Манстер је тражио своју вољену Вивијен. Због ње је сво учинио. Од сада ће живети срећно само треба да је нађе. Његова амебоидна маса споро се кретала на псеудоподама. Где би Вивијен могла да буде него међу својим народом? Биће задовољна кад га види као потпуног Блобела, поносиће се њиме. Ако треба, претражиће целу планету, али наћи ће Вивијен...

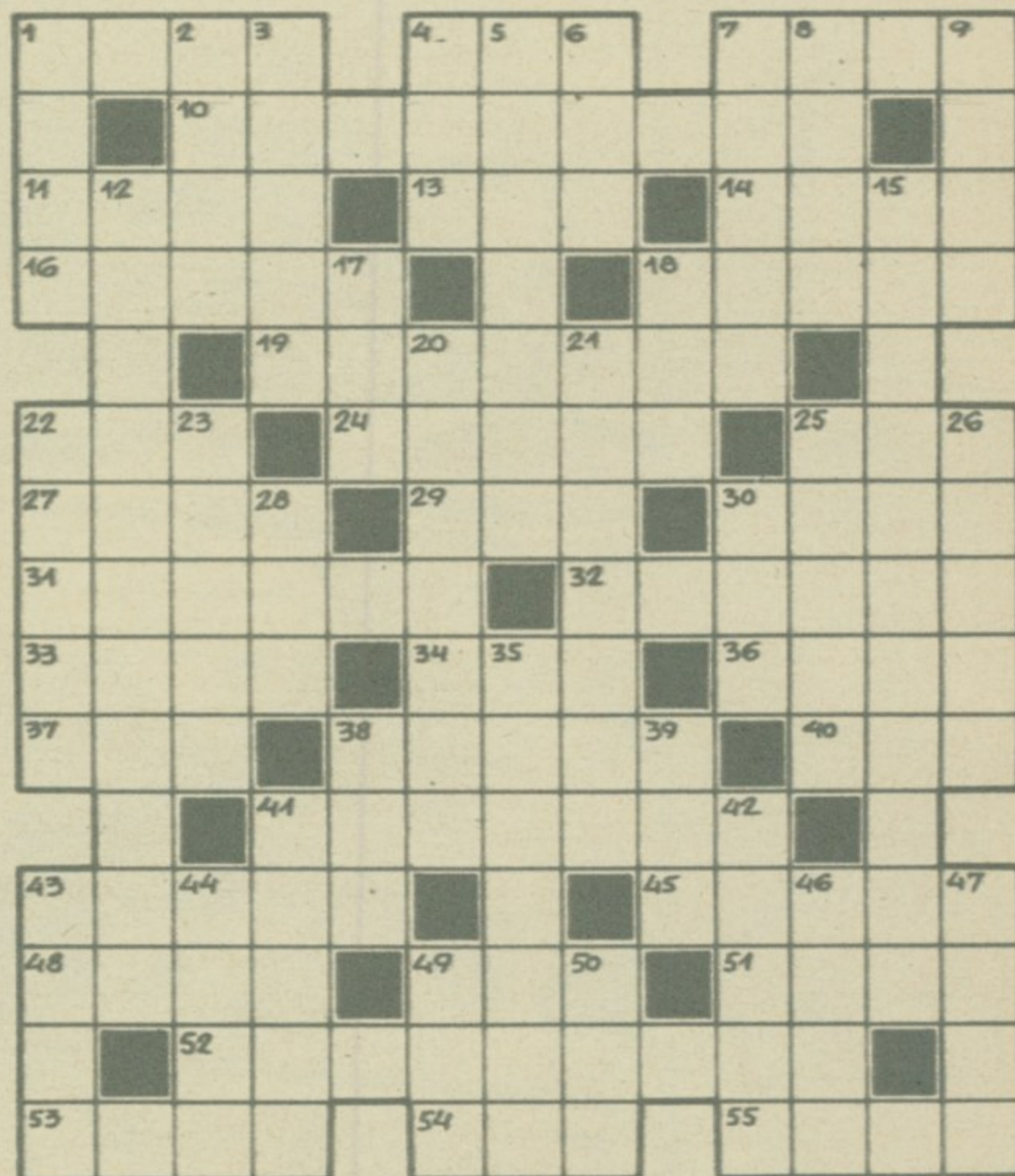
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) име наше песникиње (Алечковић), 4) спортска торба, 7) град у Африци, 10) електрично осветљење, 11) дворана, 13) староримска богиња срдбе, 14) страно женско име, 16) личност из познате бајке, 18) облик, 19) уметничко аранжирање цвећа, 22) запущаћ, 24) материјал за израду опанака, 25) Београдска индустрија пива (скр.), 37) мађарско мушко име, 29) јапански стонотенисер, 30) роман Максима Горког, 31) научник који се бави изучавањем живота живих организама и закона који владају у природи, 32) морепловац, 33) планина у Истри, 34) скраћеница за италијанску радио-телевизију, 36) топовска приколица, 37) везник и прилог, 38) мање позоришно дело грубог хумора, 40) име песника Ујевића, 41) одбор који је међу својим члановима изабрала нека организација, 43) предмет за украшавање, 45) град и рудник у Босни, 48) једна птица дивног перја, 49) полска ваздухопловна компанија, 51) град у Срему, 52) становник Пиринејског полуострва, 53) део шаке, 54) место спајања код заваривања, 55) део чизме.

УСПРАВНО:

1) велики број, мноштво, 2) аутомобилско такмичење, 3) речни рибари, 4) зимски спорт, 5) својство које се неком или нечем приписује, 6) превлака на Малаки, 7) део псеудонима нашег познатог комедиографа (Бен), 8) име аутора „Капитала“ (Маркс), 9) напад, 12) жена која се бави алхемијом, 15) политика примењивања војне силе у решавању спорних питања, 17) везник, 18) лична заменица, 20) песничка форма сатиричног карактера; кратка, духовита сатира, 21) научник који се бави проучавањем атома, 22) дугачка лула, 23) народно мушко име, 25) област у Војводини, 26) град на Јадрану, 28) америчка певачица цеза (Фиццералд), 30) црн, таман, 35) једна од држава САД, 38) скраћеница за факултетски одбор студената, 39) грчки фудбалски клуб, 41) планина у Словенији, 42) јунак Гогољевог романа (Буљба), 43) налет, препад, 44) отвор, 46) назив за пса од миља, 47) језеро у Африци, 49) продукт ливења, 50) катран.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) оквир, 6) кварт, 11) дренаж, 13) Барток, 14) бала, 15) Рти, 17) тама, 18) Рус, 19) пчела, 21) рај, 22) Ал, 23) крај, 26) НИ, и, 27) Гринг, 28) обод, и, 30) Аврам, 32) бригада, 34) рис, 35) клас, 36) РЛ, 37) ан, 38) слон, 39) два, 40) штитник, 42) трина, в, 44) члан, 45) ован, у, 46) АП, 48) ег, 49) стог, 50) БТ, 51) брз, 53) Астер, 55) Аро, 56) Нгор, 58) пол, 59) плаж, 60) парина, 62) опрема, 64) аванс, 65) текст.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ 11000 Београд, Македонска 29. Директор НИП „ПОЛИТИКЕ“ Вукосје Булатовић

Главни и одговорни уредник „Политикиног забавника“ Живорад Стојановић, технички уредник Владимир Горбунов. Претплата за нашу земљу: годишња 176,00 дина, полугодишња 88,00 дина, тримесечна 44 дина. Претплата за иностранство: годишња 352,00 дина, полугодишња 176,00 дина, тримесечна 88,00 дина. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у страниј валути: ДМ 66.—, Долар 24.—, Фф. 112.—, Шфр. 78.—, Шкр. 102.—. Девизне уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-629-292-32000-000-00054. Поштански факс 124. Телефони: 124-471, централа 124-191 и 125-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу нишлења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1. 1973. године не плаћа се порез на промет.

УЛИЦА
ЛУЦКАСТИХ
БР. 13

ХМ! ПРЕ-
ТРПАН САМ
НЕПЛАКЕНИМ
РАЧУНИМА!
МОРАКУ
ДА
ПОБАЦАМ
ОНЕ ОД ПРЕ
РАТА!

ШТА РЕКОСТЕ?!
ВАШ РАЧУН ОД ПРОШЛЕ
ГОДИНЕ? МНОГО СТЕ
НАИВНИ! ЈА ВЕК ПЕ-
ДЕСЕТ ГОДИНА ЧЕ-
КАМ ДА МИ ВРАТИ
ДУГОВЕ!

НЕ ПИТАЈ! САМО ШТО
САМ НАПИПАО НОВЧАНИК
А МЕНЕ УХВАТИ ШТУ-
ЦАЊЕ...

ШТА ЈЕ ТУ ЧУДНО? САМО САМ
ВОДИЛА ДЕЦУ У ШКОЛУ...

КАКО САМ МОГЛА ДА
ЗНАМ ДА ЈЕ ОН ДЕО
ЖИВОТА ПРОВЕО НА
МОРУ!

НИСТЕ ДОБРО ПРОЧИТАЛИ! ЈА САМ
У ОГЛАСУ ПОШТЕНО НАПИСАЛА МЕ-
ТАР ПРЕД ВРАТИМА... А НЕ МЕТРО!

ШТО МЕ ТАКО
ГЛЕДАТЕ? ОНАЈ
ЛИФТ-БОЈ ЈЕ
ТОЛИКО ДЕБЕО ДА
ОСИМ ЊЕГА
НИКО НЕ МОЖЕ
ДА СТАНЕ...

ДА, ДА! ВАШ ПАС МИСЛИ
ДА ЈЕ ЗАРАВ, АЛИ...

ЗАР МОЈЕ ЛЕКАРСКО
УВЕРЕЊЕ ДА САМ ЗАРАВ
НИЈЕ ДОВОЉНО,
ГАЗДАРИЦЕ?!

О
ДАЈТЕ,
ДАЈТЕ
МИ
СЛО-
БО-
ДЕ...

ГАДЕ СЕ САКРИО?! ДА МУ
ЈА ПОКАЖЕМ ТА "СВЕЖА
ЈАЈА" КОЈА МИ ЈЕ УТРА-
ПИО...

ЗООЛОШКИ ВРТ? ДА
ВАМ СЛУЧАЈНО НИЈЕ ПО-
БЕГАО ЈЕДАН КИТ
?!?

ПИЈУ!

ПИЈУ!

ПИЈУ!

ПИЈУ!

ПОЛИТИЧКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Граин Забавниче,

ШТА ЈЕ АКВАРЕЛ?

Веома волим да сликам и интересује ме све што је у вези са овом уметношћу. Молим те да ми објасниш шта значи акварел, да ли је то сликарска техника или нешто друго.

Емир Муминагић,
Сарајево

То је сликарска техника код које се вода користи као средство за растварање боја (на латинском aqua значи вода). Код акварела долази до изражаја подлога, за разлику од темпера и гваша које се служе густим бојама и покривају

сликарском платну, текстилу, стаклу, дрвету. Не захтева велике припреме као сликање уљем. Суши се брзо и због тога је ова техника погодна за скице и студије. Подручја акварела су: пејзаж, архитектура, арабеска, фолклорна студија, минијатура, сценска и костографика скица, а много ређе композиција и портре.

Акварел је био главна сликарска техника још у старом Египту где су слике рађене на папирусу. У Кини се сликало на свили и папиру још у II веку.

У нашем савременом сликарству акварелом су се између осталих истакли Иван Табаковић, Недељко Гвозденовић и Предраг Милосављевић.

ПРОЦВЕТАЋЕ КАСНИЈЕ

Велики сам љубитељ цвећа и много сам се ражалостила кад сам видела да су у току зиме потпуно отпали листови на мом леандеру. Пролетос су се развили слабији листови али леандер још није процветао.

Смиљана Ђурић, Рума

Дотађа се да леандер изгуби лишће ако му услови (топлота, влага или светлост) не одговарају. У пролеће се листови развијају, али цвета касније и слабије. Мо-

раш бити стрпљива. Изабери за свој леандер једно сунчано место и заливај га обилно устајалом водом — никако хладном право из чесме.

Леандер се, док је млађи, пресађује сваке године у мешавину глине и компоста са нешто мало тресета, док се старија биљка пре-

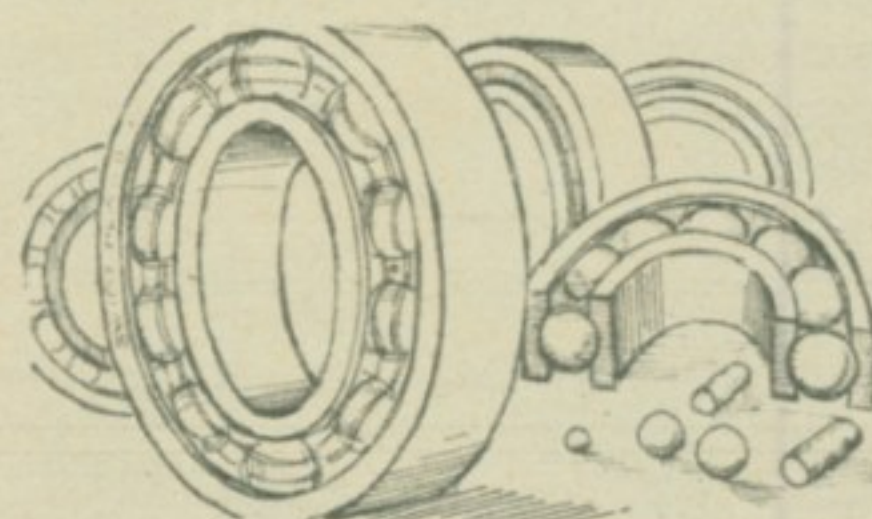
сађује сваке треће или четврте године. Размножава се резницама које се оживљавају у посуди са водом. Уколико се резница узме са биљке док је у цвету, или се као резница узме расцветала гранича, млада биљка ће цветати још исте године.

КОТРЉАЈНИ ЛЕЖАЈЕВИ

У школи смо учили да је Шведска једна од највећих извозника кугличних лежајева, па те молим да ми објасниш шта је то.

Снежана Димитријевић,
Предејане

Машински елементи велике прецизности, чија је улога да одвајају делове који мирују од оних који се крећу, називају се котрљајни лежајеви. Могу бити у виду куглица, малих ваљака и иглица. Израђују се од окаљеног челика. Њихова тачност се изражава у хиљадитим деловима милиметра.

Куглични лежајеви су познати и под именом лагери (то је немачка реч). Могу се видети на бициклима, тротинетима, котураљкама. Само, то су лежајеви једноставније израде, и не тако много прецизни као они који се употребљавају код радилица, осовина и вратила. Котрљајни лежајеви морају увек да буду подмазани и постоји специјална маст која се за то користи.

РАЗМЕНА

Сакупљам разгледнице са ликовима дјеце. Свакоме ко ми пошаље такву разгледницу ја ћу послати разгледницу свог града.

Аида Гаврановић,
Кате Говорушић 8,
71270 Фојница

КЛИМА УРЕЂАЈИ

Ко се први сетио да користи уређаје за вентилацију уз одржавање температуре ваздуха у затвореним просторијама. Претпостављам да је то изум савременог човека. Да ли сам у праву?

Јовица Прокоповић,
Лесковац

Уређаји за климатизацију нису изум нашег века како се обично мисли. Постоји податак да је пре више од хиљаду година у области данашњег Новог Мексика живело једно индијанско племе које је у својим кућама имало нешто што у

потпуности одговара претечи да наших клима уређаја. Климатизацију просторија ово индијанско племе је вршило на овај начин: у средини одаје одржавана је мала ватра чија је топлота одлазила кроз отвор на крову. Истовремено је кроз узане канале на поду стално придлазио свеж ваздух и на тај начин се постизало непрекидно струјање ваздуха и одржавање пријатне свежине у кућама.

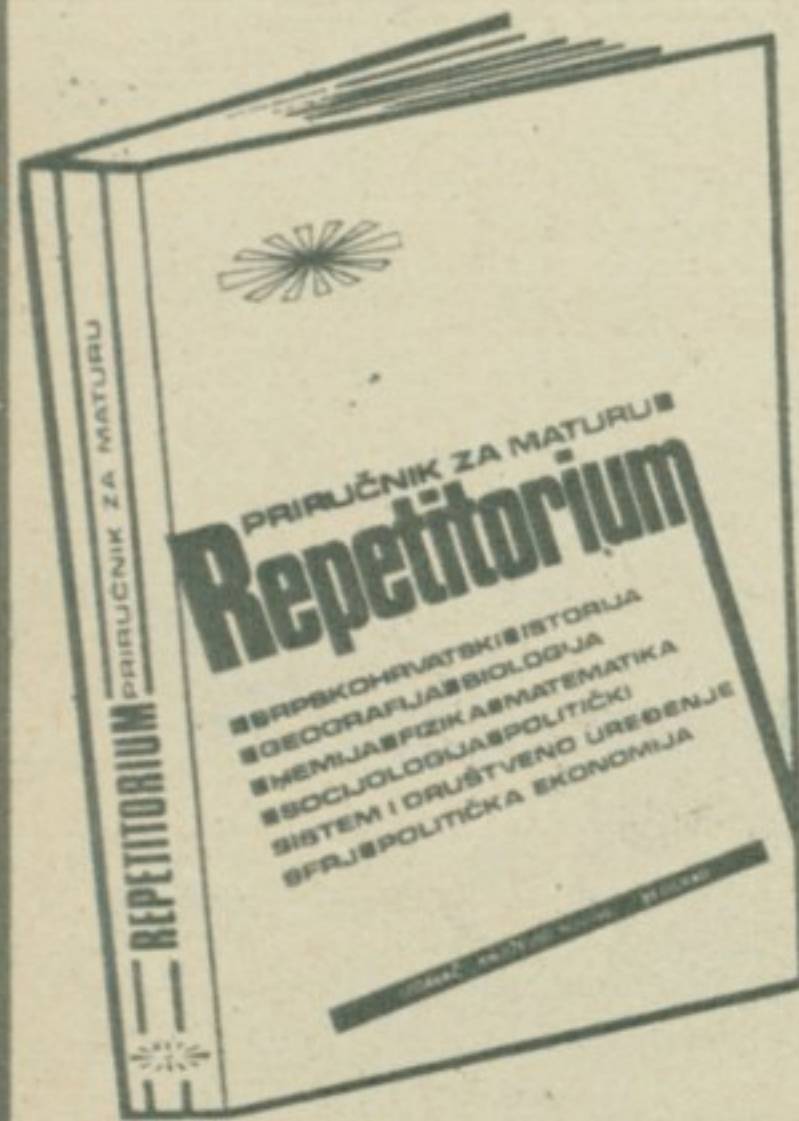
УЧЕНИЦИ - СРЕДЊОШКОЛЦИ!

ЦЕЛА МАТУРА У ЈЕДНОЈ КЊИЗИ!

Са приручником за матуру — репетиторијумом — у коме је прегледно и сажето изложено градиво из српскохрватског језика, географије, историје, биологије, хемије, физике, математике, социологије, политичке економије, политичког система и друштвеног уређења СФРЈ по наставним плановима од I до IV разреда.

Ово је ново, прерађено и допуњено издање на коме је радила група познатих педагога, тако да РЕПЕТИТОРИЈУМ представља јединствен приручник за успешно обнављање градива у току школске године, а посебно у време припремања завршног испита школе — матуре.

Репетиторијум можете добити поужећем, по цени од 60.— дин. ако пошаљете писмо или дописницу са наруџбеницом на НЧП „КЊИЖЕВНЕ НОВИНЕ“, Француска 7, 11001 Београд, пошт. факс 23.

КАКО СЕ РЕШАВАЈУ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ — научите сами лако и брзо из књига „УРАЂЕНИ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ“. Препоручујемо вам 4 књиге које садрже комплетну израду свих задатака из математике за све разреде гимназије и осталих средњих школа као и увод у вишу математику. Књиге можете наручити дописницом или писмом на адресу: МАТЕМАТИКА — 71001 Сарајево, п. п. 64 и одмах ћете их добити. Платићете поштару кад вам их донесе (поузећем). Цена једне књиге је 60 динара. Ако одједном купујете комплет од 4 књиге, добићете га за свега 190 динара или ако удружени са неким наручujete 8 или више књига, платићете само 30 динара за сваку књигу!

